

گزارش اقتصادی شاپرک

مرداد ۱۴۰۰. شماره ۷۴

اللهم صل على محمد
والعائلة الطيبة

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۹.....	۱-۲-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۰
۲۶.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۹.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۹.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۰.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۱.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشنده فعال سیستمی در هر استان
۴۶.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۷.....	۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشنده در استان‌های کشور
۴۹.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۳.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۰.....	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۲
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۴
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۸۹
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۰
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۳
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۶
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۰
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۳
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۷**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۷
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۸
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۹
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۲
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۵
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۸
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۸
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۹
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۰
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۲

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۴
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۶
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش ۱۳۴
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید ۱۳۴
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۰
- ۶- جمع‌بندی ۱۴۳
- ۷- واژه‌نامه ۱۵۳

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ۱۴۰۰. ۱۸.
- شکل ۱-۲ مقایسه نسبت تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ..... ۲۰.
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۹ ..... ۲۲.
- شکل ۴-۱ نسبت تراکنش‌های شاپرک به GDP ..... ۲۴.
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۳۱.
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ..... ۳۳.
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ماه ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹ ..... ۳۴.
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۳۵.
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۳۶.
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر ۱۴۰۰ و مرداد ۱۴۰۰ ..... ۳۷.
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد ۱۳۹۹ و مرداد ۱۴۰۰ ..... ۳۸.
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - مرداد نسبت به تیر ۱۴۰۰ ..... ۴۲.
- شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۴۳.
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۴۵.
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۴۷.
- شکل ۱۲-۲ سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۴۸.
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۵۰.
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۵۱.
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۵۲.
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی ..... ۵۴.
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۵۶.
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۵۸.
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۶۲.
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۶۳.
- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۶۹.
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۷۰.

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰..... ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰..... ۷۵
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۰..... ۷۷
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۰..... ۷۹
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۸۱
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استانها - مرداد ۱۴۰۰..... ۹۲
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استانها - مرداد ۱۴۰۰..... ۹۵
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۰۲
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون ۱۰۴
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۰۸
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۰۹
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۲۰
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۲۹
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۳۰
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۳۱
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۳۲

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۰..... ۱۷
- جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۰..... ۱۹
- جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت‌به‌کارتی به GDP در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۹..... ۲۳
- جدول ۱-۴ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک..... ۲۷
- جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹..... ۲۷
- جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۸
- جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۹
- جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته..... ۳۰
- جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار مرداد ۱۴۰۰..... ۳۰
- جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۰..... ۳۲
- جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۰..... ۳۲
- جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰..... ۳۳
- جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۰..... ۴۰
- جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مرداد ۱۴۰۰..... ۴۰
- جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۰ و مرداد ۱۴۰۰..... ۴۱
- جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۰ و مرداد ۱۴۰۰..... ۴۴
- جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی..... ۵۳
- جدول ۲-۱۵ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۵
- جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۶
- جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰..... ۶۱
- جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته..... ۶۲
- جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌به‌کارتی - مرداد ۱۴۰۰..... ۶۳
- جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد ۱۳۹۹ و ماه گذشته..... ۶۴
- جدول ۳-۵ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌به‌کارتی..... ۶۵

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - تیر و مرداد ماه ۱۴۰۰..... ۶۶

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش-تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۷۱

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۷۴

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۷۶

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۷۸

جدول ۵-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۸۰

جدول ۶-۴ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن..... ۸۲

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- مرداد ۱۴۰۰..... ۸۳

جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۸۴

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- مرداد ۱۴۰۰..... ۸۵

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۸۶

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی- تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۸۷

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۸۸

جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان- مرداد ۱۴۰۰..... ۹۰

جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان- مرداد ۱۴۰۰..... ۹۳

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت- تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۹۷

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۹۹

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۰۰

جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- مرداد ۱۴۰۰..... ۱۰۵

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۱۰

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده-مرداد ۱۴۰۰..... ۱۱۳

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۱۵

جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۱۱۷

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۱۹

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۲۱

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۲۲

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۰..... ۱۲۴

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-تیر و مرداد ۱۴۰۰..... ۱۲۶

- جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۱۲۷
- جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۱۳۵
- جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۱۳۸
- جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - مرداد ۱۴۰۰ ..... ۱۴۰

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۷۴ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا زمان اصلاح اطلاعات مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های این گزارش برای این شرکت اطلاعات مربوط به آبان ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۰
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهیم از نقدینگی

▼	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۴/۹۲ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۹۳ درصد
▼	سهیم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۴۵/۰۷ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۰

آمار عملکردی

▼	تعداد تراکنش های شاپرک	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴ عدد
▼	ارزش تراکنش های شاپرک	۵,۳۶۸,۸۳۹,۳۹۴ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه مرداد ۱۴۰۰ نسبت به تیر ۱۴۰۰	-۴/۲۳ درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه مرداد ۱۴۰۰ نسبت به تیر ۱۴۰۰	-۴/۲۳ درصد
▲	رشد اسمی مرداد ۱۴۰۰ نسبت به مرداد ۱۳۹۹	۱۲/۵۸ درصد
▲	رشد حقیقی مرداد ۱۴۰۰ نسبت به مرداد ۱۳۹۹	-۱۸/۸۸ درصد

سهیم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۶/۲۷ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۳/۵۷ درصد
▼	کارتخوان فروشگاهی	۹۰/۱۷ درصد

سهیم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۸/۶۵ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۳۵ درصد

سهیم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۸/۰۷ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۷/۶۸ درصد
▼	مانده گیری	۴/۲۵ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سراهنه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۲,۰۶۷/۹۷
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۵۶۶/۱۹
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲۳۶/۳۲
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۲۶۵/۴۶

سراهنه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۵۱/۱۴
▼	کارتخوان فروشگاهی	۴۶/۱۱
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۸۲
▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۲۱

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▼	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱,۹۴۲,۲۹۳ عدد استان تهران
▼	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	۸,۳۲۱ عدد استان خوزستان
▼	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	۰/۱۹۳ عدد استان یزد
▼	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	۵۳ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۵۹۶/۵۸
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	درصد ۱۹/۶۸ به پرداخت ملت	درصد ۱۹/۷۱ بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	درصد ۲۰/۷۱ پرداخت الکترونیک سامان	درصد ۲۰/۲۷ بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	درصد ۴۱/۲۱ پرداخت الکترونیک سامان	درصد ۱۹/۷۷ بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	درصد ۴۰/۵۸ پرداخت الکترونیک سامان	درصد ۴۵/۸۲ بانک ملت
کارتخوان فروشگاه	درصد ۱۹/۱۹ به پرداخت ملت	درصد ۱۹/۶۳ بانک ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	درصد ۳۴/۱۷ تجارت الکترونیک پارسیان	درصد ۳۱/۳۱ بانک پارسیان
ابزار پذیرش موبایلی	درصد ۳۵/۲۷ پرداخت الکترونیک سامان	درصد ۴۲/۵۷ بانک ملت
کارتخوان فروشگاه	درصد ۲۰/۷۱ پرداخت الکترونیک سامان	درصد ۱۹/۸۶ بانک ملت

شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۳۸۲	۱,۶۲۶
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۸۰۸	۲,۸۲۴
کارتخوان فروشگاه	۱,۴۶۶	۹۱۱

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملت	درصد ۱۸/۴۸
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	درصد ۶۵/۷۰
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۲/۲۷

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

۳

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۲/۳۳
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۹

سهم هر یک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۰/۸۴
خطای شاپرکی	درصد ۰/۱۸
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۳/۶۵
خطای کاربری	درصد ۸۴/۹۵
خطای کسب و کار	درصد ۰/۳۸

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۸/۸۵
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۹

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۱۲
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد -۰/۲۹

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در مرداد ماه ۱۴۰۰

۴

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سامان	۱/۷۱۱
کمترین میزان شاخص	سایان کارت	۰/۱۸۱

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	درصد ۱/۳۸۰
کمترین میزان شاخص	آسان پرداخت پرشین	درصد ۰/۰۱۶

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	فن آوا کارت	درصد ۳۷/۵۶
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سپهر	درصد ۷/۰۲

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱ - جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا خرداد ۱۴۰۰) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۰

ماه	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
تیر ۹۹	۲۷,۳۹۷,۸۰۰	۵,۱۹۹,۲۸۶	۱۸/۹۸٪
مرداد ۹۹	۲۸,۱۹۹,۳۰۰	۴,۷۶۹,۰۱۱	۱۶/۹۱٪
شهریور ۹۹	۲۸,۹۵۸,۹۰۰	۴,۸۷۵,۱۲۲	۱۶/۸۳٪
مهر ۹۹	۲۹,۵۹۹,۸۰۰	۴,۸۳۹,۱۹۵	۱۶/۳۵٪
آبان ۹۹	۳۰,۳۸۹,۲۰۰	۴,۳۷۹,۵۵۲	۱۴/۴۱٪
آذر ۹۹	۳۱,۳۰۰,۲۰۰	۴,۱۹۰,۸۰۸	۱۳/۳۹٪
دی ۹۹	۳۲,۱۹۰,۹۰۰	۴,۵۶۲,۴۶۰	۱۴/۱۷٪
بهمن ۹۹	۳۳,۰۹۵,۹۰۰	۵,۰۹۱,۳۱۳	۱۵/۳۸٪
اسفند ۹۹	۳۴,۷۶۱,۷۰۰	۵,۸۲۲,۰۶۲	۱۶/۷۵٪
فروردین ۱۴۰۰	۳۴,۹۰۰,۷۰۰	۴,۱۰۶,۱۹۵	۱۱/۷۷٪
اردیبهشت ۱۴۰۰	۳۶,۰۰۷,۸۰۰	۴,۸۰۱,۳۲۲	۱۳/۳۳٪
خرداد ۱۴۰۰	۳۷,۰۵۴,۰۰۰	۵,۵۲۷,۲۷۷	۱۴/۹۲٪

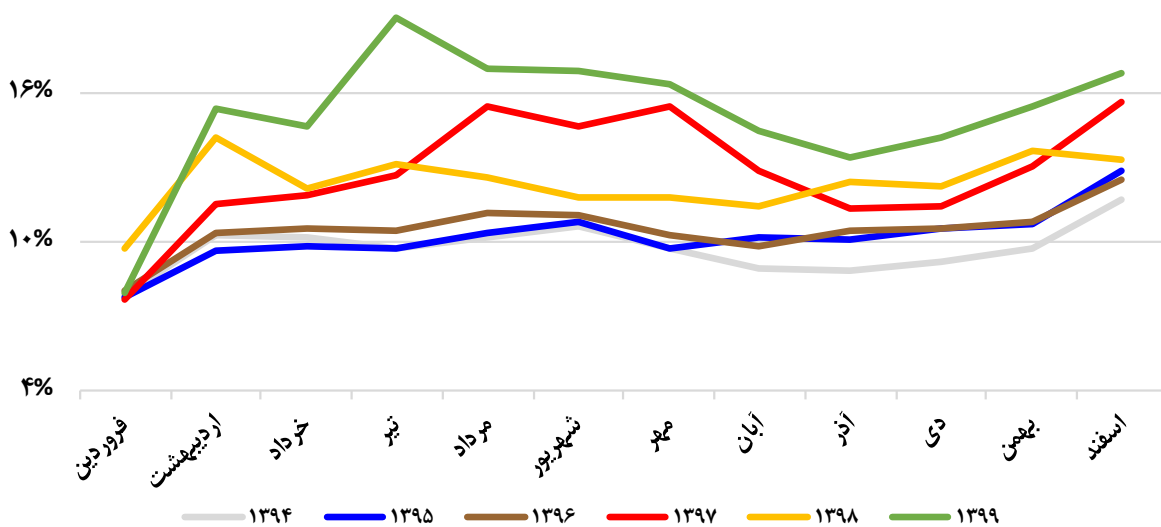
در خرداد ۱۴۰۰ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۹۲ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه اردیبهشت ۱۴۰۰، افزایش ۱/۵۸ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در خرداد ۱۴۰۰، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۱۵/۱۲ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۹۱ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه اردیبهشت ۱۴۰۰ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا خرداد ۱۴۰۰ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ۱۴۰۰ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ۱۴۰۰

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

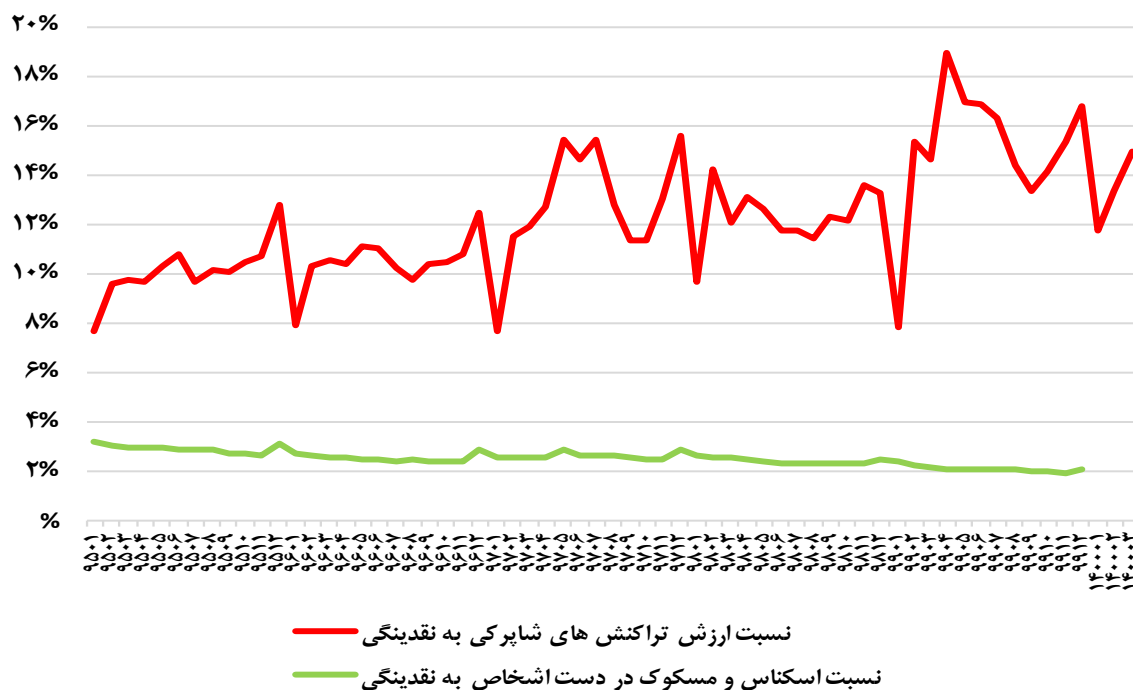
جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۰

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
تیر ۹۹	۲۷,۳۹۷,۸۰۰	۵۸۲,۶۰۰	۲/۱۳%
مرداد ۹۹	۲۸,۱۹۹,۳۰۰	۵۹۳,۱۰۰	۲/۱۰%
شهریور ۹۹	۲۸,۹۵۸,۹۰۰	۵۹۹,۶۰۰	۲/۰۷%
مهر ۹۹	۲۹,۵۹۹,۸۰۰	۶۱۵,۷۰۰	۲/۰۸%
آبان ۹۹	۳۰,۳۸۹,۲۰۰	۶۳۱,۰۰۰	۲/۰۸%
آذر ۹۹	۳۱,۳۰۰,۲۰۰	۶۴۲,۲۰۰	۲/۰۵%
دی ۹۹	۳۲,۱۹۰,۹۰۰	۶۴۱,۸۰۰	۱/۹۹%
بهمن ۹۹	۳۳,۰۹۵,۹۰۰	۶۵۱,۵۰۰	۱/۹۷%
اسفند ۹۹	۳۴,۷۶۱,۷۰۰	۷۳۵,۰۰۰	۲/۱۱%
فروردین ۱۴۰۰	۳۴,۹۰۰,۷۰۰	۷۲۰,۷۰۰	۲/۰۷%
اردیبهشت ۱۴۰۰	۳۶,۰۰۷,۸۰۰	۷۱۸,۹۰۰	۲/۰۰%
خرداد ۱۴۰۰	۳۷,۰۵۴,۰۰۰	۷۱۵,۰۰۰	۱/۹۳%

در خرداد ۱۴۰۰، ۱/۹۳ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در اردیبهشت ۱۴۰۰ کاهش ۰/۰۷- درصدی را تجربه نموده است. در خرداد ۱۴۰۰ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۹۱ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با کاهش - ۰/۵۴ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۵ تا خرداد ۱۴۰۰) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۵ به ۱۴/۹۲ درصد در خرداد ۱۴۰۰ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۱/۹۳ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۱/۲۵ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۵ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

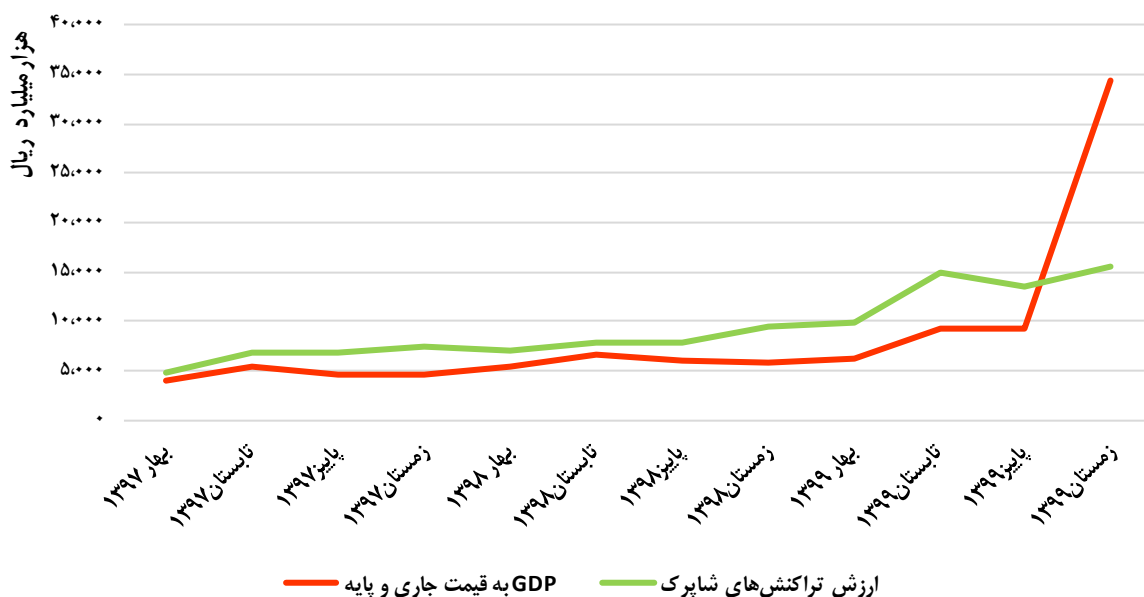
بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی ۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۹ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۹

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نامگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۳۹۹ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

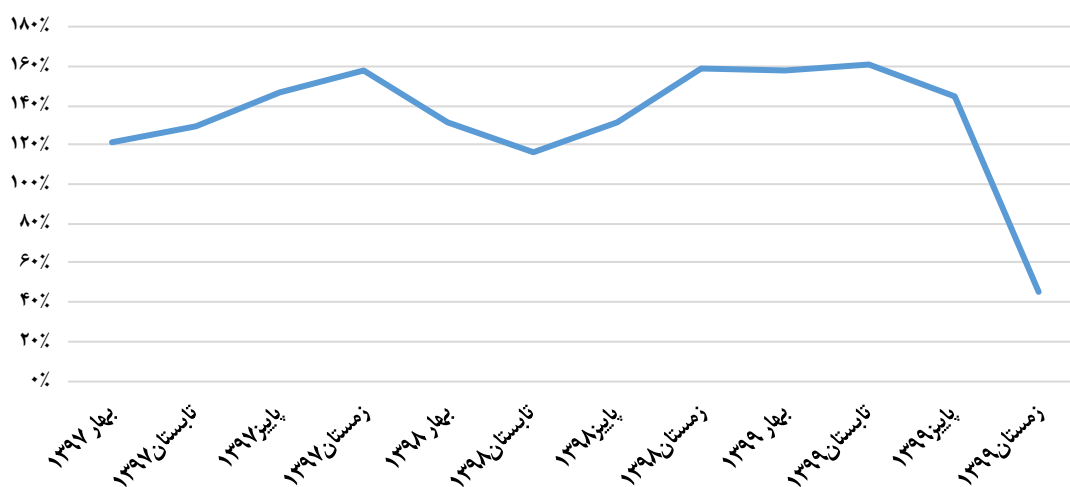
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۹

نسبت ارزش تراکنش‌های به GDP	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۲۰/۸۴٪	۴,۸۴۴,۴۰۶	۴,۰۰۹,۰۰۰	بهار ۱۳۹۷
۱۲۹/۶۰٪	۶,۸۴۵,۶۹۹	۵,۲۸۲,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۷
۱۴۶/۴۱٪	۶,۸۳۱,۳۴۰	۴,۶۶۶,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۷
۱۵۸/۰۳٪	۷,۳۶۵,۸۲۶	۴,۶۶۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۷
۱۳۱/۱۰٪	۶,۹۸۵,۰۴۴	۵,۳۲۸,۰۰۰	بهار ۱۳۹۸
۱۱۶/۵۹٪	۷,۷۶۸,۱۸۶	۶,۶۶۳,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۸
۱۳۱/۱۱٪	۷,۸۴۸,۴۳۹	۵,۹۸۶,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۸
۱۵۸/۹۱٪	۹,۳۳۷,۷۳۷	۵,۸۷۶,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۸
۱۵۸/۰۹٪	۹,۸۴۲,۳۷۶	۶,۲۲۶,۰۰۰	بهار ۱۳۹۹
۱۶۰/۹۹٪	۱۴,۸۴۳,۴۱۸	۹,۲۲۰,۱۴۴	تابستان ۱۳۹۹
۱۴۴/۴۵٪	۱۳,۴۰۹,۵۵۵	۹,۲۸۳,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۹
۴۵/۰۷٪	۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۳۴,۳۴۰,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۳۹۹ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌های لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از جوجه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک

در مرداد ماه ۱۴۰۰

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۰

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در مرداد ماه ۱۴۰۰ بالغ بر ۳,۱۶۱ میلیون تراکنش با ارزش ۵,۳۶۹ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به تیر ماه رشد ۶/۳۶- درصدی در تعداد و ۴/۲۳- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مرداد ماه ۱۳۹۹ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	تیر ۱۴۰۰	مرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۳۷۶,۲۷۵,۹۰۱	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴	-۶/۳۶٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۵,۶۰۵,۷۴۹,۰۱۴	۵,۳۶۸,۸۳۹,۳۹۴	-۴/۲۳٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مرداد ۱۴۰۰ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹

نوع	مرداد ۱۳۹۹	مرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲,۸۹۸,۱۷۸,۲۷۶	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴	۹/۰۹٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۴,۷۶۹,۰۱۱,۱۵۹	۵,۳۶۸,۸۳۹,۳۹۴	۱۲/۵۸٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۰ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۹ از نظر تعدادی ۹/۰۹٪ و از نظر ریالی ۱۲/۵۸٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تیر ۱۴۰۰	مرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۵,۶۰۵,۷۴۹,۰۱۳/۷۷	۵,۳۶۸,۸۳۹,۳۹۴/۰۹	-۴/۲۳%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۷,۱۲۲,۰۱۸/۹۸	۱۶,۳۹۸,۴۰۹/۸۸	-۴/۲۳%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۳۲۷/۴۰	۳۲۷/۴۰	۰/۰۰%

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته با رشد -۴/۲۳ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در مرداد ۱۴۰۰ رشد ۴/۲۳ درصدی را تجربه نموده است (با توجه به عدم انتشار آمار مربوط به شاخص CPI مرداد ماه ۱۴۰۰ توسط مرکز آمار کشور از شاخص CPI تیر ماه ۱۴۰۰ برای مرداد ماه ۱۴۰۰ استفاده شده است). ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مرداد ۹۹	مرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۴,۷۶۹,۰۱۱,۱۵۹/۰۴	۵,۳۶۸,۸۳۹,۳۹۴/۰۹	۱۲/۵۸%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۲۰,۲۱۶,۲۴۰/۶۱	۱۶,۳۹۸,۴۰۹/۸۸	-۱۸/۸۸%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۳۵/۹۰	۳۲۷/۴۰	۳۸/۷۹%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۱۲/۵۸ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۸/۸۸- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۰ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	مرداد ۱۴۰۰	تیر ۱۴۰۰	
-۰/۸۸٪	۱,۶۴۱,۱۴۳	۱,۶۲۶,۸۹۸	ابزار پذیرش اینترنتی
-۰/۶۰٪	۱,۴۶۰,۹۴۶	۱,۴۵۲,۳۰۱	ابزار پذیرش موبایلی
-۰/۰۲٪	۹,۶۸۲,۵۰۲	۹,۶۸۰,۹۶۰	کارتخوان فروشگاهی
-۰/۱۹٪	۱۲,۷۸۴,۵۹۱	۱۲,۷۶۰,۱۵۹	مجموع ابزارها

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به تیر ماه رشد ۰/۱۹ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۰۲ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه رشد ۰/۸۸ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۶۰ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

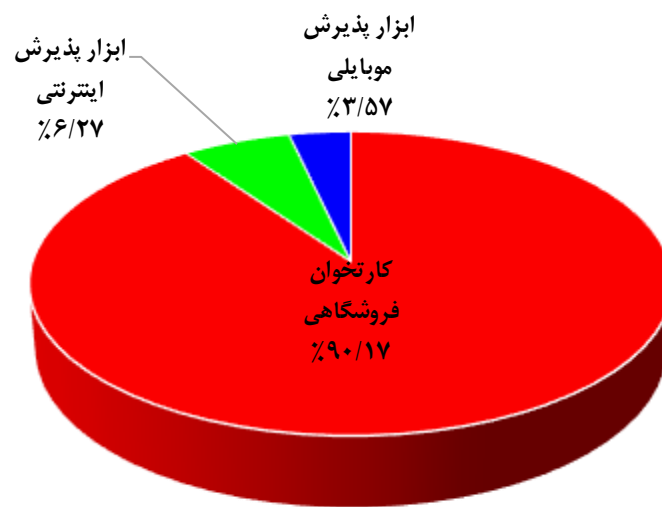
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار مرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تیر ۱۴۰۰		مرداد ۱۴۰۰	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۲۶,۸۹۸	۱۲/۷۵٪	۱,۶۴۱,۱۴۳	۱۲/۸۴٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۵۲,۳۰۱	۱۱/۳۸٪	۱,۴۶۰,۹۴۶	۱۱/۴۳٪
کارتخوان فروشگاهی	۹,۶۸۰,۹۶۰	۷۵/۸۷٪	۹,۶۸۲,۵۰۲	۷۵/۷۴٪
مجموع ابزارها	۱۲,۷۶۰,۱۵۹	۱۰۰/۰۰٪	۱۲,۷۸۴,۵۹۱	۱۰۰/۰۰٪

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۹۰/۱۷ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۴۱,۱۴۳	۱۹۸,۱۴۶,۳۷۸	۱۲۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۶۰,۹۴۶	۱۱۲,۷۷۵,۴۲۶	۷۷
کارتخوان فروشگاهی	۹,۶۸۲,۵۰۲	۲,۸۵۰,۵۶۹,۵۸۰	۲۹۴
مجموع ابزارها	۱۲,۷۸۴,۵۹۱	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴	۲۴۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در مرداد ۱۴۰۰، ۲۴۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۱۷/۳۱ واحدی (۶/۵۴٪- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. در مرداد ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۶/۸۸ درصدی از ۱۲۸ تراکنش در تیر ۱۴۰۰ به ۱۲۱ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۷ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۳/۵۳ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۲۰/۸۰ واحد کاهش نسبت به تیر ۱۴۰۰ به ۲۹۴ عدد در مرداد ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۴۱,۱۴۳	۶۴۵,۶۶۹,۱۳۹	۳۹۳/۴۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۶۰,۹۴۶	۱۱,۴۶۳,۶۶۹	۷/۸۵
کارتخوان فروشگاهی	۹,۶۸۲,۵۰۲	۴,۷۱۱,۷۰۶,۵۸۶	۴۸۶/۶۲
مجموع ابزارها	۱۲,۷۸۴,۵۹۱	۵,۳۶۸,۸۳۹,۳۹۴	۴۱۹/۹۵

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۰ ماه با افزایش ۱/۱۳ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳۹۳/۴۳ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۱۶ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۷/۸۵ میلیون ریال به ازای هر ابزار در مرداد ماه رسیده است. متوسط

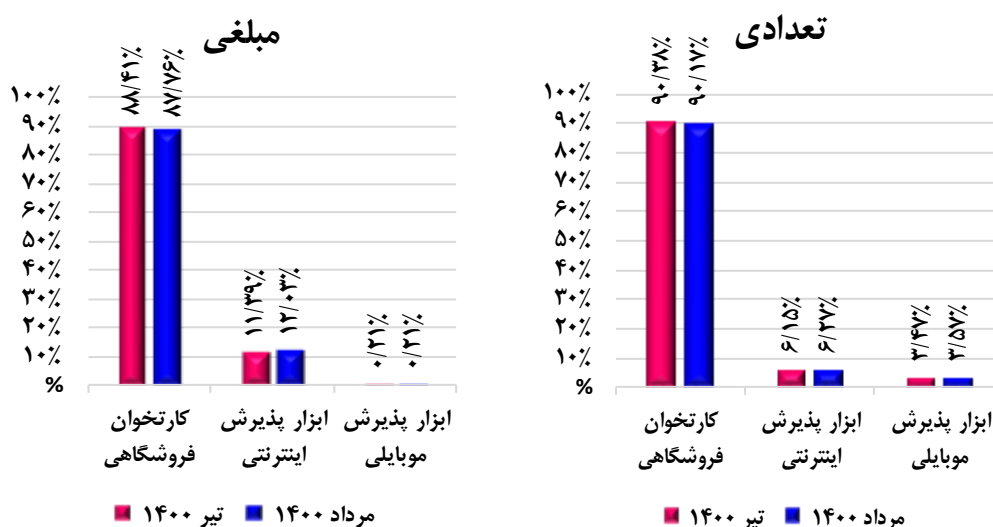
مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۴۸۶/۶۲ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۵/۳۰ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۹۸,۱۴۶,۳۷۸	۶۴۵,۶۶۹,۱۳۹	۳/۲۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۲,۷۷۵,۴۲۶	۱۱,۴۶۳,۶۶۹	۰/۱۰
کارتخوان فروشگاه‌های	۲,۸۵۰,۵۶۹,۵۸۰	۴,۷۱۱,۷۰۶,۵۸۶	۱/۶۵
مجموع ابزارها	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴	۵,۳۶۸,۸۳۹,۳۹۴	۱/۷۰

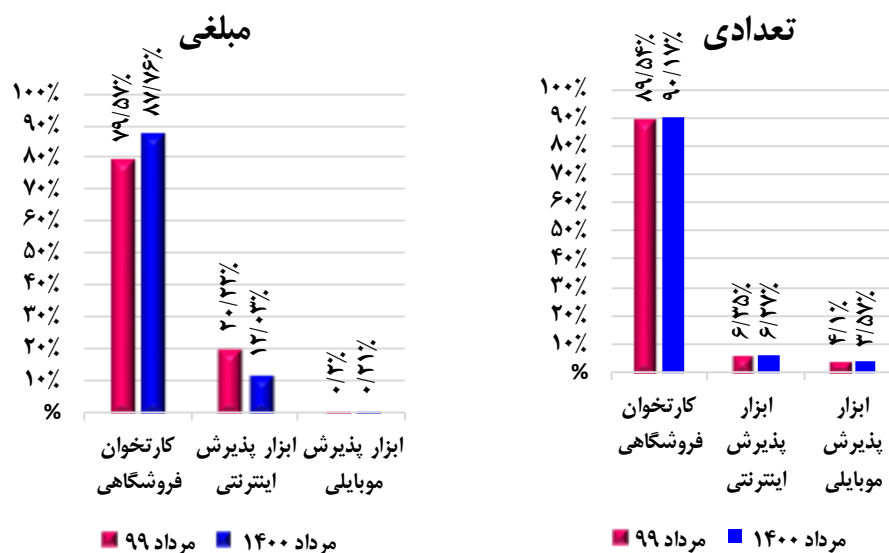
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۲۱ و کاهش ۰/۶۵ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۱۲ و افزایش ۰/۶۴ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۰/۱۰ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۰۰۶ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۳ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای مرداد ۱۴۰۰ و مقایسه آن با مرداد ۱۳۹۹ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ماه ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹

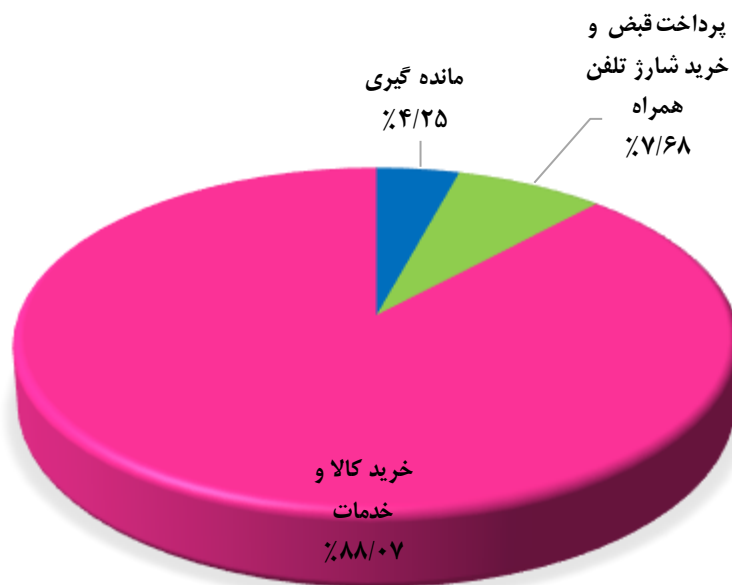
همانگونه که در شکل ۲-۳ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۰/۶۲ و افزایش ۸/۱۹ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب کاهش ۰/۰۸۶ درصدی و کاهش ۸/۲۰ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۵۴ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با افزایش ۰/۰۱۱ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۴ و شکل ۲-۵ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در مرداد ۱۴۰۰، ۸۸/۰۷ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۰۶ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۲۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

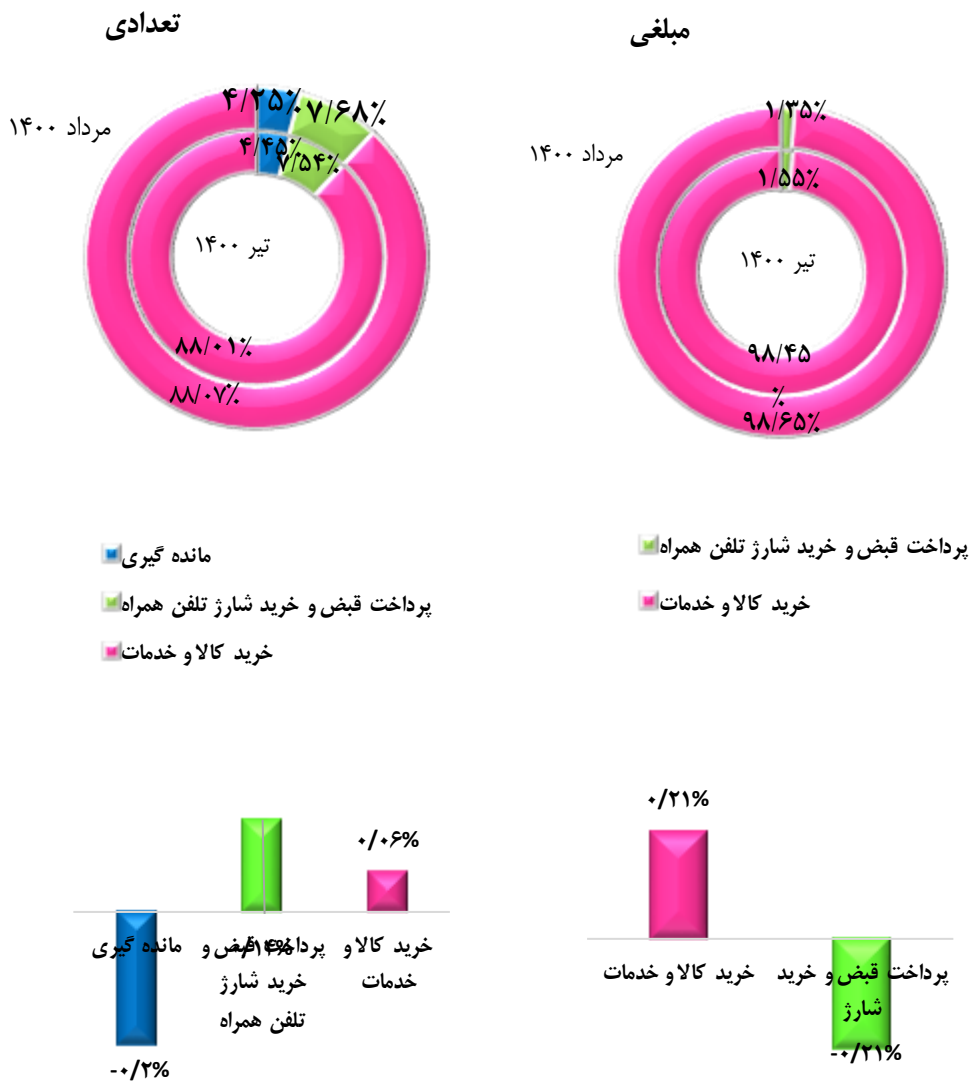
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مرداد ۱۴۰۰

شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۸/۶۵ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه مرداد ۱۴۰۰ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر ۱۴۰۰ و مرداد ۱۴۰۰

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها افزایش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۶ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۱۴ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری "با کاهش ۰/۲۰ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا

و خدمات" نیز در مرداد ماه با افزایش ۰/۲۱ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۲-۷ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی مرداد ۱۳۹۹ بررسی شده است.

شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد ۱۳۹۹ و مرداد ۱۴۰۰

بر اساس شکل ۲-۷ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۱/۱۸ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به مرداد ۱۳۹۹، سهم مبلغی آن به میزان ۱/۰۲ درصد افزایش داشته است.

تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۷۰- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۴۸- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۲,۰۶۷/۹۷ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۵۶۶/۱۹ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۲۳۶/۳۲ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۶۵/۴۶ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۴۱,۱۴۳	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲۶۵/۴۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۶۰,۹۴۶		۲۳۶/۳۲
کارتخوان فروشگاه‌ها	۹,۶۸۲,۵۰۲		۱,۵۶۶/۱۹
کل ابزارها	۱۲,۷۸۴,۵۹۱		۲,۰۶۷/۹۷

در مرداد ۱۴۰۰ بیش از ۲,۰۶۸ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۵۶۶ ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۲۶۵ و ۲۳۶ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲ - سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در مرداد ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۹۸,۱۴۶,۳۷۸	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۲۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۲,۷۷۵,۴۲۶		۱/۸۲
کارتخوان فروشگاه‌ها	۲,۸۵۰,۵۶۹,۵۸۰		۴۶/۱۱
کل ابزارها	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴		۵۱/۱۴

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در مرداد ماه سال جاری ۵۱/۱۴ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۴۶/۱۱ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

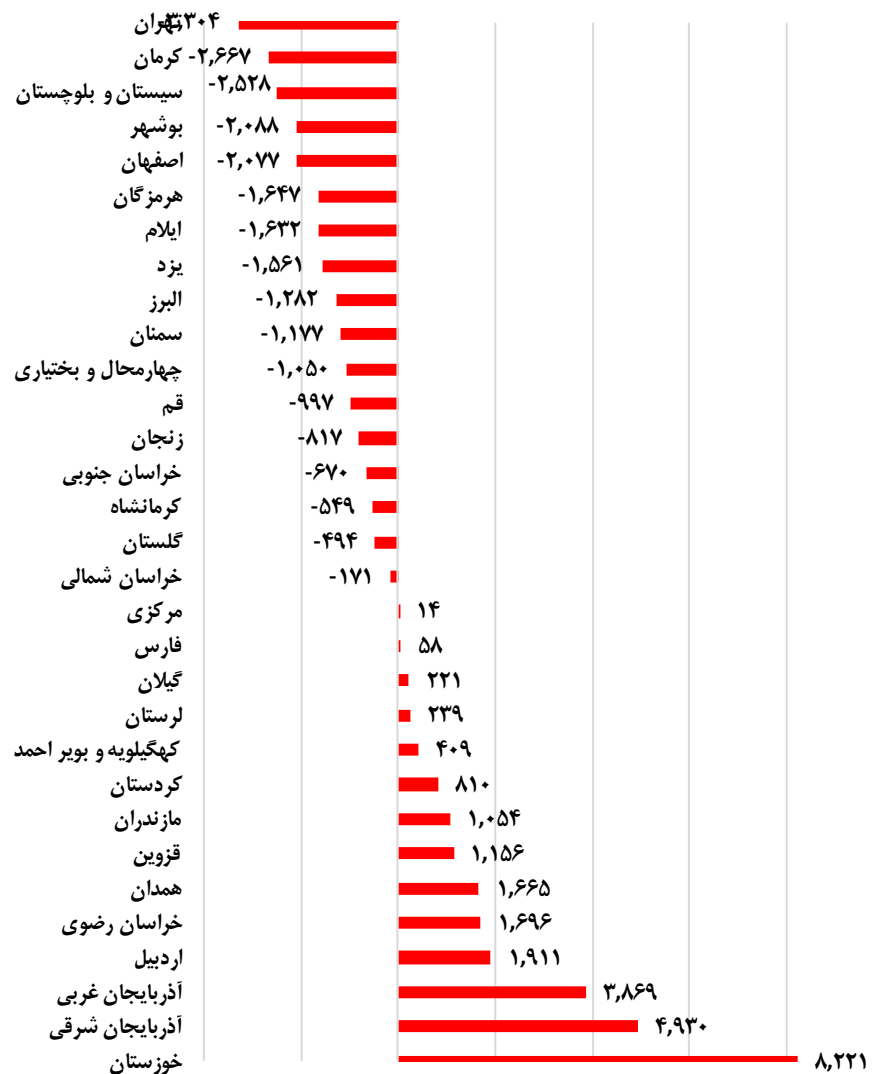
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۰ و مرداد ۱۴۰۰

نام استان	تیر ۱۴۰۰	مرداد ۱۴۰۰	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۹۴۵,۵۹۷	۱,۹۴۲,۲۹۳	-۳,۳۰۴	-۰/۱۷%
خراسان رضوی	۷۲۷,۶۲۳	۷۲۹,۳۱۹	۱,۶۹۶	۰/۲۳%
اصفهان	۶۶۴,۱۶۲	۶۶۲,۰۸۵	-۲,۰۷۷	-۰/۳۱%
فارس	۶۱۱,۴۱۰	۶۱۱,۴۶۸	۵۸	۰/۰۱%
خوزستان	۵۱۵,۲۴۲	۵۲۳,۴۶۳	۸,۲۲۱	۱/۶۰%

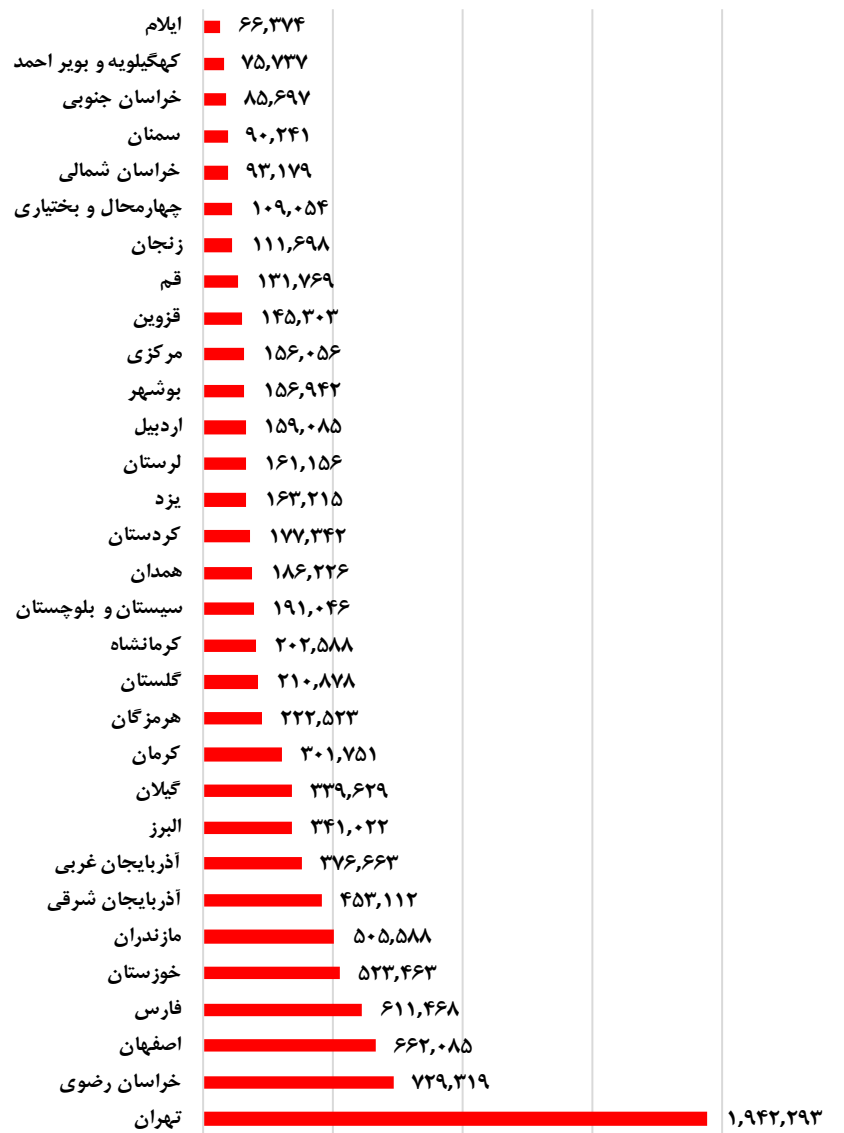
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در مرداد ۱۴۰۰ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد نسبت به تیر ۱۴۰۰

در مرداد ۱۴۰۰ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۸,۲۲۱ افزایش متعلق به استان خوزستان می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۰

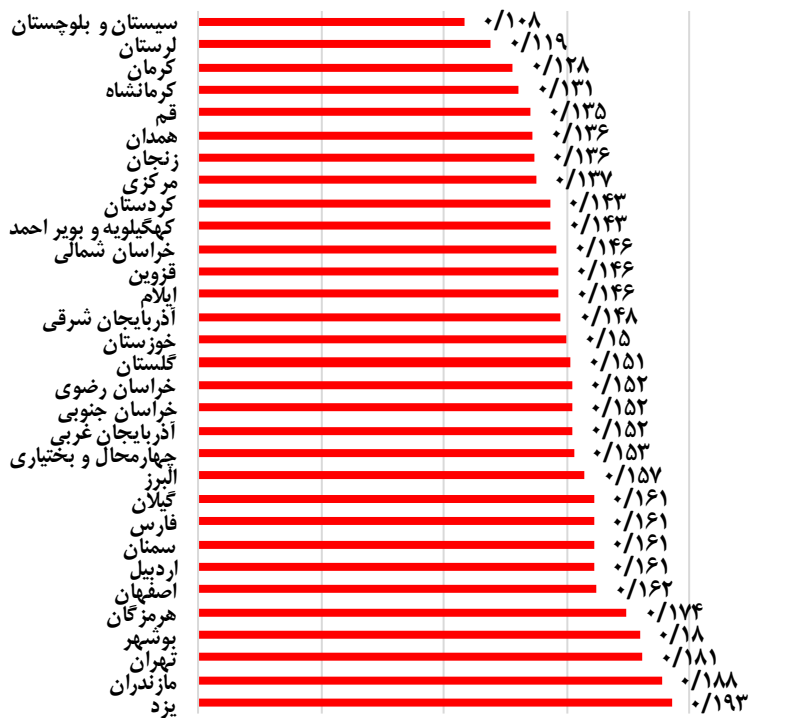
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۰ و مرداد ۱۴۰۰

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	تیر ۱۴۰۰	مرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۹۴	۰/۱۹۳	-۰/۹۵%
مازندران	۰/۱۸۸	۰/۱۸۸	۰/۲۱%
تهران	۰/۱۸۱	۰/۱۸۱	-۰/۱۷%
بوشهر	۰/۱۸۲	۰/۱۸۰	-۱/۳۱%
هرمزگان	۰/۱۷۶	۰/۱۷۴	-۰/۷۳%
اصفهان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۲	-۰/۳۱%
اردبیل	۰/۱۵۹	۰/۱۶۱	۱/۲۲%
سمنان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۱	-۱/۲۹%
فارس	۰/۱۶۱	۰/۱۶۱	۰/۰۱%
گیلان	۰/۱۶۱	۰/۱۶۱	۰/۰۷%
البرز	۰/۱۵۸	۰/۱۵۷	-۰/۳۷%
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۵۴	۰/۱۵۳	-۰/۹۵%
آذربایجان غربی	۰/۱۵۱	۰/۱۵۲	۱/۰۴%
خراسان جنوبی	۰/۱۵۳	۰/۱۵۲	-۰/۷۸%
خراسان رضوی	۰/۱۵۲	۰/۱۵۲	۰/۲۳%
گلستان	۰/۱۵۲	۰/۱۵۱	-۰/۲۳%
خوزستان	۰/۱۴۸	۰/۱۵۰	۱/۶۰%
آذربایجان شرقی	۰/۱۴۶	۰/۱۴۸	۱/۱۰%
ایلام	۰/۱۵۰	۰/۱۴۶	-۲/۴۰%
قزوین	۰/۱۴۵	۰/۱۴۶	۰/۸۰%
خراسان شمالی	۰/۱۴۶	۰/۱۴۶	-۰/۱۸%
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۴۳	۰/۱۴۳	۰/۵۴%
کردستان	۰/۱۴۲	۰/۱۴۳	۰/۴۶%

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	تیر ۱۴۰۰	مرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
مرکزی	۰/۱۳۷	۰/۱۳۷	۰/۰۱٪
زنجان	۰/۱۳۷	۰/۱۳۶	-۰/۷۳٪
همدان	۰/۱۳۵	۰/۱۳۶	۰/۹۰٪
قم	۰/۱۳۶	۰/۱۳۵	-۰/۷۵٪
کرمانشاه	۰/۱۳۱	۰/۱۳۱	-۰/۲۷٪
کرمان	۰/۱۲۹	۰/۱۲۸	-۰/۸۸٪
لرستان	۰/۱۱۹	۰/۱۱۹	۰/۱۵٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۱۰	۰/۱۰۸	-۱/۳۱٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۰

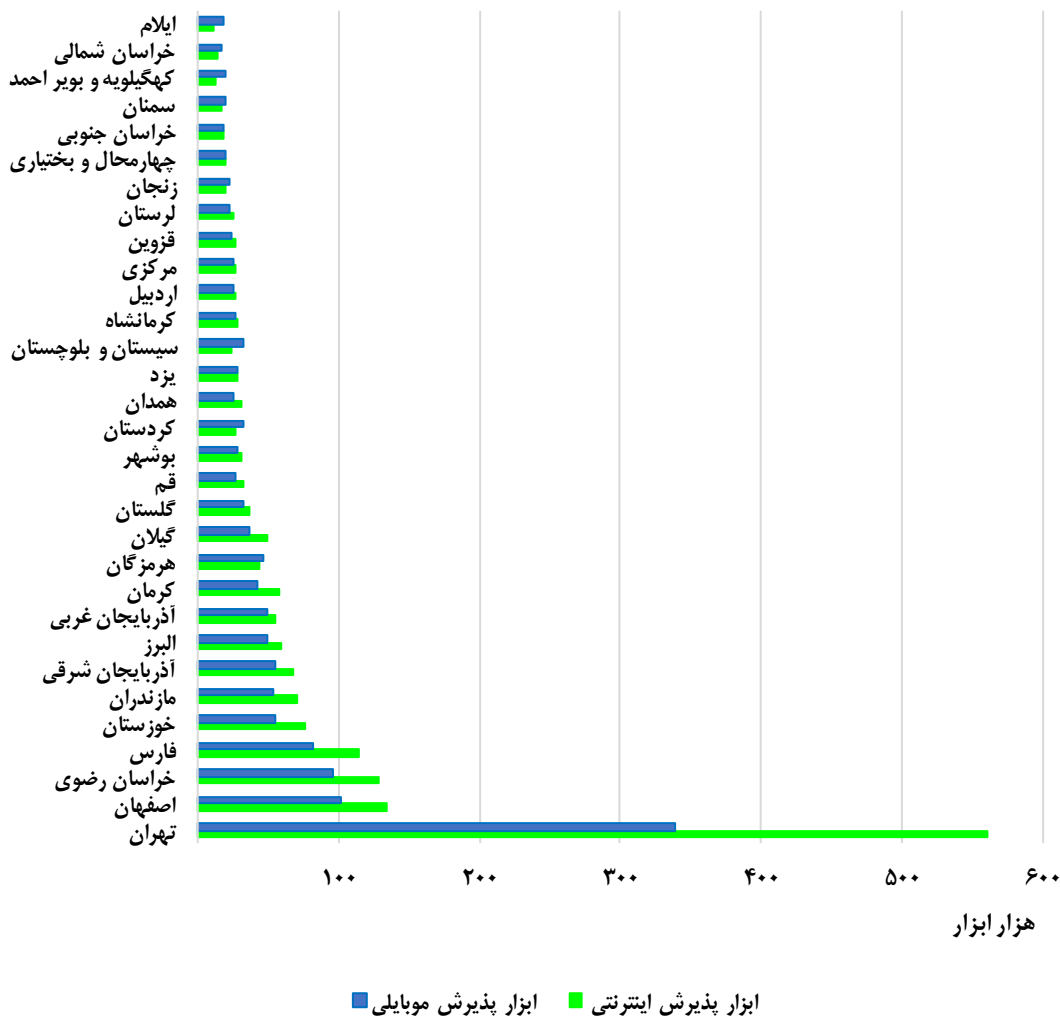
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، مازندران و تهران و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمان تعلق گرفته

است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در مرداد ۱۴۰۰، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۵۶۶ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۵۶۶ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴ - تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مرداد ۱۴۰۰

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای مرداد ۱۴۰۰ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مرداد ۱۴۰۰

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، یزد و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و لرستان، گلستان و کرمانشاه کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در مرداد ۱۴۰۰ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌های"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در مرداد ماه ۱۴۰۰ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

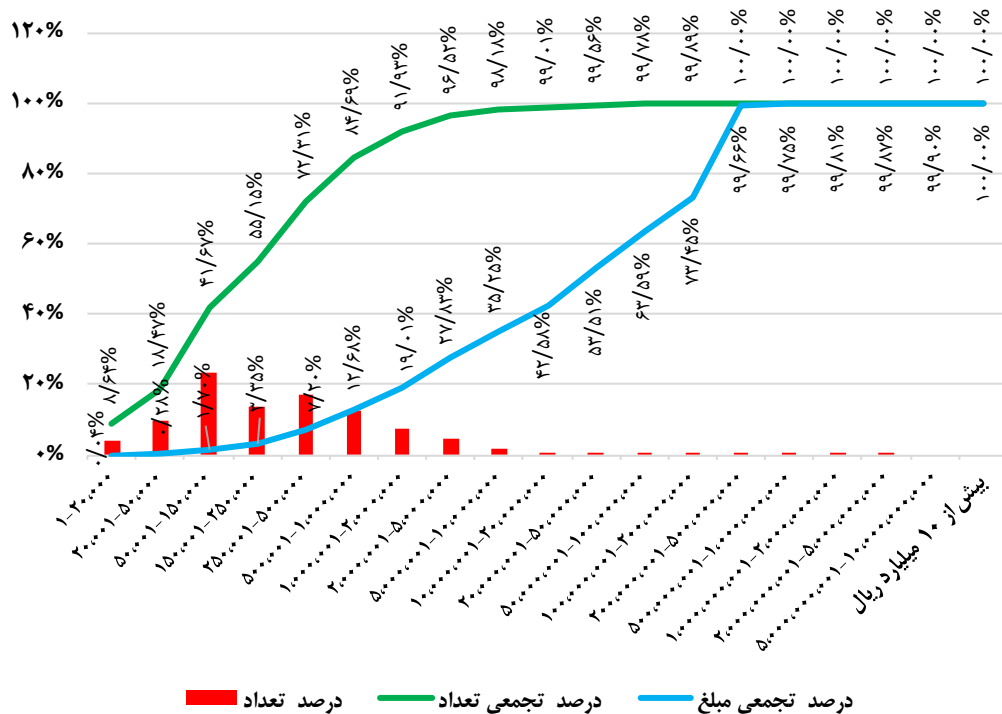
- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ۴/۵۳ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در مرداد ماه ۱۴۰۰:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۱۳/۹۴ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۶/۶۸ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

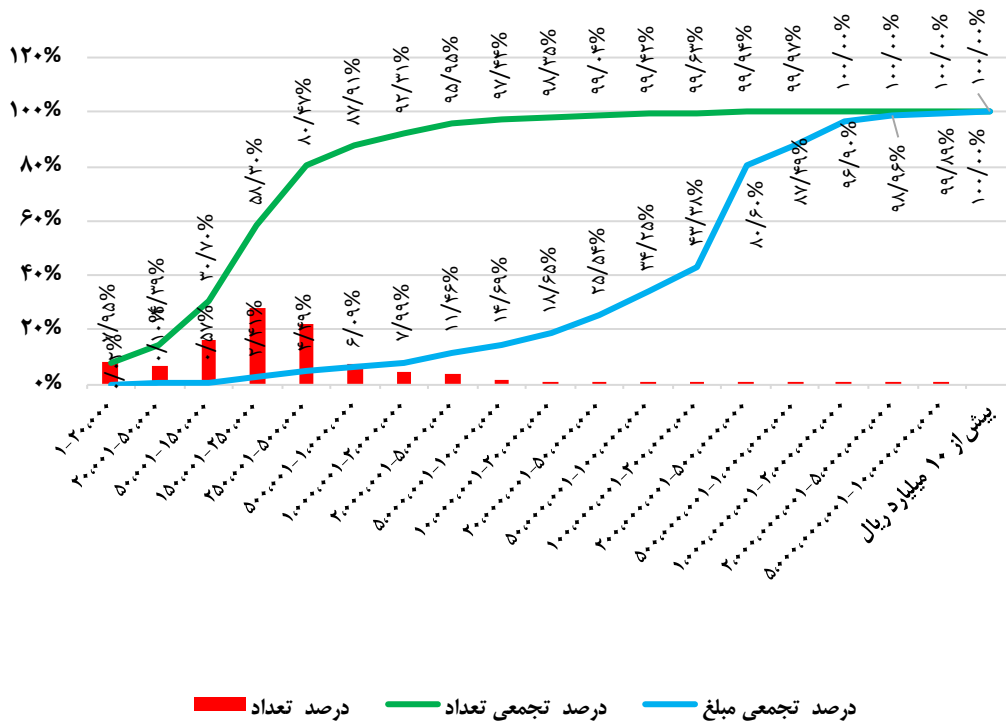
● ۴۴/۸۵ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۰

در مرداد ماه ۱۴۰۰، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاهی برابر با ۳۹۷,۴۲۳,۲۲۳ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱,۰۴۵,۴۹۱,۳۹۳ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۱,۲۷۸,۶۰۴,۳۷۷ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۱/۹۹ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

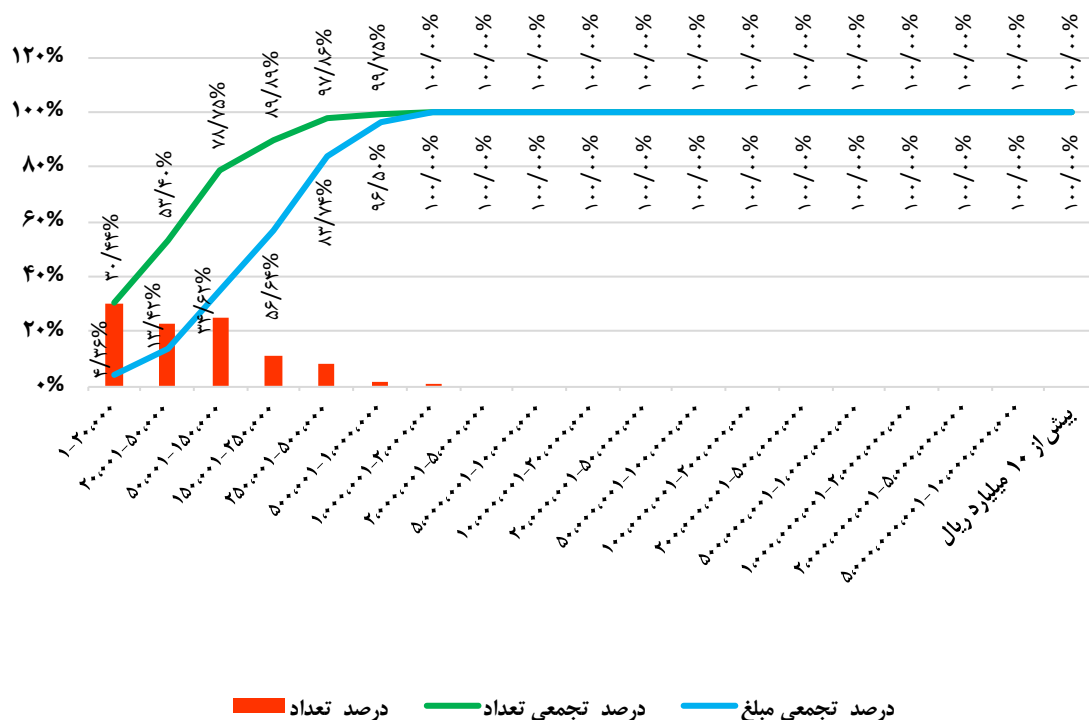
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۰

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۱۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۶/۳۱ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۵۸/۳۰ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۰

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملا متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۳۰/۴۴ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۵۳/۴۰ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفا نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار

پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

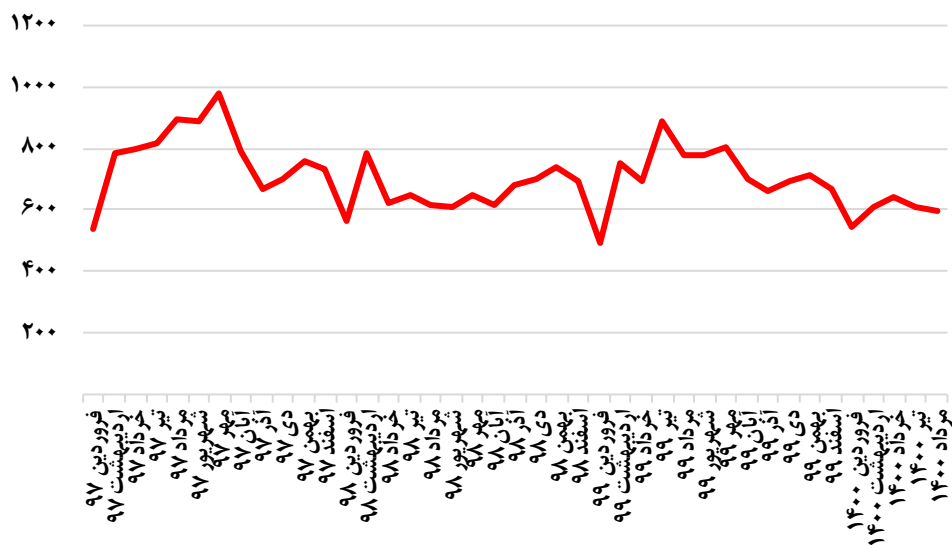
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در مرداد ماه ۱۴۰۰ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۹ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۰	مرداد ۱۳۹۹	درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۰	تیر ۱۴۰۰	
-۱/۳۴٪	۱۴,۸۵۰,۶۲۳/۰۵	۱۵,۰۵۲,۹۳۶/۳۸	۲/۵۸٪	۱۴,۸۵۰,۶۲۳/۰۵	۱۴,۴۷۷,۳۴۴/۱۴	میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۸/۴۸٪	۲۴,۸۹۲/۸۹	۱۹,۳۷۴/۴۵	۴/۹۶٪	۲۴,۸۹۲/۸۹	۲۳,۷۱۵/۵۴	میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)
-۲۳/۲۱٪	۵۹۶/۵۸	۷۷۶/۹۵	-۲/۲۷٪	۵۹۶/۵۸	۶۱۰/۴۶	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۲۳/۲۱- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۲/۲۷- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۲/۵۸ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۴/۹۶ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۲/۲۷- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به تیر رشد $۱۳/۸۸$ - واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

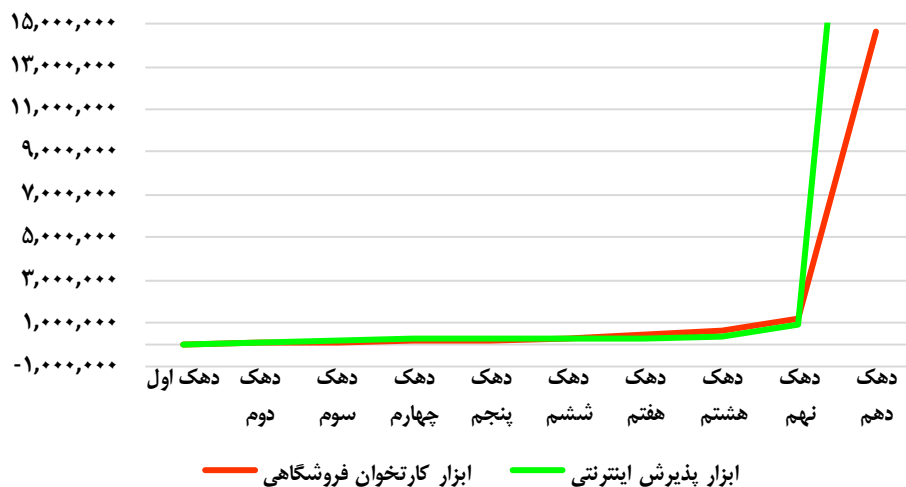
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۱۳,۸۱۱/۲۳	۲۶,۵۸۶/۶۱	دهک اول
۷۹,۸۲۰/۸۹	۵۹,۰۰۸/۸۵	دهک دوم
۱۵۹,۶۴۶/۹۷	۹۶,۶۳۸/۶۹	دهک سوم
۲۱۸,۰۸۴/۶۱	۱۴۱,۸۱۸/۷۳	دهک چهارم
۲۴۴,۶۵۰/۰۱	۲۰۲,۴۱۶/۲۵	دهک پنجم
۲۵۳,۷۶۴/۵۰	۲۸۹,۰۶۸/۲۹	دهک ششم
۲۶۵,۶۹۷/۵۵	۴۲۳,۸۷۹/۷۴	دهک هفتم
۳۸۶,۲۴۷/۱۶	۶۵۱,۷۱۵/۸۴	دهک هشتم
۹۴۰,۴۵۸/۸۷	۱,۱۹۹,۷۵۷/۰۶	دهک نهم
۳۸,۴۴۹,۱۷۱/۵۸	۱۴,۶۵۷,۳۱۲/۷۲	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۵ در شکل ۲-۱۷ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمات خرید کالا و خدمات - مرداد ۱۴۰۰

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۳۸,۴۴۹,۱۷۱/۵۸ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

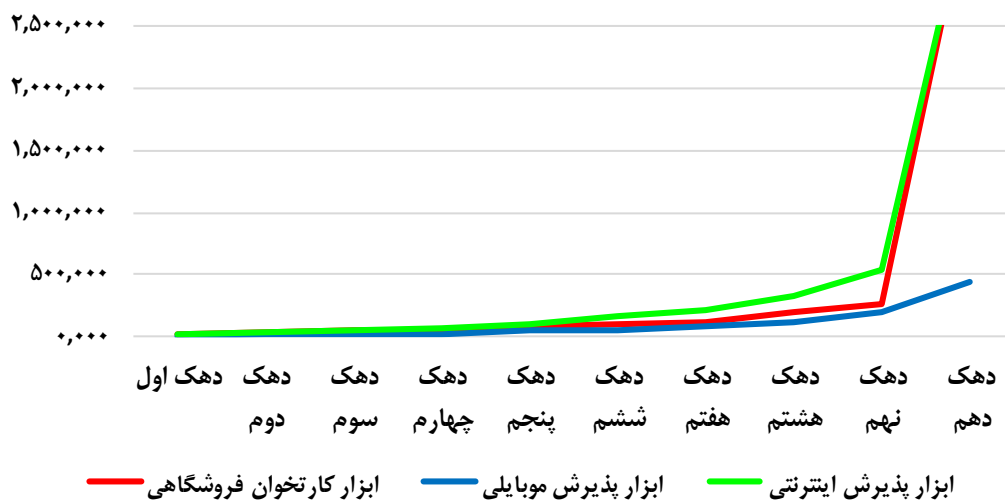
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمات پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها	
۱۵,۲۰۰/۸۷	۹,۷۰۲/۹۷	۱۷,۴۷۶/۴۴	دهک اول
۳۴,۶۱۰/۰۹	۱۳,۷۸۲/۹۰	۳۴,۹۱۹/۷۳	دهک دوم
۵۲,۱۶۹/۱۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۷۴,۶۹۳/۰۳	۲۵,۸۹۱/۹۷	۵۰,۳۳۲/۸۱	دهک چهارم
۱۰۴,۵۱۱/۰۳	۵۰,۰۰۰/۰۰	۹۱,۵۹۹/۱۸	دهک پنجم
۱۶۱,۴۸۴/۷۶	۵۲,۹۳۹/۰۷	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم

۲۲۱,۸۹۸/۱۰	۸۲,۵۱۸/۳۴	۱۱۴,۴۷۸/۹۳	دهک هفتم
۳۲۵,۹۷۸/۰۶	۱۱۶,۹۲۸/۱۰	۱۹۹,۷۹۶/۹۰	دهک هشتم
۵۴۰,۵۲۰/۸۲	۲۰۶,۸۷۲/۲۴	۲۵۶,۵۵۹/۲۸	دهک نهم
۳,۵۶۸,۰۳۶/۴۹	۴۳۷,۸۵۷/۵۸	۳,۵۸۸,۴۴۸/۶۵	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه‌های، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مرداد ۱۴۰۰

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۳,۵۶۸,۰۳۶/۴۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۳,۵۸۸,۴۴۸/۶۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۴۳۷,۸۵۷/۵۸ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

**کیفیت انجام خدمات پرداخت
الکترونیک کارتی**

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۳۳ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۶۷ درصدی خطاهای رخ داده در مرداد ۱۴۰۰ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴	۹۲/۳۳%
تراکنش‌های ناموفق	۲۶۲,۶۱۱,۱۵۴	۷/۶۷%
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۴۲۴,۱۰۲,۵۳۸	۱۰۰/۰۰%

۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در مرداد ۱۴۰۰ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

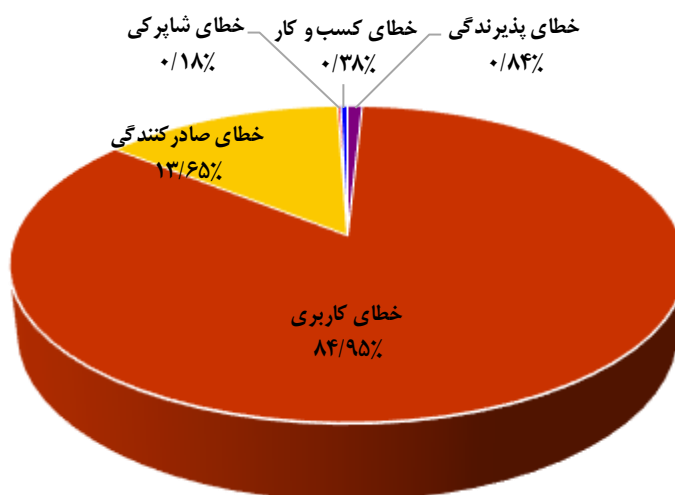
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	تیر ۱۴۰۰	مرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۰۱۳,۵۶۸	۲,۲۰۹,۱۱۳	۹/۷۱%
خطای کاربری	۲۴۰,۱۲۳,۷۷۱	۲۲۳,۰۸۲,۱۲۵	-۷/۱۰%
خطای صادرکنندگی	۲۹,۰۵۷,۰۴۷	۳۵,۸۵۰,۰۵۹	۲۳/۳۸%
خطای شاپرکی	۵۵۶,۳۰۶	۴۷۹,۶۷۶	-۱۳/۷۷%
خطای کسب و کار	۱,۸۱۷,۴۶۰	۹۹۰,۱۸۱	-۴۵/۵۲%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۷۳,۵۶۸,۱۵۲	۲۶۲,۶۱۱,۱۵۴	-۴/۰۱%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۳,۳۷۶,۲۷۵,۹۰۱	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴	-۶/۳۶%
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۶۴۹,۸۴۴,۰۵۳	۳,۴۲۴,۱۰۲,۵۳۸	-۶/۱۸%

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مرداد ۱۴۰۰

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۴/۹۵ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

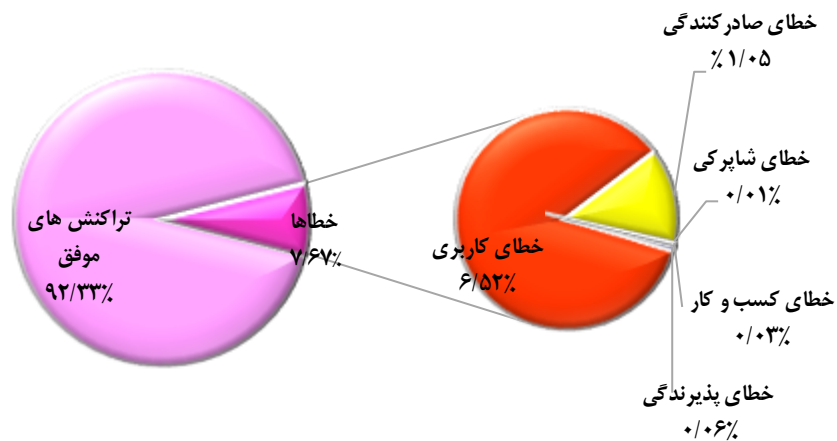

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - مرداد ۱۴۰۰

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۲/۳۳%	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴	تراکنش‌های موفق	موفق
۰/۰۶%	۲,۲۰۹,۱۱۳	خطای پذیرندگی	ناموفق
۶/۵۲%	۲۲۳,۰۸۲,۱۲۵	خطای کاربری	
۱/۰۵%	۳۵,۸۵۰,۰۵۹	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۱%	۴۷۹,۶۷۶	خطای شاپرکی	
۰/۰۳%	۹۹۰,۱۸۱	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰%	۳,۴۲۴,۱۰۲,۵۳۸	تعداد کل تراکنش‌ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۱۸ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در مرداد ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد ۱۳۹۹ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۴۰۰	سهم از کل تراکنش‌ها تیر ۱۴۰۰	نوع تراکنش و انواع خطا	
۰/۰۰۹%	۰/۰۶%	۰/۰۶%	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۰۶۴%	۶/۵۲%	۶/۵۸%	خطای کاربری	
۰/۲۵۱%	۱/۰۵%	۰/۸۰%	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۰۱%	۰/۰۱%	۰/۰۲%	خطای شاپرکی	
-۰/۰۲۱%	۰/۰۳%	۰/۰۵%	کسب و کار	
۰/۱۷۴%	۷/۶۷%	۷/۵۰%	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
-۰/۱۷۴%	۹۲/۳۳%	۹۲/۵۰%	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰%	۱۰۰/۰۰%	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

مرداد ۱۴۰۰		تیر ۱۴۰۰		مرداد ۱۳۹۹		تراکنش‌های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش‌ها	
۹۸/۸۵٪	۳,۳۸۴,۵۷۳,۵۰۹	۹۹/۰۸٪	۳,۶۱۶,۳۹۹,۶۷۲	۹۸/۹۰٪	۳,۱۴۰,۵۵۰,۹۴۲	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۹٪	۳,۴۲۳,۶۲۲,۸۶۲	۹۹/۹۸٪	۳,۶۴۹,۲۸۷,۷۴۷	۹۹/۹۸٪	۳,۱۷۴,۸۷۶,۱۶۳	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۳,۴۲۴,۱۰۲,۵۳۸	-	۳,۶۴۹,۸۴۴,۰۵۳	-	۳,۱۷۵,۵۰۴,۸۳۵	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپرک در مرداد ۱۴۰۰ می‌باشد که نسبت به مرداد ۱۳۹۹ تغییر ۰/۰۰۶ درصدی و نسبت به تیر ۱۴۰۰ رشد ۰/۰۰۱ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - تیر و مرداد ماه ۱۴۰۰

تغییرات	مرداد ۱۴۰۰	تیر ۱۴۰۰	تراکنش‌های ناتمام
-۰/۲۹٪	۳۶۸,۵۵۴	۳۶۹,۶۴۰	تعداد تراکنش‌های ناتمام
-۶/۳۶٪	۳,۱۶۱,۴۹۱,۳۸۴	۳,۳۷۶,۲۷۵,۹۰۱	تعداد کل تراکنش‌ها
۰/۰۰۰۷٪	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۱٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام مرداد ماه نسبت به تیر ماه با رشد ۰/۲۹- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۶/۳۶- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۰۷ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

**بررسی عملکرد کلی شرکتهای
ارائه دهنده خدمات پرداخت**

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت خواهد نمود.

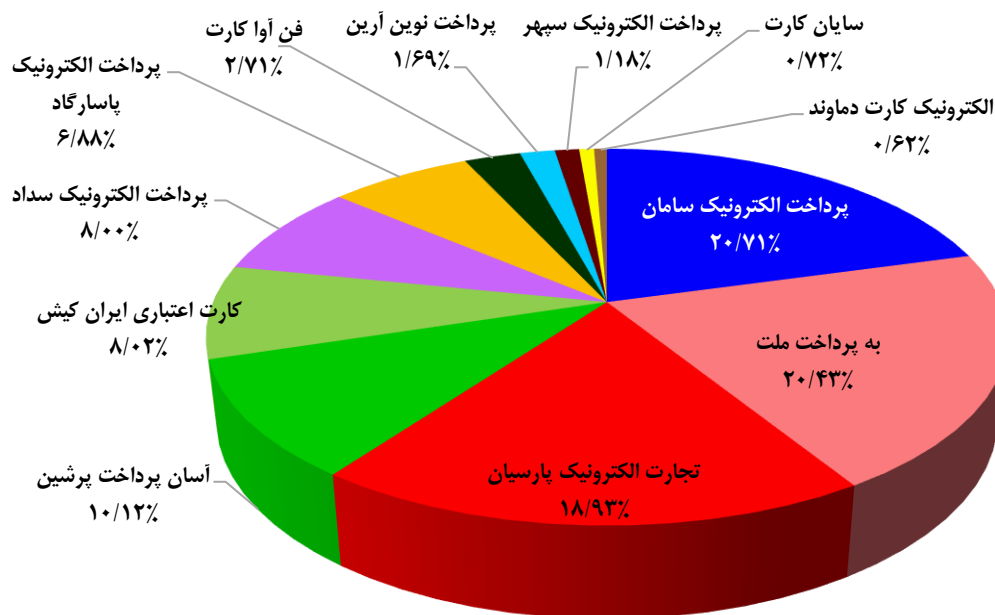
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

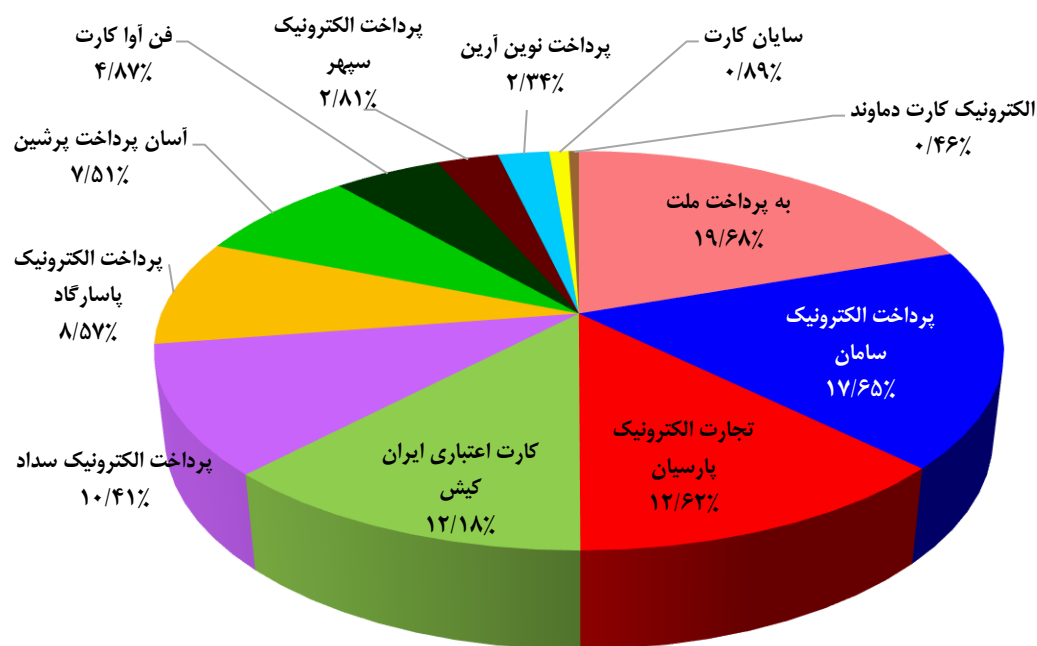
۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کاردتی، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۰

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنشها - مرداد ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل فوق ملاحظه می‌گردد، در مرداد ماه ۱۴۰۰ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنشها از شرکت "به پرداخت ملت" پیشی گرفته و با سهم تعدادی ۲۰/۷۱ درصد رتبه نخست را به خود اختصاص داده است. این اختلاف رقم اندکی معادل با ۰/۲۸ درصد است. اما شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۱۹/۶۸ درصدی از مبلغ تراکنشها، همچنان بیشترین سهم مبلغی را در اختیار دارد. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود دو درصد است.

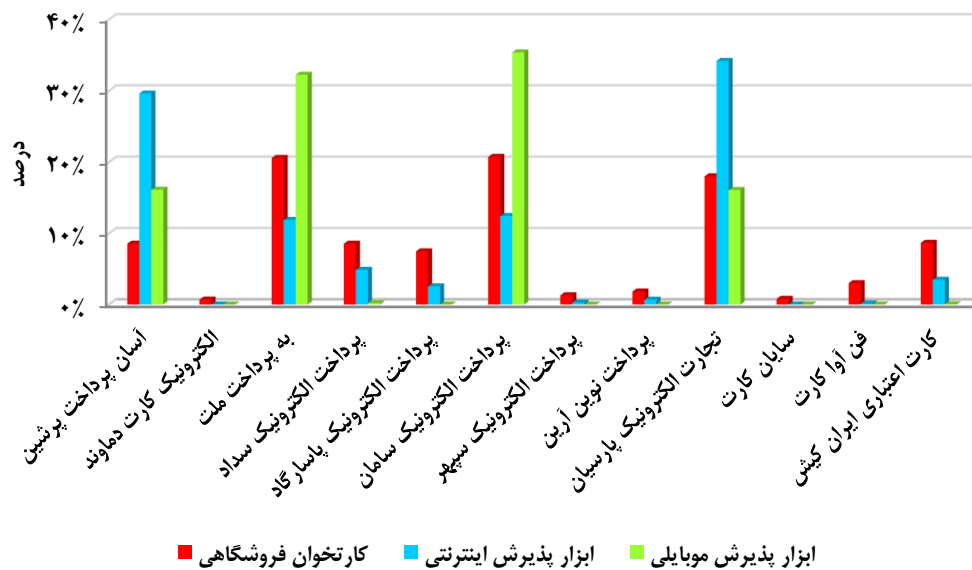
مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش تیر ماه سال ۱۴۰۰ حکایت از آن دارد که هرچند میزان نوسانات این سهمها در مولفه تعدادی چندان قابل توجه نیست ولیکن سبب جابجایی بین شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" و نیز دو شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" و "پرداخت الکترونیک سداد" شده است. نوسانات سهمها در مولفه مبلغی قابل توجه نبوده و جابجایی بین شرکتها رخ نداده است.

فن آوا کارت	۳/۰۹%	۳/۰۰%	-۰/۰۹%	۰/۰۹%	۰/۱۲%	۰/۰۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۸۸%	۸/۶۵%	-۰/۲۳%	۳/۲۵%	۳/۴۶%	۰/۲۱%	۰/۰۲%	۰/۰۳%	۰/۰۰%

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. اختلاف سهم این شرکت در مرداد ماه نسبت به ماه گذشته در هریک از ابزارهای فوق به ترتیب رقم مثبت ۰/۳۹ درصد و ۰/۸۹ درصد بوده است. شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۹/۸۹ درصد کاهش، بالاترین اختلاف را بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی نشان می‌دهد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۰ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۹/۱۹ درصدی

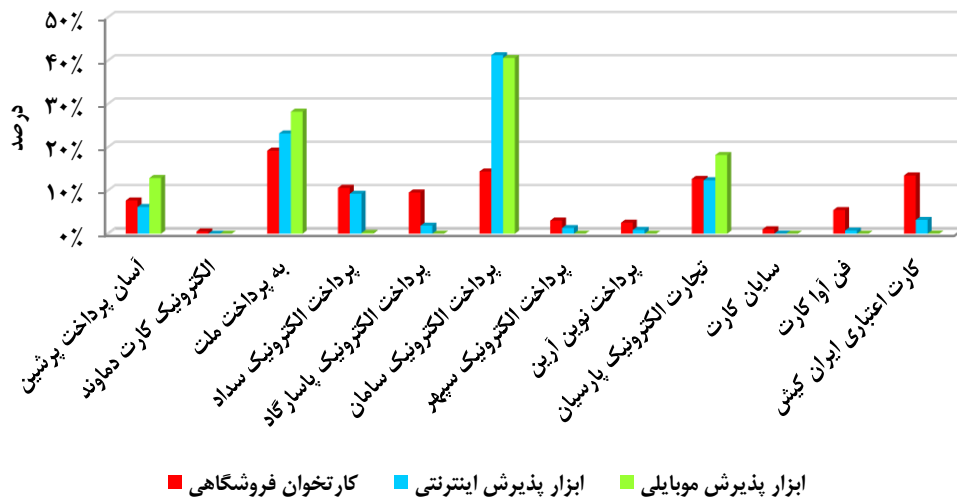
از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. از سویی دیگر شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در مرداد ماه با رقمی معادل ۴۱/۲۱ درصد بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنش‌های اینترنتی را کسب نموده است. همین شرکت در ابزار پذیرش موبایلی نیز با پوشش ۴۰/۵۸ درصدی، سهم عمده‌ای از بازار مبلغی تراکنش‌های این ابزار را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۵۹٪	۷/۶۸٪	۰/۰۹٪	۶/۴۰٪	۶/۱۶٪	-۰/۲۴٪	۱۳/۰۶٪	۱۲/۸۷٪	-۰/۱۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۲٪	۰/۵۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۹/۴۱٪	۱۹/۱۹٪	-۰/۲۳٪	۲۳/۹۱٪	۲۳/۱۴٪	-۰/۷۷٪	۲۰/۶۶٪	۲۸/۱۹٪	۷/۵۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۸۷٪	۱۰/۶۰٪	-۰/۲۷٪	۹/۷۹٪	۹/۲۳٪	-۰/۵۶٪	۰/۱۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۲۱٪	۹/۵۲٪	۰/۳۰٪	۱/۹۸٪	۱/۸۵٪	-۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۲۹٪	۱۴/۳۷٪	۰/۰۸٪	۳۵/۶۹٪	۴۱/۲۱٪	۵/۵۳٪	۳۶/۹۵٪	۴۰/۵۸٪	۳/۶۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۹۶٪	۳/۰۳٪	۰/۰۶٪	۱/۵۱٪	۱/۳۰٪	-۰/۲۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۴۹٪	۲/۵۵٪	۰/۰۶٪	۱/۰۰٪	۰/۸۷٪	-۰/۱۴٪	۸/۶۱٪	۰/۰۰٪	-۸/۶۱٪
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۲/۶۲٪	۱۲/۶۵٪	۰/۰۳٪	۱۳/۴۰٪	۱۲/۳۴٪	-۱/۰۷٪	۲۰/۵۶٪	۱۸/۱۷٪	-۲/۳۸٪
سایان کارت	۱/۰۰٪	۱/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۵/۵۵٪	۵/۴۶٪	-۰/۱۰٪	۱/۰۲٪	۰/۷۲٪	-۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۴۹٪	۱۳/۴۵٪	-۰/۰۴٪	۵/۳۰٪	۳/۱۸٪	-۲/۱۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با رقم منفی ۰/۲۷ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش اینترنتی با ۵/۵۳ درصد افزایش سهم، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. در ابزار پذیرش موبایلی شرکت "پرداخت نوین آراین" با کاهش قابل توجه ۸/۶۱ درصدی همراه بوده است.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در مرداد ۱۴۰۰ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "سایان کارت" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۰ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۰/۶۵ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، در این ماه بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. این شرکت در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز از شرکت "آسان پرداخت پرشین" پیشی گرفته و با در اختیار داشتن ۲۳/۷۴ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسپان" با کسب ۱۷/۶۳ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

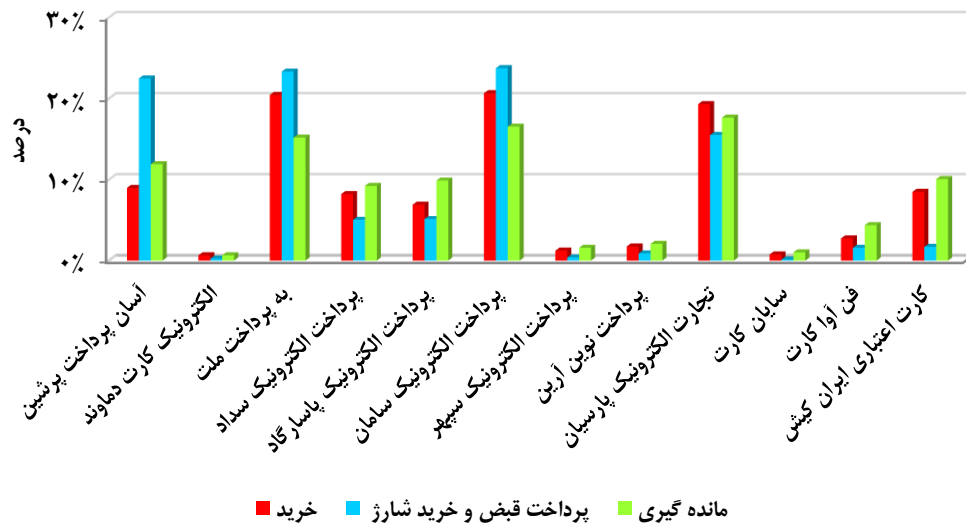
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- تیر و مرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۱۲٪	۸/۹۶٪	-۰/۱۶٪	۲۲/۴۳٪	۲۲/۴۵٪	-۰/۰۳٪	۱۱/۸۷٪	۱۱/۸۹٪	-۰/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۸٪	۰/۶۵٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۶۵٪	-۰/۰۳٪
به پرداخت ملت	۲۰/۴۹٪	۲۰/۴۳٪	-۰/۰۶٪	۱۹/۸۰٪	۲۳/۳۰٪	۳/۵۰٪	۱۵/۱۲٪	۱۵/۱۶٪	-۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۴۵٪	۸/۲۰٪	-۰/۲۵٪	۵/۱۹٪	۵/۰۳٪	-۰/۱۷٪	۹/۴۸٪	۹/۲۱٪	-۰/۲۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۸۲٪	۶/۸۹٪	۰/۰۷٪	۴/۸۱٪	۵/۱۲٪	۰/۳۱٪	۹/۶۵٪	۹/۸۷٪	۰/۲۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۲۱٪	۲۰/۶۵٪	۰/۴۴٪	۲۱/۹۵٪	۲۳/۷۴٪	۱/۷۸٪	۱۶/۴۷٪	۱۶/۵۲٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۲۳٪	۱/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۳۸٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۱/۵۷٪	۱/۵۸٪	-۰/۰۱٪
پرداخت نوین آربین	۱/۷۲٪	۱/۷۴٪	۰/۰۲٪	۵/۴۲٪	۰/۸۸٪	-۴/۵۴٪	۲/۰۳٪	۲/۰۶٪	-۰/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۹۹٪	۱۹/۳۰٪	۰/۳۱٪	۱۶/۳۷٪	۱۵/۴۹٪	-۰/۸۸٪	۱۷/۴۰٪	۱۷/۶۳٪	-۰/۲۳٪
سایان کارت	۰/۸۰٪	۰/۷۵٪	-۰/۰۴٪	۰/۱۱٪	۰/۱۲٪	-۰/۰۱٪	۱/۰۳٪	۱/۰۱٪	-۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۲/۸۱٪	۲/۷۳٪	-۰/۰۸٪	۱/۶۱٪	۱/۵۷٪	-۰/۰۴٪	۴/۵۳٪	۴/۳۷٪	-۰/۱۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۶۹٪	۸/۴۸٪	-۰/۲۱٪	۱/۶۹٪	۱/۷۰٪	-۰/۰۱٪	۱۰/۱۷٪	۱۰/۰۵٪	-۰/۱۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه مرداد نسبت به تیر ماه در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۰/۴۴ درصدی مشاهده می‌شود. شرکت "پرداخت نوین آربین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کاهش ۴/۵۴ درصدی تجربه کرده و بالاترین تفاضل را در سهم تعدادی این تراکنش‌ها به خود اختصاص داده است. در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با رقم منفی ۰/۲۷ درصد بیشترین اختلاف سهم تعدادی را کسب نموده است.

سهم شرکتهای مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنشهای هر یک از سرویسهای شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۰

سهم مبلغی تراکنشهای هر یک از شرکتهای PSP از بازار سرویسهای شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۰ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مرداد ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۹/۷۷ درصد از بازار تراکنشهای خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنشهای مذکور محسوب می‌گردد. در تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ مرداد ماه، شرکت "آسان پرداخت پرشین" با پیشی گرفتن از شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" و با سهم مبلغی ۱۷/۴۳ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنشها را به خود اختصاص داده است.

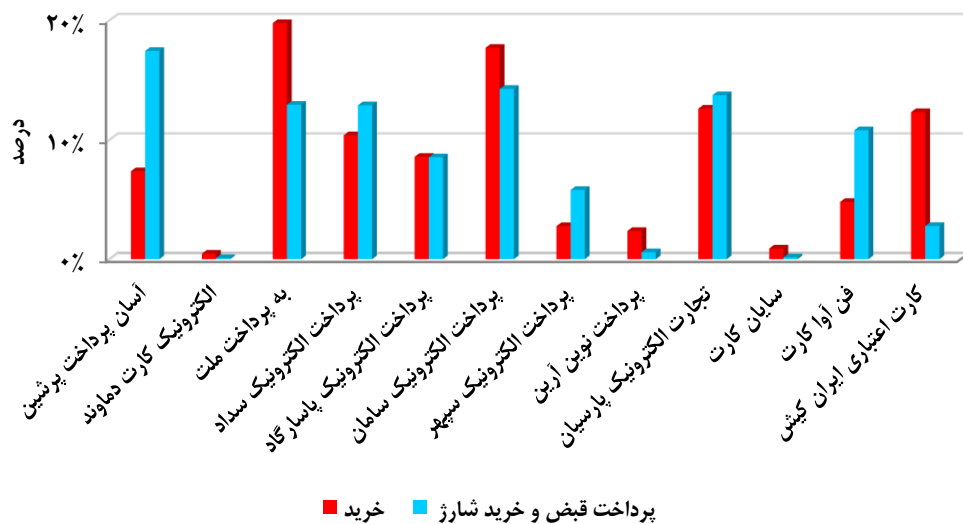

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر و مرداد ۱۴۰۰

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
اختلاف	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر	
۲/۴۲٪	۱۷/۴۳٪	۱۵/۰۲٪	۰/۰۲٪	۷/۳۷٪	۷/۳۵٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۲٪	۰/۱۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۴۶٪	۰/۴۶٪	الکترونیک کارت دماوند
۲/۴۸٪	۱۲/۹۳٪	۱۰/۴۵٪	-۰/۳۰٪	۱۹/۷۷٪	۲۰/۰۷٪	به پرداخت ملت
-۴/۵۳٪	۱۲/۸۹٪	۱۷/۴۲٪	-۰/۲۴٪	۱۰/۳۸٪	۱۰/۶۲٪	پرداخت الکترونیک سداد
۱/۲۸٪	۸/۵۳٪	۷/۲۶٪	۰/۱۹٪	۸/۵۷٪	۸/۳۹٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۲/۱۳٪	۱۴/۲۷٪	۱۲/۱۴٪	۰/۸۵٪	۱۷/۷۰٪	۱۶/۸۵٪	پرداخت الکترونیک سامان
۱/۳۵٪	۵/۸۰٪	۴/۴۵٪	۰/۰۱٪	۲/۷۷٪	۲/۷۷٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۱/۰۸٪	۰/۵۸٪	۱/۶۷٪	۰/۰۲٪	۲/۳۶٪	۲/۳۴٪	پرداخت نوین آراین
۱/۳۷٪	۱۳/۷۳٪	۱۲/۳۶٪	-۰/۱۲٪	۱۲/۶۱٪	۱۲/۷۳٪	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۰۲٪	۰/۱۵٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۹۰٪	۰/۹۰٪	سایان کارت
-۵/۶۹٪	۱۰/۸۰٪	۱۶/۴۹٪	-۰/۰۵٪	۴/۷۹٪	۴/۸۵٪	فن آوا کارت
۰/۲۶٪	۲/۷۹٪	۲/۵۲٪	-۰/۳۸٪	۱۲/۳۱٪	۱۲/۶۹٪	کارت اعتباری ایران کیش

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در تیرماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۰/۸۵ درصد افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با کاهش ۵/۶۹ درصدی، در شرکت "فن‌آواکارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در مرداد ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۰

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "سایان کارت" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای

تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۰ را منعکس نموده است.

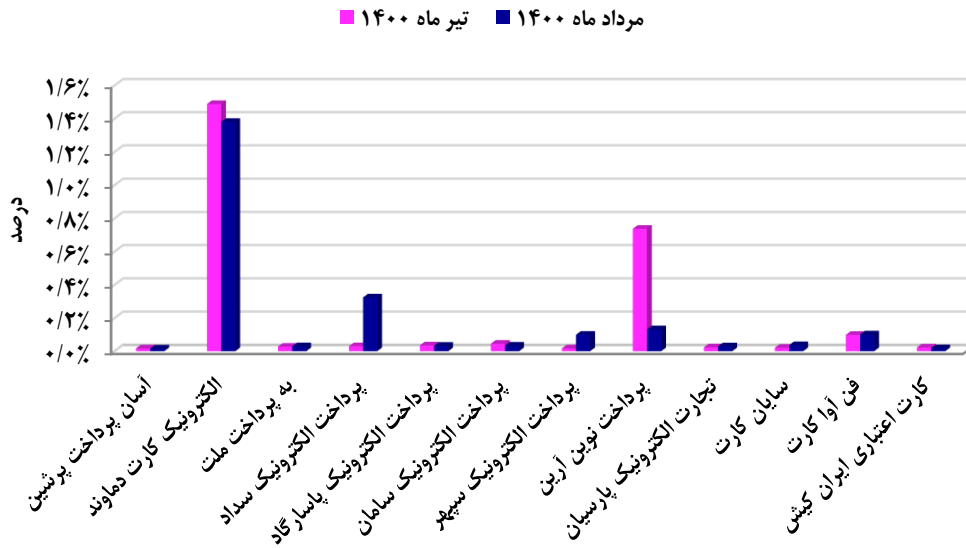
جدول ۴-۵- مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - تیر و مرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	مرداد	تیر	
آسان پرداخت پرشین	+۰/۱۶%	+۰/۱۷%	-۰/۰۰۱%
الکترونیک کارت دماوند	۱/۳۸۰%	۱/۴۸۷%	-۰/۱۰۷%
به پرداخت ملت	-۰/۰۲۹%	-۰/۰۲۷%	-۰/۰۰۲%
پرداخت الکترونیک سداد	-۰/۳۲۳%	-۰/۰۳۰%	-۰/۲۹۴%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	-۰/۰۳۳%	-۰/۰۳۴%	-۰/۰۰۲%
پرداخت الکترونیک سامان	-۰/۰۳۳%	-۰/۰۴۵%	-۰/۰۱۱%
پرداخت الکترونیک سپهر	-۰/۰۹۹%	+۰/۰۱۷%	-۰/۰۸۲%
پرداخت نوین آراین	-۰/۱۳۲%	-۰/۱۳۷%	-۰/۱۶۰۵%
تجارت الکترونیک پارسیان	-۰/۰۲۹%	-۰/۰۲۳%	-۰/۰۰۶%
سایان کارت	-۰/۰۳۶%	-۰/۰۲۱%	-۰/۰۱۵%
فن آوا کارت	-۰/۱۰۱%	-۰/۰۹۸%	-۰/۰۰۳%
کارت اعتباری ایران کیش	-۰/۰۱۷%	-۰/۰۲۲%	-۰/۰۰۵%

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه مرداد شرکت "آسان پرداخت پرشین" با رقمی برابر با ۰/۰۱۶ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۱/۳۸۰ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" به گونه‌ای بوده که سبب رشدی نزدیک به ده درصد در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - تیر و مرداد ۱۴۰۰

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با کاهشی برابر با ۰/۶۰۵ درصد در شرکت "پرداخت نوین آرین" رخ داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با رقم ۰/۲۹۴ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کارو مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیرتعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۷-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای مرداد ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتهخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۹	۳	۳۰	۱۶	۲۵۹	۱۶	۲۵۹	۱۶
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	۴۲۳	۱۲	۱۴۱	۱,۰۳۹	۳۲	۱,۰۳۹	۳۲
۹	۳	۵	۲۴	۰	۰	۰	۰
۷	۵۶	۳	۶	۰	۰	۰	۰
۲۱	۴۲۹	۱۲	۱۵۴	۱,۲۵۱	۳۵	۱,۲۵۱	۳۵
۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲	۳	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۸	۳۲۴	۳۴	۱,۱۶۸	۲۵۸	۱۶	۲۵۸	۱۶
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	۷۵	۳	۱۲	۰	۰	۰	۰
-	۱,۴۶۶	-	۲,۳۸۲	۲,۸۰۸	-	۲,۸۰۸	-

در مرداد ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتهخوان فروشگاه‌های عددی حدود ۱,۴۶۶ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۳۸۲ و ۲,۸۰۸ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت

الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف زیاد دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به-پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در مرداد ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۸-۴ ارائه شده است.

جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - تیر و مرداد ۱۴۰۰

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۵۱	۱,۴۶۶	۱۵	۲,۳۸۷	۲,۳۸۲	-۵	۲,۲۶۶	۲,۸۰۸	۵۴۲

در ماه مرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته به غیر از ابزار پذیرش اینترنتی در سایر ابزارها افزایش یافته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالارفتن این شاخص بیانگر زیاد شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است و پایین آمدن آن بیانگر کم شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها می‌باشد.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هر یک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۹-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای مرداد ۱۴۰۰ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های

بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- مرداد ۱۴۰۰

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
آسان پرداخت پرشین	۹	۸۰	۲۲	۵۰۴	۱۲	۱۴۱
الکترونیک کارت دماوند	۱	۰	۰	۰	۱	۰
به پرداخت ملت	۲۰	۴۱۷	۲۳	۵۴۳	۱۵	۲۳۰
پرداخت الکترونیک سداد	۸	۶۷	۵	۲۵	۹	۸۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷	۴۷	۵	۲۶	۱۰	۹۷
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱	۴۲۶	۲۴	۵۶۳	۱۷	۲۷۳
پرداخت الکترونیک سپهر	۱	۲	۰	۰	۲	۲
پرداخت نوین آراین	۲	۳	۱	۱	۲	۴
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۹	۳۷۲	۱۵	۲۴۰	۱۸	۳۱۱
سایان کارت	۱	۱	۰	۰	۱	۱
فن آوا کارت	۳	۷	۲	۲	۴	۱۹
کارت اعتباری ایران کیش	۸	۷۲	۲	۳	۱۰	۱۰۱
جمع	-	۱,۴۹۶	-	۱,۹۰۸	-	۱,۲۶۶

در مرداد ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۴۹۶ و ۱,۲۶۶ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های سرویس‌های مذکور در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اما برخلاف چندین ماه گذشته و متأثر از عملکرد کاهشی شرکت "پرداخت نوین آراین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، شاخص هرفیندال در این بازار به ۱,۹۰۸ افزایش یافته که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این سرویس است. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۱۰-۴ ارائه شده است.

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۱۴۰۰

اختلاف	مانده‌گیری		پرداخت قبض و خرید شارژ			خرید		HHI	
	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد		تیر
۷	۱,۲۶۶	۱,۲۵۹	۱۷۸	۱,۹۰۸	۱,۷۳۰	۱۷	۱,۴۹۶	۱,۴۷۹	شاخص H-H

در ماه مرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار همه‌ی سرویس‌ها نسبت به ماه گذشته افزایش داشته است. تغییرات این شاخص تنها در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ حائز اهمیت می‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار آن را از بازاری با تمرکز ملایم به تمرکز بالا تغییر داده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان-های فروشگاه‌ی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاه‌ی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه تیر و مرداد ۱۴۰۰ در جدول ۱۱-۴ ارائه شده است.

در مرداد ماه به میزان بسیار ناچیزی بر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب سهم بازار ۱۴/۹۹ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی محسوب می‌گردد.

شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز با سهم بازار ۳۵/۷۱ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۶/۲۷ درصد در اختیار دارد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۶/۶۳%	۵/۹۵%	-۰/۶۸%	۳۵/۶۸%	۳۵/۷۱%	۰/۰۳%	۳/۴۴%	۳/۴۲%	-۰/۰۲%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۶%	۰/۵۵%	-۰/۰۱%	۰/۰۲%	۰/۰۲%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۲/۱۵%	۱۲/۲۰%	۰/۰۵%	۲/۹۳%	۲/۹۶%	۰/۰۳%	۹۶/۲۴%	۹۶/۲۷%	۰/۰۳%
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۶۱%	۸/۰۵%	-۰/۵۶%	۳/۳۰%	۳/۰۹%	-۰/۲۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۳۴%	۱۳/۷۱%	۰/۳۷%	۱۲/۴۳%	۱۲/۴۹%	۰/۰۶%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۱۱%	۱۲/۱۰%	-۰/۰۱%	۷/۵۳%	۷/۴۴%	-۰/۰۹%	۰/۱۵%	۰/۱۴%	-۰/۰۱%
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۲۸%	۲/۳۲%	۰/۰۵%	۸/۱۴%	۸/۳۴%	۰/۲۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت نوین آراین	۳/۳۴%	۳/۴۵%	۰/۱۲%	۹/۳۳%	۹/۲۷%	-۰/۰۶%	۰/۰۲%	۰/۰۲%	۰/۰۰%
تجارت الکترونیک پارسین	۱۵/۰۳%	۱۴/۹۹%	-۰/۰۴%	۶/۵۹%	۶/۵۳%	-۰/۰۶%	۰/۱۱%	۰/۱۱%	۰/۰۰%
سایان کارت	۳/۸۰%	۴/۳۹%	۰/۵۹%	۰/۰۴%	۰/۰۵%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
فن آوا کارت	۸/۷۰%	۸/۷۰%	۰/۰۰%	۰/۱۳%	۰/۱۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۴۵%	۱۳/۵۸%	۰/۱۳%	۱۳/۸۸%	۱۳/۹۷%	۰/۰۹%	۰/۰۲%	۰/۰۲%	۰/۰۰%

شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۰/۶۸ درصد کاهش، بیشترین اختلاف سهم را در تعداد کارتهای فروشگاهی خود نسبت به تیر ماه رقم زده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در ابزار پذیرش اینترنتی

بیشترین تغییر سهم را با ۰/۲۱ درصد کاهش نشان داده است. سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۰/۰۳ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهد.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی تیر و مرداد در جدول ۱۲-۴ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۱۹ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب سهم ۱۷/۵۸ درصدی همچنان بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با ۸۴/۹۰ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - تیر و مرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۱۹٪	۷/۱۲٪	-۰/۰۷٪	۱۸/۷۷٪	۱۷/۵۸٪	-۱/۱۹٪	۳/۱۸٪	۳/۶۹٪	۰/۵۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۴٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۰۲٪	۱۲/۰۰٪	-۰/۰۲٪	۱۰/۳۳٪	۱۰/۵۶٪	-۰/۲۳٪	۷۴/۱۳٪	۸۴/۹۰٪	۱۰/۷۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۵۳٪	۹/۴۲٪	-۰/۱۱٪	۴/۴۸٪	۴/۶۵٪	-۰/۱۸٪	۱/۲۳٪	۱/۴۳٪	-۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۳۷٪	۱۳/۸۶٪	۰/۴۹٪	۱۷/۵۱٪	۱۵/۵۵٪	-۱/۹۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۱۶٪	۱۴/۱۹٪	۰/۰۳٪	۱۳/۹۲٪	۱۴/۰۲٪	-۰/۱۰٪	۷/۳۹٪	۸/۳۲٪	-۰/۹۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۷۳٪	۲/۷۷٪	۰/۰۴٪	۹/۰۵٪	۷/۶۷٪	-۱/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۳/۴۵٪	۳/۵۵٪	۰/۱۰٪	۰/۵۹٪	۱/۳۲٪	۰/۷۳٪	۱۲/۶۳٪	۰/۰۰٪	-۱۲/۶۳٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۴/۵۰٪	۱۴/۰۸٪	-۰/۴۲٪	۱۳/۳۷٪	۱۳/۷۷٪	-۰/۴۰٪	۰/۹۲٪	۱/۰۷٪	-۰/۱۵٪
سایان کارت	۱/۶۶٪	۱/۷۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۰۹٪	۶/۹۹٪	-۰/۱۰٪	۰/۲۲٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۱٪	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۶۶٪	۱۳/۶۴٪	-۰/۰۲٪	۱۱/۷۱٪	۱۴/۵۹٪	۲/۸۷٪	۰/۳۱٪	۰/۳۶٪	۰/۰۵٪

سهام بازار کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با افزایش ۰/۴۹ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با افزایش ۲/۸۷ درصدی بالاترین تفاضل را در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی رقم زده است. شرکت "پرداخت نوین آرین" با کاهش ۱۲/۶۳ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در مرداد ماه بالغ بر ۹۰ درصد بوده که نزدیک به ۸۸ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در مرداد ماه در جدول ۱۳-۴ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نمایند.

جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - مرداد ۱۴۰۰

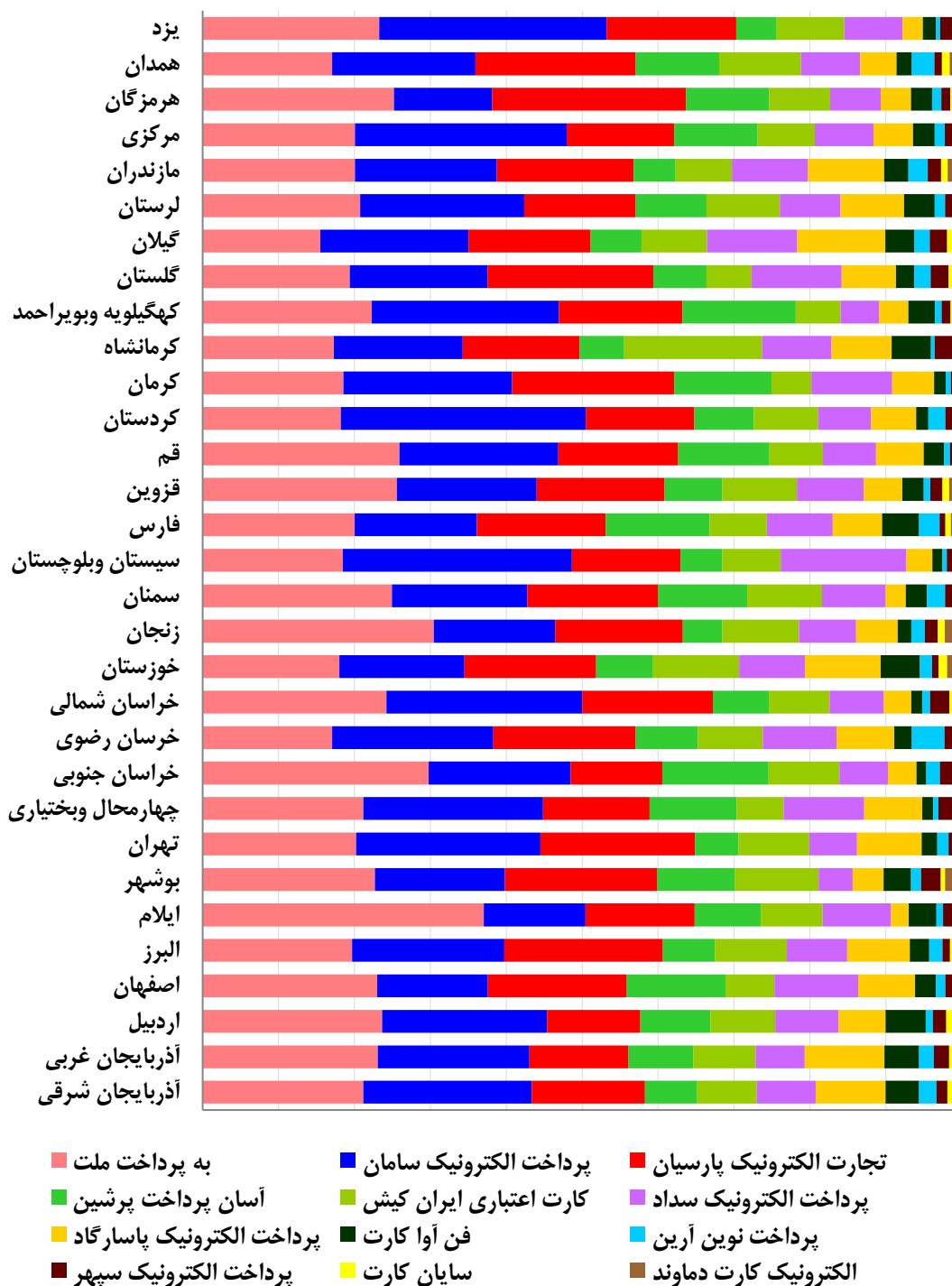
استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۶/۸۸٪	۰/۳۰٪	۲۱/۱۸٪	۷/۷۶٪	۹/۲۳٪	۲۲/۱۸٪	۱/۴۵٪	۲/۲۸٪	۱۴/۹۰٪	۱/۵۹٪	۴/۴۱٪	۷/۸۵٪
آذربایجان غربی	۸/۵۳٪	۰/۵۳٪	۲۳/۰۷٪	۶/۴۴٪	۱۰/۵۰٪	۲۰/۰۰٪	۲/۰۱٪	۱/۹۴٪	۱۳/۰۲٪	۱/۱۲٪	۴/۶۰٪	۸/۲۴٪
اردبیل	۹/۲۴٪	۰/۶۷٪	۲۳/۶۳٪	۸/۳۳٪	۶/۲۳٪	۲۱/۷۴٪	۱/۷۵٪	۰/۹۴٪	۱۲/۳۰٪	۱/۳۶٪	۵/۲۹٪	۸/۵۳٪
اصفهان	۱۳/۰۳٪	۰/۶۸٪	۲۲/۹۹٪	۱۱/۰۲٪	۷/۵۰٪	۱۴/۵۷٪	۱/۰۱٪	۱/۲۶٪	۱۸/۳۱٪	۰/۴۶٪	۲/۷۳٪	۶/۴۳٪
البرز	۶/۸۸٪	۰/۶۴٪	۱۹/۷۰٪	۷/۹۳٪	۸/۲۷٪	۲۰/۰۵٪	۰/۹۷٪	۱/۷۸٪	۲۰/۸۷٪	۰/۹۱٪	۲/۵۳٪	۹/۴۸٪
ایلام	۸/۶۹٪	۰/۰۴٪	۳۷/۰۳٪	۹/۰۰٪	۲/۳۶٪	۱۳/۳۹٪	۱/۴۵٪	۰/۸۶٪	۱۴/۴۱٪	۰/۹۷٪	۳/۶۴٪	۸/۱۶٪
بوشهر	۱۰/۲۲٪	۲/۲۰٪	۲۲/۷۰٪	۴/۴۹٪	۴/۰۹٪	۱۷/۱۰٪	۲/۵۹٪	۱/۳۵٪	۲۰/۱۱٪	۰/۵۵٪	۳/۵۹٪	۱۱/۰۰٪
تهران	۵/۷۵٪	۰/۳۰٪	۲۰/۲۱٪	۶/۳۰٪	۸/۵۱٪	۲۴/۲۸٪	۰/۹۳٪	۱/۴۶٪	۲۰/۳۸٪	۰/۵۲٪	۲/۰۷٪	۹/۳۰٪
چهارمحال و بختیاری	۱۱/۴۹٪	۰/۳۳٪	۲۱/۱۷٪	۱۰/۵۹٪	۷/۶۶٪	۲۳/۶۸٪	۱/۸۳٪	۰/۶۹٪	۱۴/۰۳٪	۰/۹۰٪	۱/۴۴٪	۶/۱۹٪
خراسان جنوبی	۱۴/۰۲٪	۰/۴۴٪	۲۹/۷۸٪	۶/۴۰٪	۳/۷۵٪	۱۸/۷۲٪	۱/۷۱٪	۱/۷۶٪	۱۲/۰۴٪	۰/۷۳٪	۱/۳۰٪	۹/۳۳٪
خراسان رضوی	۸/۱۹٪	۰/۴۱٪	۱۷/۰۸٪	۹/۷۳٪	۷/۵۸٪	۲۱/۲۰٪	۱/۱۸٪	۴/۳۱٪	۱۸/۷۸٪	۰/۶۸٪	۲/۳۲٪	۸/۵۴٪
خراسان شمالی	۷/۴۰٪	۰/۶۳٪	۲۴/۲۱٪	۷/۱۷٪	۳/۶۰٪	۲۵/۸۲٪	۲/۵۷٪	۱/۰۱٪	۱۷/۱۷٪	۰/۹۷٪	۱/۴۷٪	۷/۹۸٪
خوزستان	۷/۴۹٪	۱/۹۲٪	۱۸/۰۰٪	۸/۶۹٪	۹/۹۶٪	۱۶/۴۸٪	۰/۸۸٪	۱/۶۰٪	۱۷/۳۹٪	۱/۰۹٪	۵/۸۸٪	۱۱/۳۲٪
زنجان	۵/۲۳٪	۲/۲۲٪	۳۰/۴۵٪	۷/۵۲٪	۵/۴۷٪	۱۶/۰۰٪	۱/۷۲٪	۱/۷۷٪	۱۶/۸۰٪	۰/۹۲٪	۱/۸۰٪	۱۰/۰۹٪
سمنان	۱۱/۷۳٪	۰/۰۱٪	۲۴/۹۶٪	۸/۳۵٪	۲/۶۹٪	۱۷/۸۳٪	۱/۴۳٪	۲/۳۷٪	۱۷/۲۴٪	۰/۷۶٪	۲/۷۸٪	۹/۸۶٪

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	سیان کارت	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آراین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۷/۶۹٪	۱/۳۴٪	۰/۴۹٪	۱۴/۳۱٪	۰/۵۸٪	۱/۴۵٪	۳۰/۱۸٪	۳/۴۴٪	۱۶/۵۴٪	۱۸/۴۸٪	۰/۱۰۰٪	۵/۴۹٪	سیستان و بلوچستان
۷/۵۶٪	۴/۸۸٪	۰/۷۱٪	۱۶/۹۹٪	۲/۷۰٪	۰/۷۶٪	۱۶/۰۶٪	۶/۵۱٪	۸/۶۷٪	۲۰/۰۵٪	۱/۴۲٪	۱۳/۶۹٪	فارس
۹/۸۲٪	۲/۸۱٪	۰/۸۹٪	۱۶/۸۳٪	۰/۸۸٪	۱/۵۷٪	۱۸/۴۱٪	۵/۰۶٪	۸/۸۵٪	۲۵/۶۰٪	۱/۶۴٪	۷/۶۲٪	قزوین
۷/۰۸٪	۲/۶۸٪	۰/۶۶٪	۱۵/۷۸٪	۰/۷۸٪	۰/۸۶٪	۲۰/۹۳٪	۶/۳۰٪	۶/۹۸٪	۲۵/۹۳٪	۰/۱۰۰٪	۱۲/۰۳٪	قم
۸/۴۸٪	۱/۵۹٪	۰/۴۸٪	۱۴/۳۳٪	۲/۲۶٪	۱/۲۳٪	۳۲/۲۷٪	۵/۹۷٪	۶/۹۴٪	۱۸/۱۹٪	۰/۴۲٪	۷/۸۵٪	کردستان
۵/۲۸٪	۱/۵۳٪	۰/۴۹٪	۲۱/۳۲٪	۰/۶۹٪	۰/۸۱٪	۲۲/۲۴٪	۵/۵۱٪	۱۰/۶۶٪	۱۸/۵۵٪	۰/۱۱٪	۱۲/۸۲٪	کرمان
۱۸/۲۱٪	۵/۱۶٪	۱/۰۲٪	۱۵/۴۳٪	۰/۵۱٪	۲/۴۵٪	۱۶/۹۸٪	۷/۹۳٪	۹/۱۳٪	۱۷/۲۸٪	۰/۰۷٪	۵/۸۳٪	کرمانشاه
۵/۹۱٪	۳/۴۹٪	۱/۳۴٪	۱۶/۲۷٪	۰/۸۸٪	۱/۱۹٪	۲۴/۶۹٪	۳/۸۵٪	۵/۰۹٪	۲۲/۲۶٪	۰/۱۲٪	۱۴/۹۰٪	کهگیلویه و بویراحمد
۵/۹۰٪	۲/۴۰٪	۱/۸۸٪	۲۱/۸۴٪	۲/۱۹٪	۲/۳۶٪	۱۸/۱۳٪	۷/۱۶٪	۱۱/۸۸٪	۱۹/۳۹٪	۰/۵۴٪	۷/۰۳٪	گلستان
۸/۶۶٪	۳/۸۴٪	۱/۳۴٪	۱۶/۱۰٪	۲/۰۰٪	۲/۲۹٪	۱۹/۵۱٪	۱۱/۶۰٪	۱۱/۸۷٪	۱۵/۵۱٪	۰/۵۹٪	۶/۷۰٪	گیلان
۹/۶۶٪	۴/۰۲٪	۰/۷۲٪	۱۴/۶۸٪	۱/۳۸٪	۱/۴۶٪	۲۱/۶۰٪	۸/۴۰٪	۷/۹۸٪	۲۰/۷۷٪	۰/۱۰۰٪	۹/۳۴٪	لرستان
۷/۴۲٪	۳/۱۸٪	۰/۸۶٪	۱۸/۰۳٪	۲/۵۶٪	۱/۷۶٪	۱۸/۷۱٪	۱۰/۰۵٪	۱۰/۰۱٪	۲۰/۰۶٪	۱/۸۴٪	۵/۵۰٪	مازندران
۷/۵۶٪	۲/۸۶٪	۰/۸۸٪	۱۴/۱۸٪	۱/۳۳٪	۱/۳۱٪	۲۷/۸۸٪	۵/۲۱٪	۷/۷۰٪	۲۰/۰۸٪	۰/۱۰۵٪	۱۰/۹۷٪	مرکزی
۸/۰۴٪	۲/۷۶٪	۰/۸۵٪	۲۵/۵۴٪	۱/۲۴٪	۱/۱۷٪	۱۲/۹۳٪	۴/۰۰٪	۶/۶۴٪	۲۵/۱۹٪	۰/۶۵٪	۱۰/۹۸٪	هرمزگان
۱۰/۷۵٪	۲/۰۲٪	۱/۰۵٪	۲۱/۱۰٪	۲/۹۵٪	۰/۹۹٪	۱۸/۸۹٪	۴/۷۹٪	۷/۸۲٪	۱۷/۰۶٪	۱/۵۷٪	۱۱/۰۲٪	همدان
۸/۹۱٪	۱/۷۲٪	۰/۵۱٪	۱۷/۰۷٪	۰/۵۵٪	۱/۹۳٪	۲۹/۹۵٪	۲/۶۷٪	۷/۶۸٪	۲۳/۲۷٪	۰/۳۹٪	۵/۳۵٪	یزد

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور برای مرداد ماه ۱۴۰۰ در شکل ۸-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها- مرداد ۱۴۰۰

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

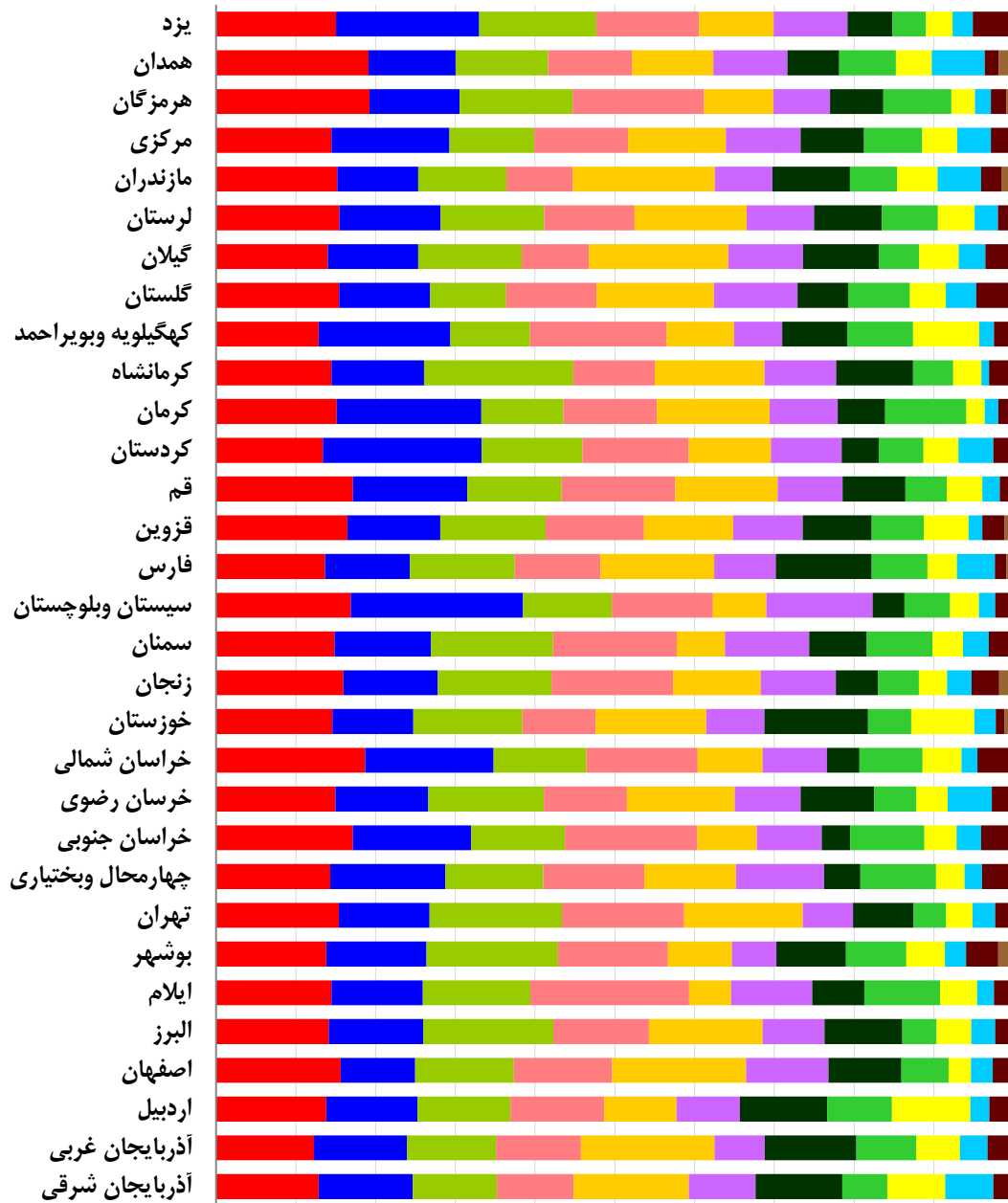
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۱۴-۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای مرداد ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "کارت اعتباری ایران کیش" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - مرداد ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۶۵٪	۰/۲۴٪	۹/۵۸٪	۸/۳۹٪	۱۴/۴۶٪	۱۱/۷۹٪	۲/۳۱٪	۶/۰۴٪	۱۲/۸۵٪	۷/۲۵٪	۱۰/۸۶٪	۱۰/۵۹٪
آذربایجان غربی	۷/۵۴٪	۰/۳۴٪	۱۰/۶۶٪	۶/۳۰٪	۱۶/۷۴٪	۱۱/۶۵٪	۲/۹۵٪	۳/۴۳٪	۱۲/۲۷٪	۵/۴۵٪	۱۱/۵۰٪	۱۱/۱۸٪
اردبیل	۸/۱۰٪	۰/۵۲٪	۱۱/۷۷٪	۷/۹۵٪	۹/۰۷٪	۱۱/۴۴٪	۲/۵۳٪	۲/۳۷٪	۱۳/۸۱٪	۹/۸۵٪	۱۰/۹۴٪	۱۱/۶۶٪
اصفهان	۵/۸۹٪	۰/۴۳٪	۱۲/۳۴٪	۱۰/۳۴٪	۱۶/۷۹٪	۹/۳۳٪	۲/۱۹٪	۲/۷۳٪	۱۵/۶۳٪	۲/۸۲٪	۹/۱۴٪	۱۲/۳۷٪
البرز	۴/۳۰٪	۰/۴۴٪	۱۱/۹۷٪	۷/۷۶٪	۱۴/۲۶٪	۱۱/۸۳٪	۱/۸۷٪	۲/۹۹٪	۱۴/۱۱٪	۴/۳۳٪	۹/۷۸٪	۱۶/۳۵٪
ایلام	۹/۴۷٪	۰/۰۱٪	۱۹/۹۱٪	۱۰/۱۹٪	۵/۲۷٪	۱۱/۴۵٪	۲/۴۵٪	۲/۱۱٪	۱۴/۴۷٪	۴/۶۷٪	۶/۵۳٪	۱۳/۴۹٪
بوشهر	۷/۵۵٪	۱/۹۲٪	۱۳/۸۰٪	۵/۵۹٪	۸/۰۱٪	۱۲/۵۶٪	۴/۰۳٪	۲/۶۴٪	۱۳/۸۲٪	۴/۸۷٪	۸/۷۱٪	۱۶/۴۹٪
تهران	۴/۰۶٪	۰/۲۶٪	۱۵/۳۲٪	۶/۳۰٪	۱۴/۸۹٪	۱۱/۳۶٪	۲/۰۴٪	۲/۸۳٪	۱۵/۴۰٪	۳/۳۴٪	۷/۶۱٪	۱۶/۵۸٪
چهارمحال و بختیاری	۹/۴۹٪	۰/۴۵٪	۱۲/۷۰٪	۱۱/۰۹٪	۱۱/۴۶٪	۱۴/۴۲٪	۳/۵۲٪	۲/۱۶٪	۱۴/۳۰٪	۳/۵۸٪	۴/۵۴٪	۱۲/۲۹٪
خراسان جنوبی	۹/۲۸٪	۰/۶۴٪	۱۶/۵۹٪	۸/۱۱٪	۷/۴۶٪	۱۴/۸۱٪	۳/۴۵٪	۳/۰۷٪	۱۷/۱۶٪	۴/۰۴٪	۳/۵۹٪	۱۱/۷۸٪
خراسان رضوی	۵/۳۱٪	۰/۳۶٪	۱۰/۴۲٪	۸/۲۵٪	۱۳/۵۱٪	۱۱/۶۳٪	۲/۳۸٪	۵/۵۲٪	۱۴/۹۸٪	۳/۹۲٪	۹/۲۴٪	۱۴/۴۹٪
خراسان شمالی	۷/۹۳٪	۰/۵۶٪	۱۳/۹۵٪	۸/۱۰٪	۸/۱۲٪	۱۶/۱۰٪	۳/۹۸٪	۱/۹۸٪	۱۸/۶۸٪	۴/۸۸٪	۴/۰۶٪	۱۱/۶۷٪
خوزستان	۵/۴۴٪	۱/۱۳٪	۹/۱۵٪	۷/۲۸٪	۱۳/۹۱٪	۱۰/۱۷٪	۱/۱۳٪	۲/۶۸٪	۱۴/۵۷٪	۷/۸۹٪	۱۲/۹۸٪	۱۳/۶۹٪
زنجان	۵/۱۱٪	۱/۸۲٪	۱۵/۲۵٪	۹/۳۹٪	۱۱/۰۰٪	۱۱/۸۶٪	۳/۴۶٪	۳/۰۵٪	۱۵/۹۶٪	۳/۵۵٪	۵/۳۱٪	۱۴/۲۵٪
سمنان	۸/۲۹٪	۰/۰۲٪	۱۵/۵۲٪	۱۰/۶۰٪	۶/۰۰٪	۱۲/۰۸٪	۳/۰۸٪	۳/۲۴٪	۱۴/۸۶٪	۳/۷۹٪	۷/۱۹٪	۱۵/۳۲٪
سیستان و بلوچستان	۵/۷۲٪	۰/۰۳٪	۱۲/۶۹٪	۱۳/۳۱٪	۶/۶۹٪	۲۱/۶۰٪	۲/۲۹٪	۲/۰۳٪	۱۶/۸۹٪	۳/۶۳٪	۴/۰۰٪	۱۱/۱۳٪

استان	آسان پرداخت پرشبین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
فارس	۷/۰۱٪	۰/۹۱٪	۱۰/۷۸٪	۷/۷۲٪	۱۴/۲۲٪	۱۰/۶۲٪	۱/۴۳٪	۴/۸۰٪	۱۳/۶۸٪	۳/۶۶٪	۱۲/۰۴٪	۱۳/۱۴٪
قزوین	۶/۵۵٪	۱/۱۲٪	۱۲/۳۰٪	۸/۷۱٪	۱۱/۲۱٪	۱۱/۶۴٪	۲/۷۹٪	۱/۷۴٪	۱۶/۴۶٪	۵/۶۰٪	۸/۶۳٪	۱۳/۲۴٪
قم	۵/۲۰٪	۰/۰۰٪	۱۴/۲۵٪	۸/۱۷٪	۱۲/۸۱٪	۱۴/۳۱٪	۱/۷۱٪	۲/۱۹٪	۱۷/۱۸٪	۴/۴۶٪	۷/۸۸٪	۱۱/۸۶٪
کردستان	۵/۶۲٪	۰/۳۶٪	۱۳/۳۵٪	۸/۸۷٪	۱۰/۳۰٪	۱۹/۸۸٪	۲/۱۷٪	۴/۴۰٪	۱۳/۴۱٪	۴/۳۶٪	۴/۶۳٪	۱۲/۶۴٪
کرمان	۱۰/۱۹٪	۰/۲۳٪	۱۱/۷۰٪	۸/۵۶٪	۱۴/۱۳٪	۱۸/۱۴٪	۱/۷۰٪	۱/۶۸٪	۱۵/۱۴٪	۲/۲۹٪	۵/۹۵٪	۱۰/۳۰٪
کرمانشاه	۵/۰۳٪	۰/۱۱٪	۱۰/۲۲٪	۸/۹۸٪	۱۳/۷۶٪	۱۱/۶۲٪	۲/۹۶٪	۰/۹۷٪	۱۴/۴۵٪	۳/۵۵٪	۹/۶۴٪	۱۸/۷۰٪
کهگیلویه و بویراحمد	۸/۲۵٪	۰/۰۳٪	۱۷/۱۲٪	۶/۰۱٪	۸/۴۷٪	۱۶/۵۴٪	۲/۴۲٪	۱/۸۶٪	۱۲/۸۴٪	۸/۳۱٪	۸/۱۷٪	۱۰/۰۰٪
گلستان	۷/۷۵٪	۰/۶۵٪	۱۱/۳۱٪	۱۰/۴۹٪	۱۴/۷۴٪	۱۱/۴۲٪	۴/۰۵٪	۳/۷۹٪	۱۵/۴۴٪	۴/۵۱٪	۶/۳۳٪	۹/۵۲٪
گیلان	۵/۰۶٪	۰/۵۰٪	۸/۴۲٪	۹/۳۷٪	۱۷/۵۰٪	۱۱/۳۵٪	۳/۰۵٪	۳/۳۳٪	۱۴/۰۱٪	۴/۹۶٪	۹/۵۰٪	۱۲/۹۶٪
لرستان	۷/۰۴٪	۰/۰۱٪	۱۱/۳۲٪	۸/۴۷٪	۱۴/۰۸٪	۱۲/۶۸٪	۱/۹۷٪	۲/۱۸٪	۱۵/۴۸٪	۴/۶۳٪	۸/۴۶٪	۱۲/۹۸٪
مازندران	۵/۹۲٪	۱/۵۴٪	۸/۳۱٪	۷/۲۵٪	۱۷/۷۹٪	۱۰/۱۵٪	۲/۵۳٪	۵/۴۷٪	۱۵/۲۰٪	۵/۰۶٪	۹/۷۱٪	۱۱/۰۷٪
مرکزی	۷/۳۲٪	۰/۰۸٪	۱۱/۷۵٪	۹/۴۰٪	۱۲/۲۵٪	۱۴/۷۸٪	۲/۷۶٪	۴/۲۲٪	۱۴/۴۷٪	۴/۳۹٪	۷/۹۲٪	۱۰/۶۵٪
هرمزگان	۸/۵۲٪	۰/۸۸٪	۱۶/۴۸٪	۷/۰۹٪	۸/۶۹٪	۱۱/۳۱٪	۱/۹۵٪	۲/۰۳٪	۱۹/۲۲٪	۲/۹۴٪	۶/۷۰٪	۱۴/۱۸٪
همدان	۷/۱۲٪	۱/۸۶٪	۱۰/۵۴٪	۹/۳۱٪	۱۰/۱۳٪	۱۰/۹۲٪	۱/۷۷٪	۶/۶۴٪	۱۹/۱۱٪	۴/۵۰٪	۶/۴۹٪	۱۱/۶۲٪
یزد	۴/۱۹٪	۰/۴۲٪	۱۲/۹۰٪	۹/۲۵٪	۹/۳۵٪	۱۷/۹۴٪	۴/۶۸٪	۲/۵۵٪	۱۵/۰۴٪	۳/۳۳٪	۵/۶۷٪	۱۴/۶۸٪

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره مرداد ۱۴۰۰ به تصویر می‌کشد.

- تجارت الکترونیک پارسیان
- پرداخت الکترونیک سامان
- کارت اعتباری ایران کیش
- به پرداخت ملت
- پرداخت الکترونیک پاسارگاد
- پرداخت الکترونیک سداد
- فن آوا کارت
- آسان پرداخت پرشین
- سایان کارت
- پرداخت نوین آراین
- پرداخت الکترونیک سپهر
- کارت الکترونیک دماوند

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها- مرداد ۱۴۰۰

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۳۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در مرداد ماه محاسبه شده است.

^{۳۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی هر شرکت- تیر و مرداد ۱۴۰۰

شرکت	کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی	
	سهم از کل تراکنش های کارتخوان فروشگاه های	سهم از کل تعداد ابزار	تیر	مرداد
آسان پرداخت پرشین	۸/۵۳٪	۵/۹۵٪	۱/۳۰۷	۱/۴۳۳
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۸٪	۰/۵۵٪	۱/۲۷۵	۱/۲۳۲
به پرداخت ملت	۲۰/۵۶٪	۱۲/۲۰٪	۱/۶۹۵	۱/۶۸۵
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۲٪	۸/۰۵٪	۱/۰۲۱	۱/۰۵۸
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۴۵٪	۱۳/۷۱٪	۰/۵۵۰	۰/۵۴۴
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۱٪	۱۲/۱۰٪	۱/۶۷۸	۱/۷۱۱
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۲۹٪	۲/۳۲٪	۰/۵۶۰	۰/۵۵۴
پرداخت نوین آراین	۱/۸۲٪	۳/۴۵٪	۰/۵۳۸	۰/۵۲۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۹۹٪	۱۴/۹۹٪	۱/۱۷۸	۱/۲۰۰
سایان کارت	۰/۷۹٪	۴/۳۹٪	۰/۲۲۰	۰/۱۸۱
فن آوا کارت	۳/۰۰٪	۸/۷۰٪	۰/۳۵۵	۰/۳۴۵
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۶۵٪	۱۳/۵۸٪	۰/۶۶۰	۰/۶۳۷

در مرداد ماه همانند ماه گذشته شرکت های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتخوان ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان هایشان از کل کارتخوان های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی در مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۰/۱۲۶ واحد افزایش گزارش می شود. این امر به دلیل کمتر بودن شتاب کاهش سهم تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های این شرکت در مقابل سرعت ریزش سهم پایانه های کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی آن ارزیابی می شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش های کارتخوان های فروشگاه های شرکت ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه های آن ها، شاخص مذکور در هر یک از شرکت های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هر یک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در مرداد ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

---

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - تیر و مرداد ۱۴۰۰

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	سهم از کل تعداد ابزار	تیر	مرداد
آسان پرداخت پرشین	۸/۵۳٪	۷/۱۲٪	۱/۲۰۶	۱/۱۹۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۸٪	۰/۶۴٪	۱/۱۲۲	۱/۰۷۴
به پرداخت ملت	۲۰/۵۶٪	۱۲/۰۰٪	۱/۷۱۳	۱/۷۱۳
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۲٪	۹/۴۲٪	۰/۹۲۳	۰/۹۰۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۴۵٪	۱۳/۸۶٪	۰/۵۴۸	۰/۵۳۸
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۱٪	۱۴/۱۹٪	۱/۴۳۵	۱/۴۶۰
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۲۹٪	۲/۷۷٪	۰/۴۶۷	۰/۴۶۴
پرداخت نوین آرین	۱/۸۲٪	۳/۵۵٪	۰/۵۲۱	۰/۵۱۴
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۹۹٪	۱۴/۰۸٪	۱/۲۲۱	۱/۲۷۷
سایان کارت	۰/۷۹٪	۱/۷۴٪	۰/۵۰۳	۰/۴۵۶
فن آوا کارت	۳/۰۰٪	۶/۹۹٪	۰/۴۳۶	۰/۴۲۹
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۶۵٪	۱۳/۶۴٪	۰/۶۵۰	۰/۶۳۴

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار همانند ماه گذشته شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "آسان پرداخت پرشین" و "الکترونیک کارت دماوند" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش ۰/۰۵۷ واحدی مشاهده می‌شود. چراکه سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن افزایش و در مقابل، سهم کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار آن با کاهش همراه بوده است.

۴-۳-۴ - شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر

یک از استانهای کشور

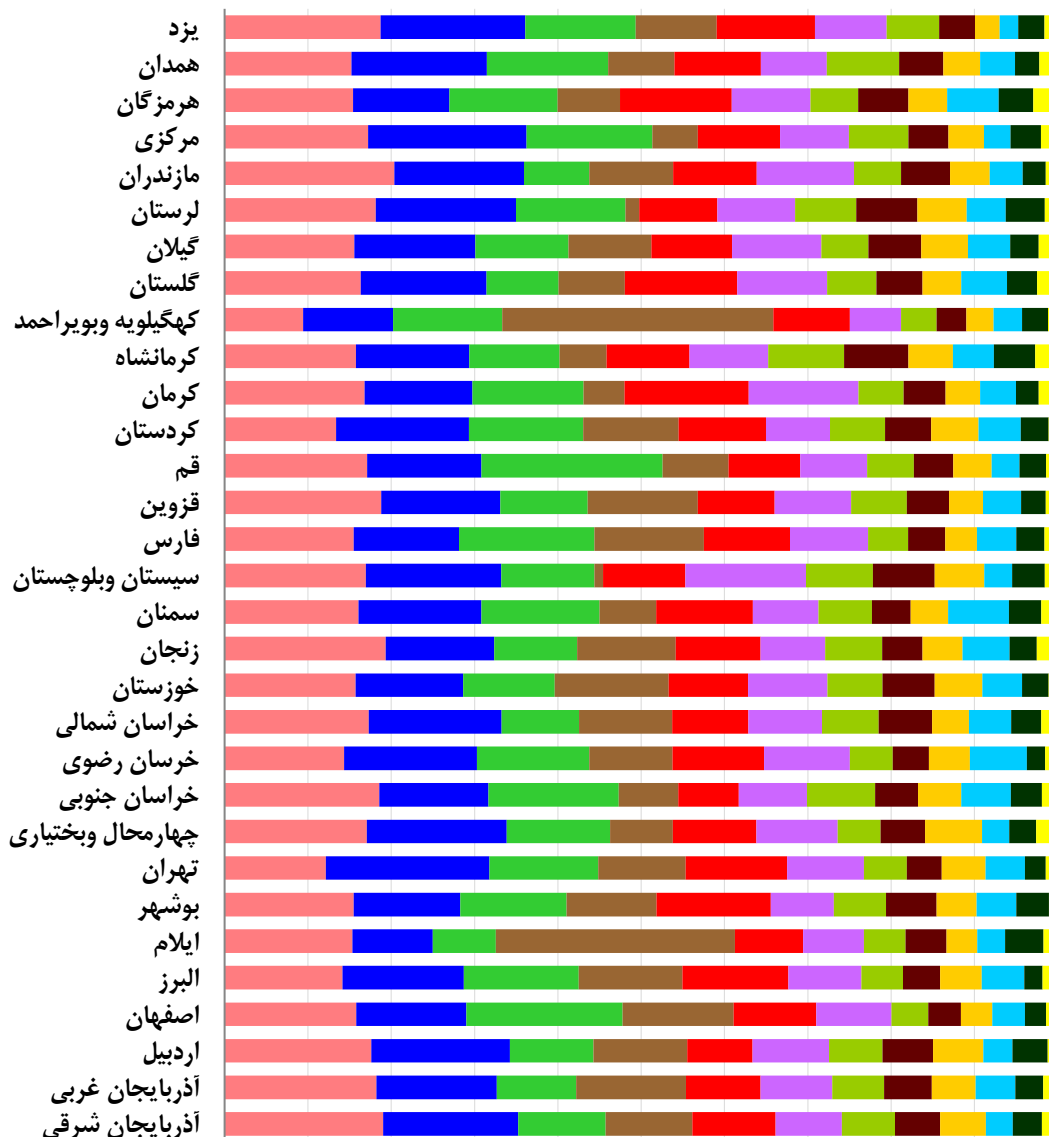
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استانها و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استانها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای بالاتر از یک هستند. در جدول ۱۷-۴ این شاخص در مرداد ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استانهای کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مرداد ۱۴۰۰

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	سایان کارت	تجارت الکترونیک پارسیان	پرداخت نوین آربین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۷۴۱	۰/۴۰۶	۰/۲۱۹	۱/۱۵۹	۰/۳۷۷	۰/۶۲۷	۱/۸۸۲	۰/۶۳۸	۰/۹۲۴	۲/۲۱۲	۱/۲۱۲	۱/۲۱۹	آذربایجان شرقی
۰/۷۳۷	۰/۴۰۰	۰/۲۰۵	۱/۰۶۱	۰/۵۶۵	۰/۶۸۰	۱/۷۱۷	۰/۶۲۷	۱/۰۲۳	۲/۱۶۴	۱/۵۶۵	۱/۱۳۲	آذربایجان غربی
۰/۷۳۱	۰/۴۸۳	۰/۱۳۸	۰/۸۹۱	۰/۳۹۸	۰/۶۹۴	۱/۹۰۰	۰/۶۸۷	۱/۰۴۸	۲/۰۰۷	۱/۲۸۵	۱/۱۴۱	اردبیل
۰/۵۲۰	۰/۲۹۹	۰/۱۶۵	۱/۱۷۲	۰/۴۶۲	۰/۴۶۲	۱/۵۶۱	۰/۴۴۷	۱/۰۶۵	۱/۸۶۴	۱/۵۷۴	۲/۲۱۳	اصفهان
۰/۵۸۰	۰/۲۵۸	۰/۲۱۰	۱/۴۷۹	۰/۵۹۵	۰/۵۱۶	۱/۶۹۵	۰/۵۸۰	۱/۰۲۲	۱/۶۴۵	۱/۴۴۷	۱/۶۰۲	البرز
۰/۶۰۵	۰/۵۵۸	۰/۲۰۹	۰/۹۹۶	۰/۴۰۶	۰/۵۹۴	۱/۱۶۹	۰/۴۴۸	۰/۸۸۴	۱/۸۶۰	۳/۴۷۷	۰/۹۱۷	ایلام
۰/۶۶۷	۰/۴۱۳	۰/۱۱۴	۱/۴۵۵	۰/۵۱۰	۰/۶۴۲	۱/۳۶۱	۰/۵۱۰	۰/۸۰۳	۱/۶۴۵	۱/۱۴۷	۱/۳۵۳	بوشهر
۰/۵۶۱	۰/۲۷۲	۰/۱۵۵	۱/۳۲۳	۰/۵۱۴	۰/۴۵۴	۲/۱۳۷	۰/۵۷۲	۱/۰۰۱	۱/۳۱۹	۱/۱۴۱	۱/۴۱۷	تهران
۰/۵۰۳	۰/۳۱۷	۰/۲۵۱	۰/۹۸۱	۰/۳۱۹	۰/۵۱۹	۱/۶۴۲	۰/۶۶۹	۰/۹۵۵	۱/۶۶۷	۰/۷۳۵	۱/۲۱۲	چهارمحال و بختیاری
۰/۷۹۲	۰/۳۶۳	۰/۱۸۲	۰/۷۰۲	۰/۵۷۵	۰/۴۹۶	۱/۲۶۴	۰/۵۰۳	۰/۷۸۹	۱/۷۹۵	۰/۶۹۱	۱/۵۱۱	خراسان جنوبی
۰/۵۹۰	۰/۲۵۱	۰/۱۷۴	۱/۲۵۴	۰/۷۸۱	۰/۴۹۵	۱/۸۲۲	۰/۵۶۱	۱/۱۷۹	۱/۶۴۰	۱/۱۴۴	۱/۵۴۲	خراسان رضوی
۰/۶۸۴	۰/۳۶۱	۰/۱۹۹	۰/۹۱۹	۰/۵۱۰	۰/۶۴۴	۱/۶۰۴	۰/۴۴۴	۰/۸۸۵	۱/۷۳۶	۱/۱۲۱	۰/۹۳۴	خراسان شمالی
۰/۸۲۷	۰/۳۹۹	۰/۱۳۹	۱/۱۹۴	۰/۵۹۶	۰/۷۸۶	۱/۶۲۰	۰/۷۱۶	۱/۱۹۴	۱/۹۶۸	۱/۷۱۰	۱/۳۷۷	خوزستان
۰/۷۰۸	۰/۳۳۹	۰/۲۵۹	۱/۰۵۳	۰/۵۸۱	۰/۴۹۹	۱/۳۴۹	۰/۴۹۷	۰/۸۰۱	۱/۹۹۶	۱/۲۲۳	۱/۰۲۵	زنجان
۰/۶۴۴	۰/۳۸۷	۰/۱۹۹	۱/۱۶۰	۰/۷۲۹	۰/۴۶۵	۱/۴۷۵	۰/۴۴۸	۰/۷۸۸	۱/۶۰۸	۰/۶۸۲	۱/۴۱۵	سمنان

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	سایان کارت	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آرین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۶۹۲	۰/۳۳۶	۰/۱۳۵	۰/۸۴۸	۰/۲۸۶	۰/۶۳۵	۱/۳۹۷	۰/۵۱۴	۱/۲۴۳	۱/۴۵۶	۰/۰۸۹	۰/۹۶۰	سیستان و بلوچستان
۰/۵۷۵	۰/۴۰۵	۰/۱۹۳	۱/۲۴۲	۰/۵۶۳	۰/۵۳۵	۱/۵۱۲	۰/۴۵۷	۱/۱۲۳	۱/۸۶۰	۱/۵۷۳	۱/۹۵۳	فارس
۰/۷۴۱	۰/۳۲۶	۰/۱۶۰	۱/۰۲۲	۰/۵۰۶	۰/۵۶۴	۱/۵۸۲	۰/۴۵۱	۱/۰۱۶	۲/۰۸۲	۱/۴۶۱	۱/۱۶۵	قزوین
۰/۵۹۷	۰/۳۴۰	۰/۱۴۹	۰/۹۱۹	۰/۳۵۵	۰/۵۰۱	۱/۴۶۳	۰/۴۹۲	۰/۸۵۴	۱/۸۲۰	۰/۸۴۲	۲/۳۱۴	قم
۰/۶۷۱	۰/۳۴۳	۰/۱۱۰	۱/۰۶۸	۰/۵۱۳	۰/۵۶۵	۱/۶۲۳	۰/۵۷۹	۰/۷۸۲	۱/۳۶۳	۱/۱۶۶	۱/۳۹۷	کردستان
۰/۵۱۳	۰/۲۵۸	۰/۲۱۵	۱/۴۰۸	۰/۴۰۸	۰/۴۷۶	۱/۲۲۶	۰/۳۹۰	۱/۲۴۵	۱/۵۸۶	۰/۴۶۴	۱/۲۵۹	کرمان
۰/۹۷۴	۰/۵۳۵	۰/۲۸۹	۱/۰۶۸	۰/۵۲۴	۰/۸۲۹	۱/۴۶۱	۰/۵۷۶	۱/۰۱۷	۱/۶۹۱	۰/۶۰۵	۱/۱۵۹	کرمانشاه
۰/۵۹۱	۰/۴۲۸	۰/۱۶۲	۱/۲۶۷	۰/۴۷۱	۰/۴۹۲	۱/۴۹۳	۰/۴۵۵	۰/۸۴۷	۱/۳۰۱	۴/۴۹۲	۱/۸۰۷	کهگیلویه و بویراحمد
۰/۶۲۰	۰/۳۷۹	۰/۲۶۱	۱/۴۱۵	۰/۵۷۷	۰/۵۸۳	۱/۵۸۸	۰/۴۸۶	۱/۱۳۳	۱/۷۱۴	۰/۸۳۶	۰/۹۰۷	گلستان
۰/۶۶۸	۰/۴۰۴	۰/۲۷۰	۱/۱۴۹	۰/۶۰۲	۰/۷۵۱	۱/۷۱۹	۰/۶۶۳	۱/۲۶۷	۱/۸۴۲	۱/۱۷۶	۱/۳۲۳	گیلان
۰/۷۴۴	۰/۴۷۵	۰/۱۵۶	۰/۹۴۸	۰/۴۷۵	۰/۷۴۳	۱/۷۰۴	۰/۵۹۷	۰/۹۴۲	۱/۸۳۵	۰/۱۶۹	۱/۳۲۷	لرستان
۰/۶۷۰	۰/۳۲۸	۰/۱۷۰	۱/۱۸۷	۰/۴۶۸	۰/۶۹۶	۱/۸۴۳	۰/۵۶۵	۱/۳۸۱	۲/۴۱۴	۱/۱۹۳	۰/۹۲۹	مازندران
۰/۷۰۹	۰/۳۶۱	۰/۲۰۱	۰/۹۷۹	۰/۳۱۶	۰/۴۷۴	۱/۸۸۶	۰/۴۲۶	۰/۸۱۹	۱/۷۰۸	۰/۵۴۰	۱/۴۹۸	مرکزی
۰/۵۶۷	۰/۴۱۲	۰/۲۸۹	۱/۳۲۸	۰/۶۱۳	۰/۵۹۹	۱/۱۴۴	۰/۴۶۰	۰/۹۳۶	۱/۵۲۸	۰/۷۴۰	۱/۲۸۹	هرمزگان
۰/۹۲۵	۰/۳۱۲	۰/۲۳۳	۱/۱۰۴	۰/۴۴۴	۰/۵۶۱	۱/۷۳۰	۰/۴۷۳	۰/۸۴۰	۱/۶۱۸	۰/۸۴۴	۱/۵۴۹	همدان
۰/۶۰۷	۰/۳۰۳	۰/۱۵۲	۱/۱۳۵	۰/۲۱۶	۰/۴۱۳	۱/۶۶۹	۰/۲۸۶	۰/۸۳۰	۱/۸۰۴	۰/۹۳۷	۱/۲۷۶	یزد

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۱۰-۴ آمده است.

- به پرداخت ملت
- پرداخت الکترونیک سامان
- آسان پرداخت پرشین
- الکترونیک کارت دماوند
- تجارت الکترونیک پارسیان
- پرداخت الکترونیک سداد
- کارت اعتباری ایران کیش
- پرداخت الکترونیک سپهر
- پرداخت الکترونیک پاسارگاد
- پرداخت نوین آراین
- فن آوا کارت
- سایر کارت

شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مرداد ۱۴۰۰

عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۴-۳-۵-

کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

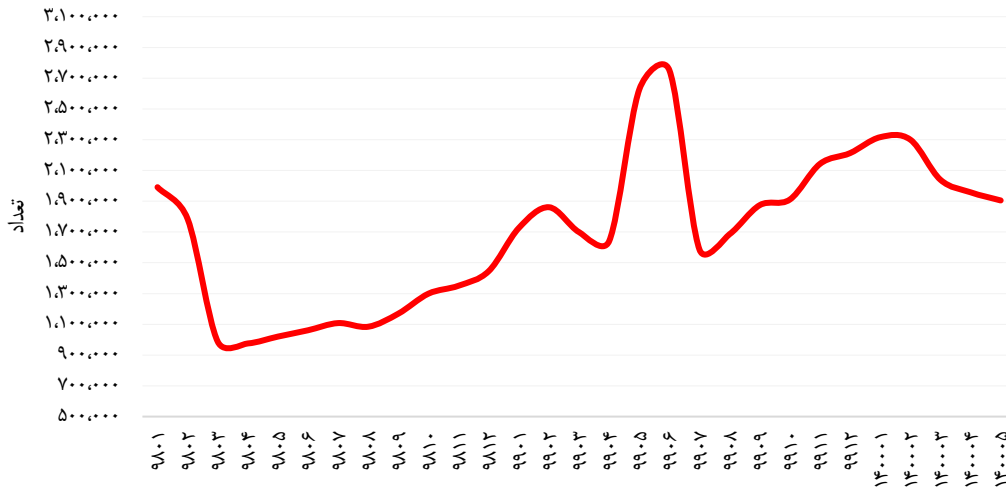
بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنا بر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۱۱-۴ طی ابتدای سال ۹۸ تا مرداد ماه ۱۴۰۰ ترسیم شده است.

تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش

شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون

تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در مرداد ماه با کاهش ۲/۷۱ درصدی روبهرو بوده است. این کاهش در رقم شاخص سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی شرکتها تاثیرگذار بوده است. در ماه مرداد ۱۴۰۰ سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۹/۶۸ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در تیر ماه حدود نیم درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن - مرداد ۱۴۰۰

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	تیر	مرداد	
آسان پرداخت پرشین	۱۶/۰۷٪	۷/۰۶٪	-۹/۰۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۲/۶۹٪	۱۱/۶۳٪	-۱/۰۷٪
به پرداخت ملت	۲۲/۹۵٪	۲۳/۲۸٪	۰/۳۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۶/۴۵٪	۱۱/۰۱٪	-۵/۴۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۱/۰۱٪	۲۱/۰۸٪	۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸/۸۴٪	۹/۰۰٪	۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۳۷٪	۷/۰۲٪	۰/۶۵٪
پرداخت نوین آراین	۱۸/۵۷٪	۱۹/۹۹٪	۱/۴۱٪
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۹/۷۹٪	۲۰/۴۹٪	۰/۷۰٪
سایان کارت	۳۷/۵۴٪	۳۲/۵۱٪	-۵/۰۴٪
فن آوا کارت	۳۶/۰۱٪	۳۷/۵۶٪	۱/۵۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۰/۱۹٪	۲۱/۱۲٪	۰/۹۴٪
مجموع	۲۰/۲۳٪	۱۹/۶۸٪	-۰/۵۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکتها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدولها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتهای فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتهای فعال سیستمی با کاهشی معادل با ۹/۰۱ درصد، در شرکت "آسان پرداخت پرشین" رخ داده است. شرکت "فن آوا کارت" با عددی برابر با ۳۷/۵۶ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، همانند ماه گذشته تنها ۷/۰۲ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" را کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۳۰

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

---

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.
^{۳۰} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در غالب بانک "سپه" آورده شده و بانک‌های صادرکننده و پذیرنده از این ماه با تعداد ۳۲ بانک در صنعت پرداخت ایفای نقش نموده‌اند.

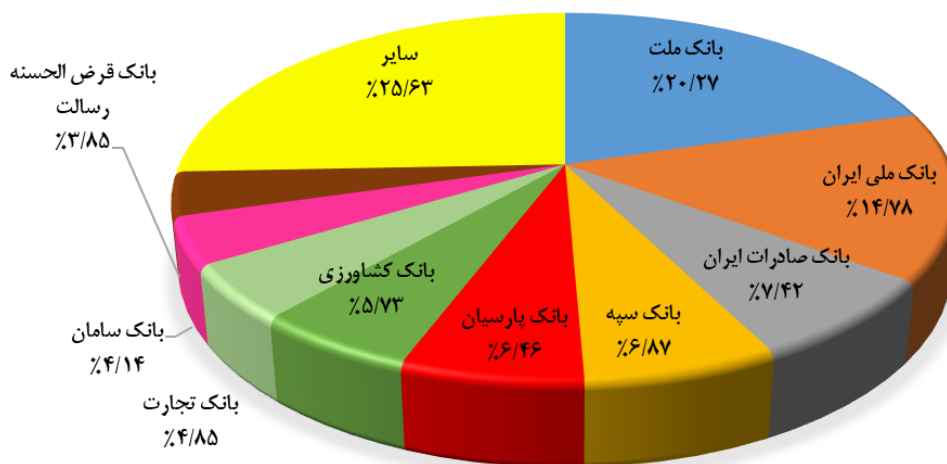

۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

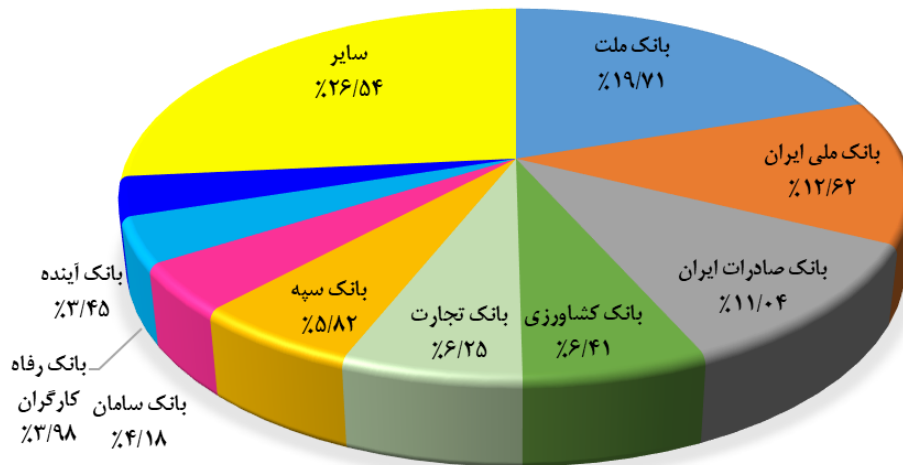
سهم تعدادی

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۴۰۰

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در مرداد ماه ۱۴۰۰ را نشان می‌دهد.

مبلغ تراکنش

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۴۰۰

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۰/۲۷ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۱۹/۷۱ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای مرداد ماه ۱۴۰۰ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۱٪	۲/۱۲٪	۱۴/۰۹٪	۱/۴۱٪	۰/۸۳٪	
۲	بانک ایران زمین	۰/۶۰٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪	۰/۶۷٪	۰/۷۷٪	
۳	بانک آینده	۱/۶۵٪	۴/۹۱٪	۲۶/۸۱٪	۱/۶۵٪	۱۶/۲۱٪	
۴	بانک پارسیان	۴/۹۵٪	۳۱/۳۱٪	۰/۹۹٪	۳/۰۱٪	۵/۹۸٪	
۵	بانک پاسارگاد	۳/۴۵٪	۲/۴۱٪	۰/۰۰٪	۲/۹۴٪	۵/۰۸٪	
۶	بانک تجارت	۵/۲۴٪	۲/۰۳٪	۰/۰۰٪	۶/۴۹٪	۴/۶۱٪	
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۶٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۹۹٪	۰/۱۹٪	
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۱٪	۳/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۱۸٪	۶/۷۴٪	
۱۰	بانک دی	۰/۳۱٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	۰/۴۱٪	
۱۱	بانک رفاه کارگران	۳/۸۹٪	۰/۹۸٪	۲/۶۱٪	۴/۱۰٪	۳/۱۱٪	
۱۲	بانک سامان	۴/۰۲٪	۷/۹۷٪	۰/۵۳٪	۳/۱۲٪	۱۱/۹۸٪	
۱۳	بانک سپه	۱۰/۸۵٪	۵/۰۳٪	۰/۳۱٪	۹/۶۷٪	۱/۶۶٪	
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	
۱۵	بانک سینا	۰/۶۱٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۷۹٪	۲/۵۹٪	
۱۶	بانک شهر	۰/۹۲٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۹۶٪	۳/۱۶٪	
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۱۹٪	۰/۴۸٪	۰/۰۲٪	۱۱/۶۷٪	۶/۶۷٪	
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۳۹٪	
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۰۸٪	۰/۸۴٪	۳/۳۶٪	۳/۱۷٪	۰/۱۳٪	

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۵۵%	۰/۰۷%	۰/۰۰%	۲/۲۵%	۰/۰۴%	۰/۰۰%
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۲%	۰/۳۷%	۰/۰۰%	۰/۲۷%	۰/۵۸%	۰/۰۰%
۲۲	بانک کشاورزی	۶/۰۶%	۴/۲۴%	۰/۰۲%	۷/۱۵%	۱/۰۷%	۰/۰۹%
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۳%	۰/۰۸%	۰/۰۰%	۰/۵۵%	۰/۲۰%	۰/۰۰%
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۴۷%	۰/۶۳%	۰/۰۰%	۰/۸۲%	۲/۲۱%	۰/۰۰%
۲۵	بانک مسکن	۱/۳۳%	۰/۱۸%	۰/۰۱%	۱/۲۸%	۰/۹۴%	۰/۰۱%
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
۲۷	بانک ملت	۱۹/۸۶%	۱۳/۵۱%	۴۲/۵۷%	۱۹/۶۳%	۱۹/۷۷%	۴۵/۸۲%
۲۸	بانک ملی ایران	۱۴/۸۱%	۱۷/۷۸%	۸/۶۵%	۱۳/۷۴%	۴/۶۳%	۵/۵۵%
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۷%	۰/۰۲%	۰/۰۰%	۱/۸۶%	۰/۰۱%	۰/۰۰%
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۳%	۰/۰۲%	۰/۰۰%	۰/۴۸%	۰/۰۱%	۰/۰۰%
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳۷%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۳۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "سپه" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران"، "ملت" و "سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"

- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "سامان" و "خاورمیانه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده	
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۵/۰۱٪	۷/۳۲٪	۲۷/۶۷٪	۹۰/۸۲٪
۲	بانک ایران زمین	۹۲/۸۴٪	۷/۱۶٪	۰/۰۰٪	۸۶/۲۳٪
۳	بانک آینده	۵۴/۰۵٪	۱۱/۱۹٪	۳۴/۷۶٪	۴۱/۹۵٪
۴	بانک پارسیان	۶۹/۰۹٪	۳۰/۳۷٪	۰/۵۴٪	۷۸/۴۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۳۷٪	۴/۶۳٪	۰/۰۰٪	۸۰/۸۳٪
۶	بانک تجارت	۹۷/۳۸٪	۲/۶۲٪	۰/۰۰٪	۹۱/۱۴٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۸/۱۰٪	۱/۹۰٪	۰/۰۰٪	۹۷/۳۹٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۶۸٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪	۹۸/۰۲٪
۹	بانک خاورمیانه	۳۳/۳۱٪	۶۶/۶۹٪	۰/۰۰٪	۱۶/۵۰٪
۱۰	بانک دی	۹۴/۶۷٪	۵/۳۳٪	۰/۰۰٪	۸۶/۲۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۵/۷۸٪	۱/۶۸٪	۲/۵۴٪	۹۰/۴۷٪
۱۲	بانک سامان	۸۷/۴۹٪	۱۲/۰۵٪	۰/۴۶٪	۶۵/۴۶٪
۱۳	بانک سپه	۹۱/۰۴٪	۸/۴۲٪	۰/۵۴٪	۹۳/۶۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۲۱٪	۰/۷۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪
۱۵	بانک سینا	۹۸/۲۱٪	۱/۷۹٪	۰/۰۰٪	۶۹/۰۲٪
۱۶	بانک شهر	۹۷/۱۱٪	۲/۸۸٪	۰/۰۱٪	۶۸/۹۲٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۹/۵۸٪	۰/۴۱٪	۰/۰۱٪	۹۲/۷۳٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۴۵٪	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۶۷/۱۲٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۵/۵۲٪	۱/۳۶٪	۳/۱۱٪	۹۹/۲۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۸۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۶٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۲/۹۸٪	۱۷/۰۲٪	۰/۰۰٪	۷۶/۹۳٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۵/۳۴٪	۴/۶۴٪	۰/۰۲٪	۹۷/۹۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۹/۰۰٪	۰/۹۸٪	۰/۰۲٪	۹۵/۱۶٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۹۱/۴۶٪	۸/۵۳٪	۰/۰۱٪	۷۲/۹۹٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۰۴٪	۰/۹۶٪	۰/۰۴٪	۹۰/۸۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۳۸/۰۰٪	۶۲/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۶/۴۲٪
۲۷	بانک ملت	۸۸/۳۳٪	۴/۱۸٪	۷/۴۹٪	۸۷/۴۴٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده	
		کارخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	کارخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۸	بانک ملی ایران	۹۰/۳۷٪	۷/۵۴٪	۹۵/۴۹٪	۲/۰۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۹۲٪	۰/۰۸٪	۹۹/۹۲٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۵٪	۰/۱۵٪	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۷۵٪	۰/۲۵٪	۹۹/۷۱٪	۰/۲۹٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در مرداد ماه ۱۴۰۰ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک‌های "بانک اقتصاد نوین"، "ملت" و "قرض الحسنه رسالت" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
  - بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ماه ۱۴۰۰ در تراکنش‌های بانک‌ها، به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "پارسیان" و "کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.
- این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در مرداد ماه بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۷۵ و ۰/۳۱ درصد تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ها جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرfindal-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرfindal-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌ها		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	$\sum S_i$	S_i	$\sum S_i$	S_i	$\sum S_i$
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۲	۵	۱۴	۱۹۹
۲	بانک ایران زمین	۱	۰	۱	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۳	۵	۲۴	۲۷	۷۱۹
۴	بانک پارسیان	۵	۲۵	۳۱	۹۸۱	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۲	۲	۶	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۷	۲	۴	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۳	۱۱	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۵	۱	۱	۳	۷
۱۲	بانک سامان	۴	۱۶	۸	۶۳	۱	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		$\sum S_i$	S_i	$\sum S_i$	S_i	$\sum S_i$	S_i
۱۳	بانک سپه	۱۱	۶۲	۵	۱۳	۰	۰
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۶۷	۰	۰	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۴	۱۷	۱	۱	۳	۱۱
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳	۷	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۷	۴	۱۸	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۲۰	۳۹۴	۱۴	۱۸۲	۴۳	۱,۸۱۲
۲۸	بانک ملی ایران	۱۵	۲۱۹	۱۸	۳۱۶	۹	۷۵
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن		۹۱۱		۱,۶۲۶		۲,۸۲۴

ملاحظه می‌شود که در مرداد ماه ۱۴۰۰، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۸۲۴ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، با اینکه نسبت به ماه‌های گذشته کمتر

بوده اما همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱۶۲۶ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۱۱ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه ۱۳۹۹ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - تیر و مرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاه‌های			HHI
اختلاف	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر	
-۷/۴۲٪	۲,۸۲۴	۳,۰۵۰	۱/۱۸٪	۱,۶۲۶	۱,۶۰۷	۰/۴۴٪	۹۱۱	۹۰۸	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌تی، درحوزه دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی رشد مثبت داشته و در حوزه ابزار پذیرش موبایلی با رشد منفی همراه بوده است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۳} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در مرداد ماه ۱۴۰۰، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۱۸،۸۰۱،۲۹۲ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۱۳،۳۴۸،۹۴۳ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۴۱ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۲۹۹،۲۴۴ عدد و سهم ۰/۲۵ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۲ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card^{۳۳}

Credit card^{۳۴}

Prepaid^{۳۵}

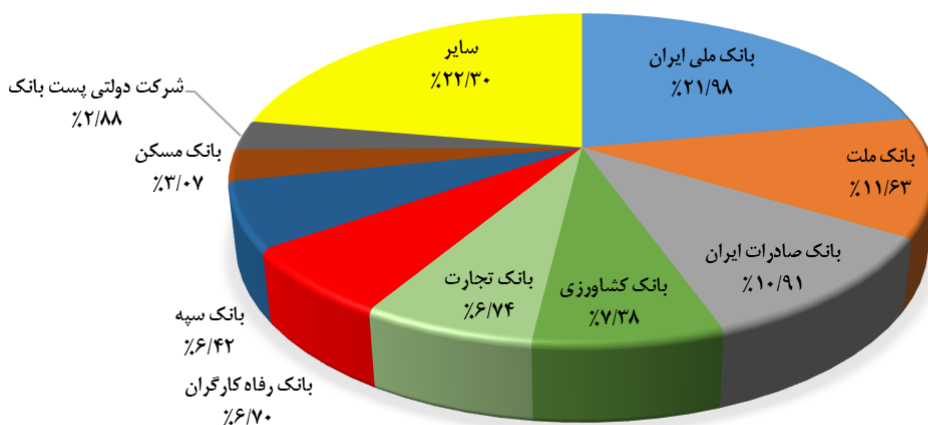
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۰

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۱۴۰۰/۰۴	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۵۲۹,۲۰۱	۳۳۳,۸۴۳	۱۱۸,۱۴۰,۰۹۷	۱۲۴,۰۰۳,۱۴۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۴۶%	۰/۲۷%	۹۵/۲۷%	-
۱۴۰۰/۰۵	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۱۵۳,۱۰۵	۲۹۹,۲۴۴	۱۱۳,۳۴۸,۹۴۳	۱۱۸,۸۰۱,۲۹۲
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۳۴%	۰/۲۵%	۹۵/۴۱%	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	-۶/۸۰%	-۱۰/۳۶%	-۴/۰۶%	-۴/۱۹%

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه، دارای نرخ رشد منفی، برابر با ۴/۱۹ درصد بوده است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در هر سه دسته کارت منفی بوده است.

۵-۲-۲ سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی مرداد ماه ۱۴۰۰ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مرداد ۱۴۰۰

ملاحظه می‌شود که در مرداد ماه ۱۴۰۰ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای مرداد ماه سال ۱۴۰۰ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "شرکت دولتی پست بانک"؛ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "پارسیان" و "سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۶۰٪	۰/۱۸۸٪	۱/۴۴٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۱۰۵٪	۰/۱۴۴٪	۰/۱۷۰٪
۳	بانک آینده	۰/۱۰۰٪	۱/۵۲٪	۲/۲۳٪
۴	بانک پارسیان	۰/۱۰۲٪	۱/۵۰٪	۱۲/۷۲٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۱۰۹٪	۱/۹۶٪	۴/۸۰٪
۶	بانک تجارت	۲/۱۰٪	۶/۸۲٪	۵/۲۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۱۸۴٪	۰/۹۶٪	۰/۶۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۱۲٪	۰/۱۰۲٪	۰/۱۰۲٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۰٪	۰/۴۷٪	۰/۵۷٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۱۰۰٪	۶/۸۵٪	۳/۶۳٪
۱۲	بانک سامان	۱/۴۳٪	۱/۰۳٪	۳/۲۱٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۹۸٪	۱۲/۴۱٪	۷/۸۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۳۶٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۸٪	۰/۶۵٪	۱/۴۱٪
۱۶	بانک شهر	۰/۱۰٪	۱/۵۴٪	۵/۳۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۳/۸۶٪	۱۱/۱۳٪	۶/۵۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۱۱۵٪	۰/۱۰۲٪	۰/۱۰۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۱۰۰٪	۱/۵۱٪	۱/۲۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۱۰۰٪	۱/۸۲٪	۲/۳۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۴۱٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۱۰۰٪	۷/۵۷٪	۳/۵۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۱۹٪	۰/۲۶٪	۰/۲۹٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۴٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۱۰۰٪	۳/۱۴٪	۱/۶۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۱۰۲٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۶/۸۸٪	۱۱/۳۳٪	۱۸/۴۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۶۵/۷۰٪	۲۲/۲۷٪	۱۳/۰۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۴۵٪	۲/۹۶٪	۰/۹۹٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۶٪	۰/۲۸٪	۰/۲۵٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۷٪	۰/۳۱٪	۱/۰۱٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۲۷ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۶۵/۷۰ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۸/۴۸ درصد متعلق به بانک "ملت" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای مرداد ماه ۱۴۰۰ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	نوبین اقتصاد بانک	۰/۱۷٪	۹۲/۹۱٪	۶/۹۲٪
۲	زمین ایران بانک	۰/۰۳٪	۹۳/۲۹٪	۶/۶۸٪
۳	آینده بانک	۰/۰۰٪	۹۳/۷۶٪	۶/۲۴٪
۴	پارسیان بانک	۰/۰۰٪	۷۲/۱۴٪	۲۷/۸۶٪
۵	پاسارگاد بانک	۰/۰۱٪	۸۹/۹۸٪	۱۰/۰۱٪
۶	تجارت بانک	۰/۰۸٪	۹۶/۵۸٪	۳/۳۵٪
۷	تعاون توسعه بانک	۰/۲۲٪	۹۶/۸۵٪	۲/۹۲٪
۸	ایران صادرات توسعه بانک	۰/۰۰٪	۹۲/۷۵٪	۷/۲۵٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	تراکنش‌های بانک از تراکنش‌های بانک	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت سهم کارت هدیه و بن کارت
۹	خاورمیانه بانک	۱/۴۷٪	۹۳/۳۷٪
۱۰	دی بانک	۰/۲۱٪	۹۴/۶۰٪
۱۱	کارگران رفاه بانک	۰/۰۰٪	۹۷/۶۵٪
۱۲	سامان بانک	۰/۳۲٪	۸۷/۲۹٪
۱۳	سپه بانک	۰/۲۵٪	۹۶/۸۳٪
۱۴	سرمایه بانک	۰/۰۰٪	۹۲/۶۹٪
۱۵	سینا بانک	۰/۲۵٪	۹۰/۸۰٪
۱۶	شهر بانک	۰/۰۱٪	۸۶/۴۸٪
۱۷	ایران صادرات بانک	۰/۰۹٪	۹۷/۳۱٪
۱۸	معدن و صنعت بانک	۱/۴۳٪	۸۸/۹۳٪
۱۹	رسالت الحسنه قرض بانک	۰/۰۰٪	۹۶/۳۴٪
۲۰	ایران مهر الحسنه قرض بانک	۰/۰۰٪	۹۴/۳۹٪
۲۱	کارآفرین بانک	۰/۰۱٪	۸۴/۳۹٪
۲۲	کشاورزی بانک	۰/۰۰٪	۹۷/۸۹٪
۲۳	گردشگری بانک	۰/۱۸٪	۹۴/۹۰٪
۲۴	ایران اسلامی جمهوری مرکزی بانک	۰/۰۰٪	۷۱/۶۰٪
۲۵	مسکن بانک	۰/۰۰٪	۹۷/۷۲٪
۲۶	ونزوئلا - ایران مشترک بانک	۸/۶۳٪	۵۶/۲۹٪
۲۷	ملت بانک	۰/۱۵٪	۹۲/۹۶٪
۲۸	ایران ملی بانک	۰/۷۵٪	۹۶/۶۸٪
۲۹	بانک پست دولتی شرکت	۰/۳۹٪	۹۸/۱۲٪
۳۰	توسعه اعتباری موسسه	۰/۰۰٪	۹۴/۹۱٪
۳۱	ملل اعتباری موسسه	۰/۱۵٪	۹۵/۹۱٪
۳۲	نور اعتباری موسسه	۰/۲۰٪	۸۷/۰۵٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هر فیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هر فیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۰	۱	۱	۱	۱	۲
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۳	بانک آینده	۰	۰	۲	۲	۲	۵
۴	بانک پارسیان	۰	۰	۱	۲	۱۳	۱۶۲
۵	بانک پاسارگاد	۰	۰	۲	۴	۵	۲۳
۶	بانک تجارت	۴	۲	۷	۴۷	۵	۲۷
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۷	۴	۱۳
۱۲	بانک سامان	۲	۱	۱	۱	۳	۱۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲
۱۳	بانک سپه	۱۲	۱۰۸	۱۲	۵۴	۸	۱۹
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۱	۰	۱	۲
۱۶	بانک شهر	۰	۰	۲	۲	۵	۲۸
۱۷	بانک صادرات ایران	۴	۱۵	۱۱	۱۲۴	۷	۴۳
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۲	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۲	۳	۲	۶
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۰	۰	۸	۵۷	۴	۱۳
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۲	۳
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۷	۴۷	۱۱	۱۲۸	۱۸	۳۴۱
۲۸	بانک ملی ایران	۶۶	۴,۳۱۷	۲۲	۴۹۶	۱۳	۱۷۰
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴	۲۰	۳	۹	۱	۱
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۱
	شاخص هر فیندال - هیرشمن	-	۴,۵۱۵	-	۹۹۲	-	۸۷۱

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هر فیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دو دسته کارت اعتباری و هدیه و بن کارت، مثبت و در دسته کارت برداشت منفی بوده است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد مثبت ۲۰/۶۰ درصد را نشان داده و همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است. بالاترین سهم مرداد ماه ۱۴۰۰ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "ملت" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-تیر و مرداد ۱۴۰۰

اختلاف	کارت هدیه و بن کارت			کارت برداشت			کارت اعتباری			HHI شاخص
	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر		
۰/۱۸۶٪	۸۷۱	۸۶۴	-۰/۲۶٪	۹۹۲	۹۹۴	۱۵/۹۸٪	۴,۵۱۵	۳,۸۹۳	HHI شاخص	

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در مرداد ماه در حوزه کارت "برداشت" در کشور با رشد منفی ۰/۲۶ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۰/۱۸۶ درصدی و در حوزه "کارت اعتباری" با رشد مثبت ۱۵/۹۸ درصدی مواجه بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مرداد ۱۴۰۰

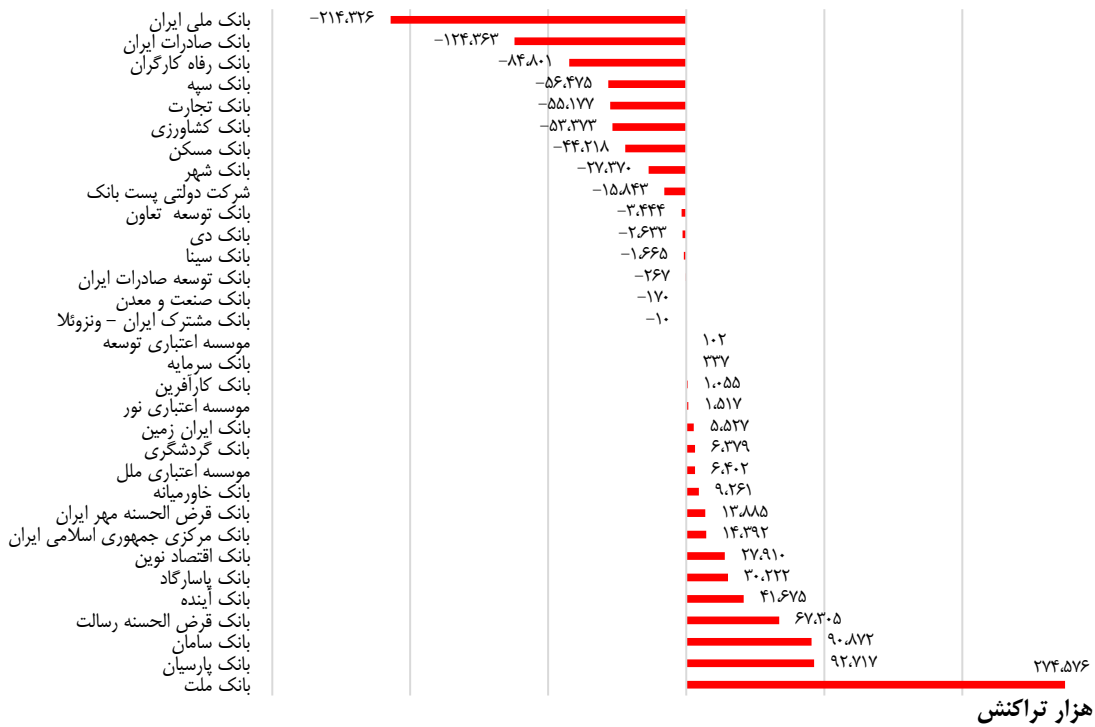
ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	نوین اقتصاد بانک	۰/۹۴٪	۱/۸۲٪	۱/۱۸٪	۱/۳۶٪
۲	زمین ایران بانک	۰/۴۰٪	۰/۵۸٪	۰/۵۷٪	۰/۶۸٪
۳	آینده بانک	۱/۴۴٪	۲/۷۵٪	۲/۱۴٪	۳/۴۵٪
۴	پارسیان بانک	۳/۵۳٪	۶/۴۶٪	۲/۵۶٪	۳/۳۶٪
۵	پاسارگاد بانک	۲/۳۱٪	۳/۲۶٪	۲/۵۶٪	۳/۱۹٪
۶	تجارت بانک	۶/۵۹٪	۴/۸۵٪	۶/۱۸٪	۶/۲۵٪
۷	تعاون توسعه بانک	۰/۹۰٪	۰/۷۹٪	۰/۸۸٪	۰/۸۹٪
۸	ایران صادرات توسعه بانک	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	خاورمیانه بانک	۰/۰۲٪	۰/۳۱٪	۰/۰۲٪	۰/۹۷٪
۱۰	دی بانک	۰/۳۸٪	۰/۲۹٪	۰/۴۲٪	۰/۳۶٪
۱۱	کارگران رفاه بانک	۶/۳۵٪	۳/۶۶٪	۴/۷۵٪	۳/۹۸٪
۱۲	سامان بانک	۱/۲۷٪	۴/۱۴٪	۱/۷۸٪	۴/۱۸٪
۱۳	سپه بانک	۱۱/۸۹٪	۱۰/۱۱٪	۱۰/۹۲٪	۸/۶۹٪
۱۴	سرمایه بانک	۰/۲۱٪	۰/۲۲٪	۰/۲۶٪	۰/۳۱٪
۱۵	سینا بانک	۰/۶۱٪	۰/۵۶٪	۰/۶۹٪	۱/۰۱٪
۱۶	شهر بانک	۱/۷۲٪	۰/۸۵٪	۱/۸۹٪	۱/۲۲٪
۱۷	ایران صادرات بانک	۱۱/۳۶٪	۷/۴۲٪	۱۱/۷۴٪	۱۱/۰۴٪
۱۸	معدن و صنعت بانک	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۴٪
۱۹	رسالت الحسنه قرض بانک	۱/۷۳٪	۳/۸۵٪	۲/۳۰٪	۲/۸۰٪
۲۰	ایران مهر الحسنه قرض بانک	۱/۸۷٪	۲/۳۱٪	۲/۴۸٪	۱/۹۸٪
۲۱	کارآفرین بانک	۰/۱۰٪	۰/۱۳٪	۰/۱۶٪	۰/۳۰٪
۲۲	کشاورزی بانک	۷/۴۱٪	۵/۷۳٪	۶/۹۱٪	۶/۴۱٪
۲۳	گردشگری بانک	۰/۲۸٪	۰/۴۸٪	۰/۴۲٪	۰/۵۱٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۲۴	ایران اسلامی جمهوری مرکزی بانک	۰/۱۰٪	۰/۴۶٪	۰/۰۱٪	۰/۹۹٪
۲۵	مسکن بانک	۲/۶۱٪	۱/۲۱٪	۲/۳۰٪	۱/۲۴٪
۲۶	ونزوئلا - ایران مشترک بانک	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	ملت بانک	۱۱/۵۸٪	۲۰/۲۷٪	۱۶/۶۹٪	۱۹/۷۱٪
۲۸	ایران ملی بانک	۲۱/۵۶٪	۱۴/۷۸٪	۱۷/۶۱٪	۱۲/۶۲٪
۲۹	بانک پست دولتی شرکت	۲/۳۶٪	۱/۸۶٪	۱/۹۰٪	۱/۶۴٪
۳۰	توسعه اعتباری موسسه	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۱	ملل اعتباری موسسه	۰/۲۷٪	۰/۴۸٪	۰/۳۳٪	۰/۴۲٪
۳۲	نور اعتباری موسسه	۰/۲۹٪	۰/۳۴٪	۰/۳۲٪	۰/۳۹٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در مرداد ماه ۱۴۰۰ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده و صادر شده به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" تعلق داشته است.

در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

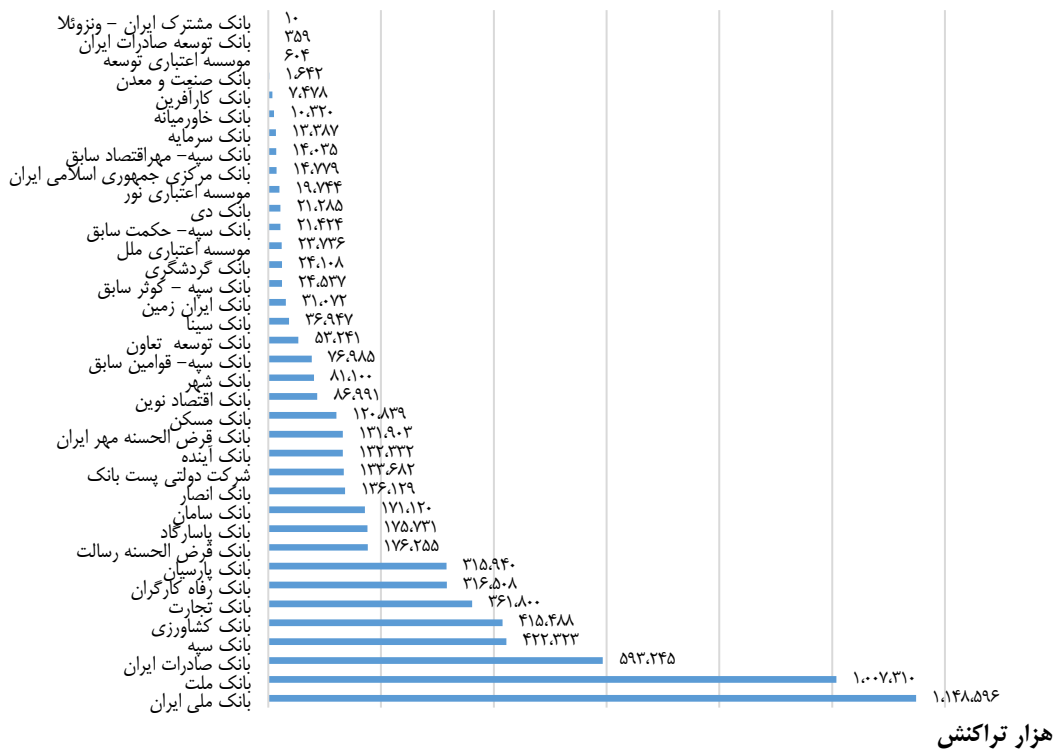

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۰

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

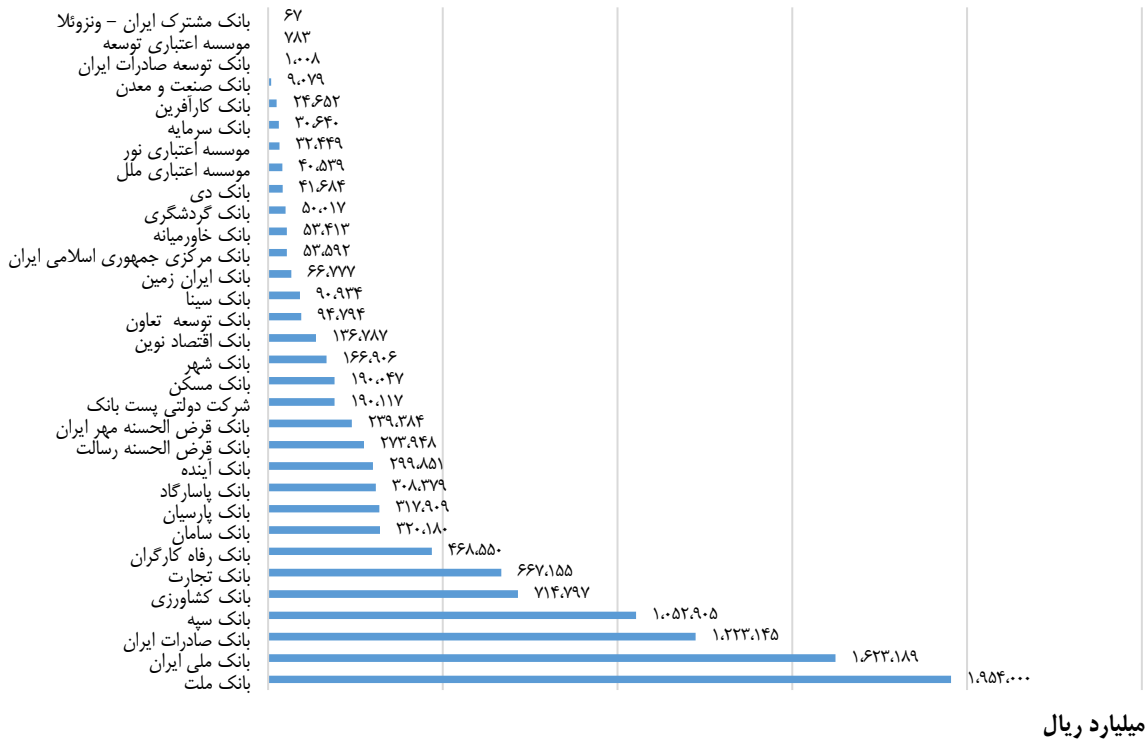
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "مؤسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی

^{۳۶} Turnover

پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

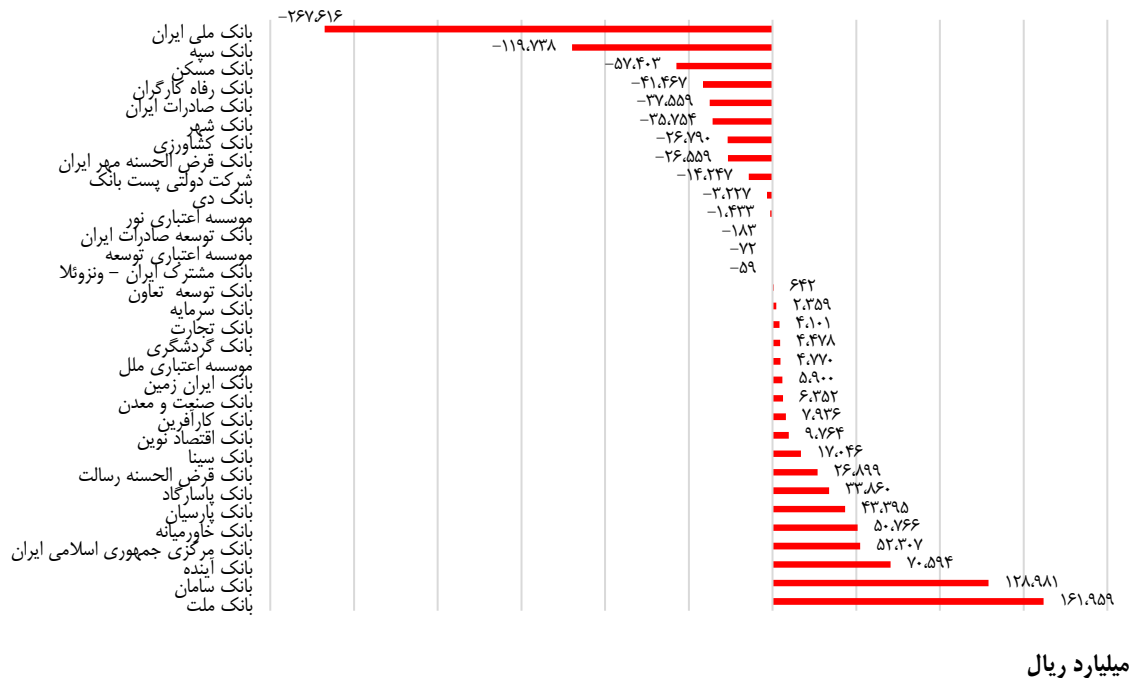
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مرداد ۱۴۰۰

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی مرداد ۱۴۰۰ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۰

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان" و "آینده" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از

طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "آینده" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالشهای بانکها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنشها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانکها در جهت تنظیم سیاستهای ارتباطی با مشتریان و شرکتهای PSP، لازم است تا این بانکها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنشهای خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنشهای قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنشهای مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنشهای خرید و تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم‌پوشی شده است.

۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنشهای خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنشهای خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در مرداد ماه ۱۴۰۰، بانکهای

پذیرنده میزان ۹۶ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" با مبلغ ۳ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۲۰۲ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۳
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۲۰
۳	بانک صنعت و معدن	۲۲
۴	بانک خاورمیانه	۴۳
۵	بانک آینده	۵۱
۶	بانک کارآفرین	۵۲
۷	بانک سینا	۵۸
۸	بانک صادرات ایران	۶۹
۹	بانک شهر	۷۲
۱۰	بانک سرمایه	۷۵
۱۱	بانک تجارت	۷۸
۱۲	بانک ایران زمین	۸۷
۱۳	بانک دی	۸۸
۱۴	بانک توسعه تعاون	۹۰
۱۵	بانک کشاورزی	۹۰
۱۶	بانک اقتصاد نوین	۹۲

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱۷	بانک رفاه کارگران	۹۲
۱۸	بانک ملت	۹۳
۱۹	بانک پاسارگاد	۹۶
۲۰	بانک گردشگری	۹۹
۲۱	بانک مسکن	۱۰۰
۲۲	بانک سامان	۱۰۷
۲۳	شرکت دولتی پست بانک	۱۰۷
۲۴	بانک ملی ایران	۱۰۹
۲۵	موسسه اعتباری ملل	۱۱۴
۲۶	بانک سپه	۱۱۴
۲۷	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۵
۲۸	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۱۹
۲۹	موسسه اعتباری نور	۱۲۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۱۷۴
۳۱	بانک پارسیان	۲۰۲
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۹۶

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط (بانک "پارسیان" و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا")، $62/13$ برابر است. این اختلاف بالا به دلیل خیلی پایین بودن مبلغ کارمزد پرداختی بانک "مشترک ایران-ونزوئلا نسبت به سایر بانک های کشور می باشد. در صورتی که ملاک برای پایین ترین مبلغ کارمزد پذیرندگی را بانک دوم دارای کمترین مبلغ پرداختی کارمزد پذیرندگی قرار دهیم، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط (بانک "پارسیان" و بانک "توسعه صادرات ایران")، $9/96$ برابر است. یعنی بانک "پارسیان" به نسبت هر $100,000$ ریال مبلغ تراکنش

خرید جذب شده ۹/۹۶ برابر بانک "توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. اختلاف متوسط کارمزد نشان می‌دهد که بانک‌هایی مثل "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۱-۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱	بانک مشترک ایران - ونزولا	۹
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۴۳
۳	بانک صنعت و معدن	۴۵
۴	بانک کارآفرین	۹۵
۵	بانک خاورمیانه	۹۸
۶	بانک صادرات ایران	۱۱۹
۷	بانک تجارت	۱۲۹
۸	بانک سرمایه	۱۳۱
۹	بانک توسعه تعاون	۱۳۷
۱۰	بانک کشاورزی	۱۴۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱۴۵
۱۲	بانک سینا	۱۴۹
۱۳	بانک ملت	۱۵۵
۱۴	بانک شهر	۱۶۰
۱۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۶۱
۱۶	بانک مسکن	۱۶۲
۱۷	بانک گردشگری	۱۶۸
۱۸	بانک آینده	۱۷۰
۱۹	شرکت دولتی پست بانک	۱۷۱
۲۰	بانک ملی ایران	۱۷۲
۲۱	بانک دی	۱۷۸
۲۲	موسسه اعتباری ملل	۱۸۲

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۲۳	موسسه اعتباری نور	۱۹۹
۲۴	بانک ایران زمین	۲۰۱
۲۵	موسسه اعتباری توسعه	۲۴۶
۲۶	بانک سامان	۲۶۸
۲۷	بانک سپه	۲۷۶
۲۸	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۹۴
۲۹	بانک پاسارگاد	۳۰۴
۳۰	بانک پارسیان	۳۴۳
۳۱	بانک اقتصاد نوین	۳۸۳
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۱۷۴

ملاحظه می‌گردد که با احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۷۴ ریال را در مرداد ۱۴۰۰ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در مرداد ماه ۱۴۰۰ بانک "مشترک ایران ونزوئلا" با پرداخت ۹ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۴۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "اقتصاد نوین" با ۳۸۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب "بانک پارسیان" با مبلغ ۳۴۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "پاسارگاد" با مبلغ ۳۰۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر

صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های karti تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای مرداد ماه ۱۴۰۰ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - مرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک خاورمیانه	۱۱۱
۲	بانک مسکن	۲۱۹

نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	بانک صادرکننده	ردیف
۲۳۶	بانک پاسارگاد	۳
۲۳۷	بانک کارآفرین	۴
۲۴۹	بانک ایران زمین	۵
۲۵۰	بانک توسعه صادرات ایران	۶
۲۵۸	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷
۲۸۶	بانک صنعت و معدن	۸
۳۳۵	بانک اقتصاد نوین	۹
۳۵۷	بانک پارسیان	۱۰
۳۶۴	بانک آینده	۱۱
۳۶۹	بانک گردشگری	۱۲
۳۸۱	بانک ملت	۱۳
۳۸۷	بانک دی	۱۴
۳۹۶	بانک صادرات ایران	۱۵
۴۰۰	بانک سرمایه	۱۶
۴۰۴	بانک سامان	۱۷
۴۰۷	بانک سینا	۱۸
۴۱۱	موسسه اعتباری ملل	۱۹
۴۱۸	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۰
۴۳۶	بانک رفاه کارگران	۲۱
۴۴۲	بانک تجارت	۲۲
۴۶۹	بانک شهر	۲۳
۵۳۴	موسسه اعتباری نور	۲۴
۵۴۹	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۵
۵۷۵	بانک سپه	۲۶
۵۸۳	موسسه اعتباری توسعه	۲۷
۶۶۳	بانک توسعه تعاون	۲۸
۷۳۷	بانک ملی ایران	۲۹

نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	بانک صادرکننده	ردیف
۸۱۵	بانک کشاورزی	۳۰
۹۵۳	شرکت دولتی پست بانک	۳۱
۵۱۱	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۵۱۱ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در مرداد ۱۴۰۰، بانک "خاورمیانه" با ۱۱۱ ریال و پس از آن بانک‌های "مسکن" و "پاسارگاد" به ترتیب با ۲۱۹ و ۲۳۶ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۹۵۳ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۸۱۵ ریال و بانک "ملی ایران" با مبلغ ۷۳۷ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی مرداد ماه ۱۴۰۰ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارت به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به خرداد ۱۴۰۰ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۹ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های مرداد ماه ۱۴۰۰ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۳,۱۶۱ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۵,۳۶۹ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۶/۳۶- و ۴/۲۳- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در مرداد ماه ۱۴۰۰ با رشد ۰/۱۹ درصدی به نزدیک به ۱۲,۷۸۵ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۵/۷۴ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۲/۸۴ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۱/۴۳ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های مرداد ماه ۱۴۰۰ با ۹۰/۱۷ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۸/۰۷ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۲۱، هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۷ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۹۴ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۰ و ۳/۲۶ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۶۵ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۲,۰۶۸ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۵۶۶ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۵۱/۱۴ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول مرداد ماه ۱۴۰۰ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۴۶/۱۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های مرداد ماه ۱۴۰۰ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، مازندران و تهران می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۵۳/۰۰ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی مرداد ماه ۱۴۰۰ در قیاس با تیر، رشد ۲/۲۷- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۲۳/۲۱- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه به سبب افزایش ۲/۵۸ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۴/۹۶ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۱۳/۹۴ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳۹۷،۴۲۳،۲۲۳ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۶/۶۸ درصد تراکنش‌ها معادل ۱،۰۴۵،۴۹۱،۳۹۳ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۴۴/۸۵ درصد معادل ۱،۲۷۸،۶۰۴،۳۷۷ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۹/۷۱ درصدی، ۴۵/۵۲- درصدی، ۷/۱۰- درصدی، ۲۳/۳۸ درصدی و ۱۳/۷۷- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده مرداد ماه ۱۴۰۰ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه تیر دارای رشد ۰/۰۰۱ درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در مرداد ماه ۱۴۰۰، ۹۸/۸۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در تیر ماه رشد ۰/۲۴- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۰۵- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در مرداد ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد و شرکت "به‌پرداخت ملت" در مبلغ تراکنش‌ها رتبه نخست را به خود اختصاص داده‌اند. علی‌رغم اینکه میزان نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی قابل توجه نبوده ولیکن سبب جابجایی بین شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "به‌پرداخت ملت" و نیز دو شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" و "پرداخت الکترونیک سداد" شده است. نوسانات سهم‌ها در مولفه مبلغی قابل توجه نبوده و جابه‌جایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و سهم مبلغی آن به "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در مرداد ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین سهم تعدادی و شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده‌اند. در ماه جاری همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "آسان پرداخت پرشین" پوشش داده شده است. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه مرداد شرکت "آسان پرداخت پرشین" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده‌اند. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف زیاد دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاهی حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. در مرداد ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ بیانگر وجود تمرکز بالا در بازار این سرویس است. تغییرات این شاخص تنها در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ حائز اهمیت می‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار آن را از بازاری با تمرکز ملایم به تمرکز بالا تغییر داده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در مرداد ماه، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاهی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و شرکت "به‌پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار دست یافته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز به گونه‌ای عمل نموده که بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک

کارت دماوند"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. به غیر از شرکت "پرداخت الکترونیک سداد"، سایر این شرکت‌ها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، همانند ماه گذشته کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فن‌آواکارت" مشاهده می‌شود. به‌طور کلی در مرداد ماه سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۹/۶۸ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در مرداد ماه ۱۴۰۰ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های، در این ماه در حوزه دو ابزار کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مثبت و در حوزه ابزار پذیرش موبایلی منفی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به تیر ماه رشد منفی ۴/۱۹ درصدی داشته است و نرخ رشد در هر سه دسته کارت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۰، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت" و "کارت اعتباری" متعلق به بانک "ملی ایران" و بیشترین کارت "هدیه و بن کارت" متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در دو دسته کارت اعتباری و کارت هدیه با رشد مثبت مواجه بوده است. در مرداد ماه همچنان، "کارت برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "بالا" قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در مرداد ماه ۱۴۰۰ به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "آینده" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در مرداد ماه ۱۴۰۰، بانک‌های پذیرنده میزان ۹۶ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" با مبلغ ۳ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۲۰۲ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۷۴ ریال را در مرداد ماه ۱۴۰۰ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. در مرداد

ماه ۱۴۰۰ بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" با پرداخت ۹ ریال و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۴۳ ریال، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "بانک اقتصادنویین" با ۳۸۳ ریال و پس از آن به ترتیب "پارسیان" با مبلغ ۳۴۳ ریال و "پاسارگاد" با مبلغ ۳۰۴ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های kartی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰۰۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۵۱۱ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در مرداد ۱۴۰۰، بانک "خاورمیانه" با ۱۱۱ ریال و پس از آن بانک‌های "مسکن" و "پاسارگاد" به ترتیب با ۲۱۹ و ۲۳۶ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت kartی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۹۵۳ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۸۱۵ ریال و بانک "ملی ایران" با مبلغ ۷۳۷ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه" ی^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۴۳}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نمایند. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا

بانک صادرکننده^{۴۰}

^{۴۲} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۳}Service Type

^{۴۴} Purchasing Good/Services

^{۴۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۱} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۲}، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۲}، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۲} Internet Payment Gateway

^{۵۳} Mobile Payment Gateway

^{۵۴} In-Store

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه ۵۷

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی) ۵۸

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام) ۵۹

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد

محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری ۶۲

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۸} Debit card

^{۵۹} prepaid

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن

۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد. در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

^{۶۳} Reconciliation Account (RA)

پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$*۱۰۰ = \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری

بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$*۱۰۰ = \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تباری بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

^{۶۶} Nominal Value

3 The quality of card e-payment services		
Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/23	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/84	▼
Shaparak network error	% 0/18	▼
Issuer error	% 13/65	▲
Cardholder Error	% 84/95	▼
Business error	% 0/38	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/85	▼
Shaparak sensed availability	% 99/99	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/012	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -0/29	▼

4 Electronic card payment network market indices in Aug 2021		
Active EFTPOS effectiveness		
The highest effectiveness	Pardakht Electronic Saman	1/711 ▲
The lowest effectiveness	Sayan Card	0/181 ▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions		
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 1/380 ▼
The lowest ratio	Asan Pardakht Persian	% 0/016 ▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS		
The Highest ratio	Fan Ava Card	% 37/56 ▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 7/02 ▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)			
The highest market share			
The highest value share of transactions	% 19/68 Beh Pardakht Mellat ▼	% 19/71 Bank Mellat ▼	
The highest numerical share of transactions	% 20/71 Pardakht Electronic Saman ▲	% 20/27 Bank Mellat ▲	
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 41/21 Pardakht Electronic Saman ▲	% 19/77 Mellat Bank ▲	
Mobile Payment Gateway	% 40/58 Pardakht Electronic Saman ▼	% 45/82 Bank Mellat ▼	
EFTPOS	% 19/19 Behpardakht Mellat ▲	% 19/63 Bank Mellat ▲	
The highest numerical share of transactions in each of terminals			
Internet Payment Gateway	% 34/17 Pardakht Electronic Saman ▼	% 31/31 Parsian Bank ▲	
Mobile Payment Gateway	% 35/37 Pardakht Electronic Saman ▲	% 42/57 Bank Mellat ▲	
EFTPOS	% 20/71 Behpardakht Mellat ▲	% 19/86 Bank Mellat ▲	
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	2,382 ▼	1,626 ▲	
Mobile Payment Gateway	2,808 ▲	2,824 ▲	
EFTPOS	1,466 ▲	911 ▲	
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 18/48 ▲	
Credit card	Bank Melli Iran	% 65/70 ▲	
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/27 ▼	

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 14/92	▼
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/93	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 45/07	▼

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	3,161,491,384	▼
Value of transactions	5,368,839,394 mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Aug compared to Jul)	% -4/23	▼
Monthly real growth of value of transactions(Aug ompared to Jul)	% -4/23	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 12/58	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -18/88	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 6/27	▲
Mobile Payment Gateway	% 3/57	▲
EFTPOS	% 90/17	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/65	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/35	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 88/07	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 7/68	▲
Balance Inquiry	% 4/25	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	2,067/97	▲
EFTPOS	1,566/19	▲
Mobile Payment Gateway	236/32	▲
Internet Payment Gateway	265/46	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	0/04	▼
EFTPOS	46/11	▼
Mobile Payment Gateway	1/82	▼
Internet Payment Gateway	3/21	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,942,293 Tehran	▼
The most change in the number of active EFTPOS terminals	8,221 Khuzestan	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/193 Yazd	▼
The most number of EFTPOS transactions per capita	53 Hormozgān	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	596/5	▼
---	-------	---

شرکت مخابرات
شرکت مخابرات
شرکت مخابرات

آدرس وب گاه شاپراک:
www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:
Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است

